

Uio • Universitetet i Oslo

Vet du hva jeg så på TikTok?

En studie om unge jenters strategier i selvpresentasjon på TikTok

Trude Tomter

Masteroppgave i pedagogikk (UDO) – PED 4392

45 studiepoeng

Universitetet i Oslo - Det utdanningsvitenskaplige fakultet

Høst 2021

SAMMENDRAG

MASTER I PEDAGOGIKK – MASTEROPPGAVE

Tittel	Vet du hva jeg så på TikTok En studie om unge jenters strategier i selvpresentasjon
Av	Trude Tomter
Emnekode	PED 4392
Semester	Høst 2021

Stikkord TikTok, inntrykkshåndtering, selvpresentasjon, modernitet, individualitet, identitet, selvidentitet, chice biography

SAMMENDRAG:

I denne masteroppgaven har formålet vært å utforske hvordan TikTok, som er en sosial videodelingstjeneste, inngår som verktøy og sosialt rom for unge jenters identitetsprosjekter. Dette har jeg gjort ved å finne ut hvordan ungdommene bruker Tiktok. Oppgaven sentrerer seg rundt hvilke strategier som blir benyttet i deres selvpresentasjon, basert på selvplagte grenser og begrensninger. Utfra dette fikk jeg tak i ungdommenes refleksivitet i deres identitetsprosjekt. Refleksjoner bak utvelgingsprosessen av det de velger å dele eller ikke dele om seg selv offentlig er lagt stor vekt på.

Opgaven har en kvalitativ metodisk tilnærming og baserer seg i hovedsak på datamateriale fra semistrukturerte intervjuer. Disse ble gjennomført med fem 15 år gamle jenter. Intervjumaterialet ble analysert ved bruk av Tematisk analyse og oppgaven formidler mønstre i materialet i relasjon til oppgavens problemstilling.

Det teoretiske bakteppet er preget av et sosiologisk perspektiv og baserer seg på moderne teorier hvor konstruksjon og utøving av identitet anses som situerte praksiser tilpasset kultur og kontekst. Forståelsen av identitet som kontekstavhengig og foranderlig tar utgangspunkt i teoretikere som Zigmund Bauman (2000, 2013), Erving Goffman (1992), Anthony Giddens (1991) og Ulrich Bech (1992). Begrepene refleksiv identitet, selvpresentasjon og inntrykkshåndtering, choice biography, modernitet og selvidentitet rammer inn bakenforliggende prosesser relatert til sosial samhandling og utgjør oppgavens teoretiske bakgrunn og overordnede utgangspunkt. Videre sammenfatter oppgaven nyere

forskning og perspektiver på ungdom og sosiale medier.

Funnene i studien er tolket dithen at TikTok fungerer som både en sosial arena, samt et hverdagsrom, som vil si at TikTok gjør grensene mellom interaksjon online og offline flyende. Det er dette som gjør at den skiller seg ut fra andre sosiale medier ved at den i tillegg til å være en sosial arena også er kommunikasjonsmiddel, kilde til lek og underholdning i hverdagen. Videre vises det at jentene benytter inntrykkshåndtering i en refleksiv prosess i deres selvpresentasjon. Til slutt er min tolkning at ungdommene er i en pågående prosess av å bygge en følelse av biografisk kontinuitet gjennom refleksive biografier for å få den stabile oppfatningen av selvidentitet. Det vil si at jentene utprøver, utfordrer og reflekterer rundt sin egen identitet. I deres identitetsprosjekt kan TikTok sees som et verktøy til å ytterligere stimulere og utfordre deres refleksive biografi. Dette er sett i lys av modernitetsteori.

Forord

Jeg vil beskrive denne tiden på Universitet i Oslo som en utviklende, lærerik, utfordrende og utrolig morsom tid, og jeg anser meg selv som utrolig heldig. Jeg hadde aldri klart å gjennomføre denne utdanningen om det ikke hadde vært for at jeg har fine mennesker rundt meg. Tusen takk til familie og venner som tålmodig har lyttet til mine refleksjoner og vært støttende og oppmuntrende.

Jeg har hatt to veileder under arbeidet med denne oppgaven. Viktoria de Leon Born, Tusen takk for at du var «brutalt ærlig» og fikk meg til å innse at det var lurt å utsette levering. Det hadde ikke føltes bra å levere en oppgave som ikke føltes ordentlig gjennomarbeidet. Kristinn Hegna, du har vært med meg i innspurten, og dette hadde ikke gått uten deg. Din tålmodighet, raushet trygghet, ekspertise og oppmuntring har vært med på å både holde driven oppe, og styrket min selvfølelse. Jeg kommer til å savne alle e-poster og kommentarer!

Lara Aref, min medstudent, kollega og gode venninne, hva skulle jeg gjort uten deg? Vi har ledd, grått, og hatt de beste samtaler. De lange dagene med skriving har vært dager jeg har sett frem til. Du har gitt meg inspirasjon til å bli mer ambisiøs. Vår reise ender ikke her.

Hilde Tomter, min søster, takk for innspill og hjelp når jeg står fast, og for korrekturlesing på deler av oppgaven.

Tusen takk til mine barn: Leah Linus og Luka! Dere har vist forståelse og stolthet av mammaen deres. Dere er også en konstant påminnelse om at det finnes viktigere ting i livet enn en master.

Sist, men ikke minst går en stor, ydmyk takk til min kjære livsledsager Nina Jacobsen. Dette hadde vært umulig å gjennomføre uten deg. Du har hatt full kontroll på hjem, fritidsaktiviteter, lekser og husarbeid. Du har heiet og oppmuntret meg og tålmodig og interessert lyttet på mine tanker, refleksjoner og frustrasjoner. Du har laget alle middager og tatt godt vare på oss alle i denne tiden. Nå skal du få kona di tilbake. Jeg elsker deg!

Innhold

1. Introduksjon	7
1.1 Vår tid er nå - bakgrunn og tema for oppgaven	7
1.2 Oppgavens struktur	8
1.3 Sosiale medier - en ny sosial arena	9
1.4 Hva er TikTok?	12
1.4.1 TikToks algoritme	13
1.5 Avgrensing	14
1.6 Problemstilling	15
1.7 Tre perspektiver på modernitet	16
2 Ungdom og ungdomstid – hva sier forskningen generelt?	19
2.1 Den digitale ungdomstiden	20
2.1.1 Optimist eller pessimist?	20
2.1.2 Ungdom og sosiale medier	23
3 Teori del	25
3.1 Identitet	25
3.2 Ungdomsperspektiv på identitetsbygging	26
3.2.1 Fersken eller løk?	26
3.2.2 Individualisering på godt og vondt	27
3.2.3 Choice biography	31
3.2.4 Identitet en sosial selvkonstruksjon	32
4. Metode	36
4.1 Metodologisk tilnærming	36
4.2 Rekruttering og utvalg	38
4.2.1 Presentasjon av deltakerne	39
4.3 Intervjuguide	40
4.4 Gjennomføring av intervjuet	41
4.5 Tematisk analyse og transkribering	42
Trinn 1	42
4.6 Etske retningslinjer	44
4.7 Pålitelighet	46
4.8 Gyldighet	46
4.9 Generaliserbarhet	47
5 Metodiske refleksjoner	48
5.1 TikTok en sosial arena og hverdagsrom	50
5.2 Selvpresentasjon og inntrykkshåndtering	52
5.2.1 Egen profil som selvpresentasjon	52
5.2.2 Selvsensur og grundige vurderinger – å poste frontstage eller backstage?	54
5.2.3 Grenser og strategier i inntrykkshåndtering	57
5.2.4 Å ikke provosere fram potensielle negative kommentarer	58

5.2.5 Å ikke være for personlig.....	59
5.3 Om å «Være seg selv».....	62
6. Diskusjon av sentrale funn	67
6.1. Hvordan bruker unge jenter TikTok?	67
5.6.2. hva slags grenser eller begrensninger for publisering av egne videoer på TikTok beskrives av ungdommene?	68
6.3. Hvordan reflekterer ungdommene over sin egen identitet i sin bruk av TikTok?	70
6.4. På hvilke måter inngår TikTok som verktøy og sosialt rom for unge jenters selvpresentasjon og identitetsprosjekter	73
6.5 Refleksjon rundt studiens begrensninger og forslag til videre forskning.....	75
Litteraturliste	77
Vedlegg 1	84
Vedlegg 2	88
Vedlegg 3	93

1. Introduksjon

Formålet med min masteroppgave er å få et innblikk i hvordan unge jenter forhandler, bygger og uttrykker identitet igjennom digital samhandling med andre. Tilnærmingen jeg bruker handler særlig om Utgangspunktet for denne studien er videodelingsplattformen TikTok, hvor både lyd, det visuelle, kreative og tekniske aspektet utgjør et hovedanliggende. Jeg bruker TikTok som et utgangspunkt hvor hensikten er å belyse unge jenters visuelle fremstillinger, selvrefleksjon og kommunikasjonspraksiser. Studien har et sosialkonstruktivistisk utgangspunkt med grunnlag i moderne teorier om selvet og perspektiv om konstruksjon og utøving av identitet som situerte praksiser tilpasset kultur og kontekst. Forståelsen av identitet som kontekstavhengig og foranderlig tar utgangspunkt i teoretikere som Erving Goffman (1992), Anthony Giddens (1991), Ulrich Beck (1992) og Zigmunt Bauman (2001). Begreper som modernitet, refleksiv identitet, selvpresentasjon, individualitet og inntrykkshåndtering rammer inn bakenforliggende prosesser relatert til sosial samhandling og utgjør oppgavens teoretiske bakgrunn og overordnede utgangspunkt

1,1 Vår tid er nå - bakgrunn og tema for oppgaven

Ideen til denne oppgaven springer ut ifra min erfaring som mor og det å forholde seg til nye sosiale medier, og å ha en tenåringsjente. Min datter på 13 har, som mange andre 13 åringer sin egen mobiltelefon. Jeg merket at jeg hadde en stigende irritasjon til at det å legge fra seg mobilen virket stadig vanskeligere for henne, i tillegg startet veldig mange setninger hun yttet med: Vet du hva jeg så på TikTok? Jeg opplevde nå at jeg hadde to muligheter, jeg kunne bli som mange av de andre mødre som jeg møter på foreldremøter på skolen som klager over barnas skjermbruk og prøver å lage masse regler for å kontrollere dette, dyrke irritasjonen og skape konflikt, eller jeg kunne sette meg ned sammen med min datter og bli med inn i hennes verden og se hva dette faktisk er. Er det kun et tidsfordriv som virker sløvende på hjernen og bidrar til passivitet og latskap eller finnes det noe av informativ og sosial verdi? Finnes det noe som jeg som forelder kan spille videre på, og dermed forsterke min relasjon til min tenårings datter? Jeg valgte å gjøre det siste, og fikk hjelp av datteren min til å lage en bruker og etter noen få tastetrykk var jeg i gang. En ny verden av videoer om alt fra matlaging, interiørtips og dyrevideoer til dansevideoer, filmsnutter og humorvideoer åpnet seg, det var

bare å skrolle, det tar aldri slutt. Dette har gitt oss et nytt verktøy i vår kommunikasjon. Vi deler videoer med hverandre, og hun lærer meg enkel redigering og nye tekniske ferdigheter. Jeg kan forstå at det er lett å bli nærmest hypnotisert av alle videoene, og at det kan være vanskelig å løsrive seg. Vi har nå i fellesskap funnet løsninger som å sette en tidsbegrensning om hvor lenge hun ser på TikTok om gangen. Da setter hun alarmer på nedtelling på 30 min. Da får hun en påminnelse om at det faktisk har gått 30 minutter, slik at hun kan gjøre andre gjøremål, ta en skjermpause og gjøre noe annet. Timene kan ellers gå veldig fort på TikTok. Datteren min definerer seg dessuten som TikToker. En TikToker er i følge henne en som er aktiv på TikTok plattformen, henger seg på trender som publiseres der, følger både private og offentlige personer, publiserer egne videoer, og er aktiv med å kommentere og like andre aktører på dette digitale mediet. Det at hun ser på TikTok som en del av sin identitet førte til at jeg ønsket å se nærmere på TikTok som nettsamfunn og sosial arena

1.2 Oppgavens struktur

Oppgaven består av seks deler. I første del ser jeg det som hensiktsmessig å etablere sosiale mediers betydning i vår hverdag ettersom det i dag er vanlig, nærmest en selvfølge at samtlige behersker og er mer eller mindre aktive på en form for sosial plattform. Ungdom er spesielt oppdatert på det nyeste som skjer innen utvikling av sosiale medier. Videre vil jeg forklare hva nettplattformen TikTok er og litt om dens funksjoner. Jeg kommer deretter til å gjøre rede for min avgrensning av studien og presentere problemstilling og forskningsspørsmål. Jeg avslutter denne delen med en kort innføring i modernitetsteorien til Bauman, Beck og Giddens.

I oppgavens andre og tredje del vil jeg gå dypere inn i teorien. Jeg kommer først til å etablere begrepet identitet, deretter vil jeg sette identitetsbegrepet inn i et ungdomsperspektiv. Dette ser jeg relevant fordi jeg finner det grunnleggende å forstå kompleksiteten av begrepet identitet, og ved å få forståelse av identitet i et ungdomsperspektiv. Jeg kommer også til å se på identitetsbegrepet fra et psykologisk og sosiologisk perspektiv. Med disse perspektivene ønsker jeg å belyse hvordan oppfattelse identitet kan oppfattes på ulike måter. Denne delen avslutter jeg med å presentere teoriene til Bauman, Beck og Giddens som omhandler individualitet og selvidentitet. Bauman, Beck og Giddens ansees som å være tre store teoretikere på dette området. Fordi oppgavens tema og problemstilling i stor grad har sitt utspring fra et fenomen som har oppstått i nyere tid, ser jeg det som relevant å presentere forskning som omhandler ungdomstid i en digital tidsepoke, samt ungdoms bruk av sosiale medier.

I oppgavens fjerde del presenterer jeg metoden jeg har brukt i min studie. Her vil jeg også gjøre rede for valg jeg har tatt underveis i datainnsamlingen, samt begrunne mine beslutninger i prosessen. Jeg kommer også til å reflektere over mulige svakheter ved metoden jeg har brukt.

Datainnsamlingen danner grunnlaget for analysen av studien jeg har gjennomført og femte del vil omhandle dette. Her vil jeg presentere analyse av unge jenters erfaringer og refleksjoner samt funn i lys av teori om modernitet og identitet.

Opgavens Sjette og avsluttende del vil jeg bruke til å drøfte funnene fra analysedelen opp mot teoriene jeg presenterte i oppgavens andre del, samt se om disse svarer på problemstillingen jeg presenterte innledningsvis. Her kommer jeg også til å reflektere rundt studiens begrensninger og komme med forslag til videre forskning.

1.3 Sosiale medier - en ny sosial arena

For 20 år siden ante ingen hvilken revolusjon mobiltelefon, Internett og sosiale medier ville innebære for ungdoms samværmønster (Hegna, Ødegård, & Strandbu, 2013). Det kan se ut til at det har vært en forandring i ungdommens sosialisering. Mens ungdom på begynnelsen av 1990-tallet levde sine liv «offline», har internett, smarttelefoner og digital kommunikasjon for dagens ungdom blitt en integrert del av hverdagslivet (Bakken, Hegna, & Sletten 2021). Parallelt med den teknologiske utviklingen har det foregått en dreining i retning av at stadig flere unge bruker fritiden sin hjemme, uten å være fysisk sammen med andre ungdommer. Det har også blitt mindre vanlig at ungdom treffes uformelt ute i det offentlig rom (Bakken, Hegna & Sletten 2021)

Betegnelsen «sosiale medier», er ifølge Hovlid (2016) en sekkebetegnelse med vagt innhold som kan brukes om mange forskjellige typer medier. Kaplan & Haenlein (2010) definerer sosiale medier som «*a group of Internet-based applications that build on the ideological and technological foundations of Web 2.0, and that allow the creation and exchange of User Generated Content*» (Kaplan & Haenlein, 2010, s.61). Når betegnelsen brukes på norsk, er det hovedsakelig *sosiale nettverksider* eller *sosiale nettsamfunn* det refereres til (Hovlid, 2016). Det er altså snakk om nettsider og apper som tilrettelegger for å skape og dele innhold, og som oppfordrer til sosial tilstedeværelse i digitale nettverk (Aalen & Enli, 2018).

Internett, smarttelefonen og sosiale medier er noen av de mest fremtredende funksjonene som har endret vilkårene for hvordan barn vokser opp, og i dag blir dagens ungdom ofte omtalt som digitalt innfødte. De utvikler sin egen samfunnslogikk, sine egne verdier, normer og holdninger og sin egen digitale livsstil, og de kjennetegnes ved at de har vokst opp med internett og er komfortable med teknologien som også preger store deler av deres sosiale liv (Glaser & Bølstad, 2008, s. 137).

Sosiale medier har fått en stor plass i unge menneskers liv, og blitt en ny sosial arena. Man er ikke lenger avhengig av å være på samme sted for å interagere sammen. Man kan ha tilgang til hverandre døgnet rundt om man ønsker. Likevel er det også en arena hvor man fysisk kan skape noe sammen. Alt fra å filme «pranks» til å lage små sketsjer eller danse sammen, for så å legge dem ut på nettet eller sende dem til andre venner.

Mange er svært skeptiske til sosiale mediers innvirkning i unge menneskers liv, enten det handler om hvordan de mange sosiale plattformene kan påvirke ungdommens psyke negativt, nettmobbing, kroppspress eller søvnproblemer (Brattøy, Rosvoll & Eines, 2019). I en Ungdata-undersøkelse som ble gjennomført av NOVA om kartlegging av psykisk helse blant ungdomsskoleelever i Stavanger fra 2013, vises det til en forverring av jenters selvbilde og kroppsbilde sammenlignet med en undersøkelse fra 2010. Derimot kom guttene bedre ut i denne undersøkelsen, og viste lav eller ingen endring av selvbilde (Hartberg & Hegna, 2014). Forskerne presenterer tanken om at endringen kan skyldes en nedgang i atferdsproblemer og en økning i psykiske plager. Videre foreslås blant andre økt bruk av datamaskiner, Internett og sosiale medier som en mulig forklaring. Det fremheves blant annet at gutter bruker mye tid til å spille dataspill, mens jenter derimot er mer opptatt av medier som Facebook og Instagram, samt hyppig lesing av «rosablogger» (Hartberg & Hegna, 2014). Dette ble omtalt på TV2 sin nettside med overskriften: *Slik påvirkes ungdoms selvbilde av sosiale medier – stadig flere unge jenter sliter med negativt selvbilde* (Lykkebø Hafsaas, 2014). I denne artikkelen blir vi fortalt at forskerne for undersøkelsen viser til at tallene forteller at: *jentene måler sin verdi ut ifra utseende* og at et av problemene med de sosiale mediene er at de understreker det «vellykkede» livet (Lykkebø Hafsaas, avsnitt 4, 2014).

Populærmediene knytter ofte fremstillinger av ungdom og deres bruk av sosiale medier i sammenheng med psykisk helse og begreperstermen «generasjon perfekt». Ungdommens praksiser forbindes ofte med et umettelig fokus på det perfekte liv, og tilhørende fokus på

utseende, som igjen knyttes til uheldige konsekvenser. *Ny forskning: Mer enn to timer med sosiale medier hver dag kan gjøre ungdom psykisk syke* (Westeng, 2015), hvor det videre utdypes med at det gir en [...] *økt sjanse for å utvikle depresjon* (Westeng, 2015). Økt bruk av sosiale medier kan også føre til psykisk stress og selvmordstanker». Også overskrifter som: *Likes, selfies og hundrevis av digitale venner kan gi oss en selvtillitboost. Men pass opp – på lang sikt kan selvbildet bli dårligere* (Kringrød Moen, 2014), belyser blant annet dette. *Frykter at TikTok kan ødelegge matgleden hos de unge*. En nyhetssak fra NRK som ble publisert 7. juni i år er nok et eksempel, der en TikTok-psykolog hevder at videoinnhold om kosthold kan få unge til å idealisere en farlig kroppsvekt. Med andre ord tenderer medieoppslag ofte til skildringer av potensielle farer og negative følger ved ungdommers bruk av sosiale medier. Med utgangspunkt i dette blir et tydelig søkelys på utseende fremhevet. Det kan også late til at negative tilbakemeldinger er en tilhørende del av det å fremstille seg selv på digitale arenaer.

Historier som dette er viktig. De fortjener sin oppmerksomhet, men det finnes imidlertid flere nyanser i ungdommers bruk av sosiale medier. Det er med andre ord forskjeller mellom bruken, og derfor også flere forskjeller enn de forholdsvis få som blir vektlagt i populærmediene. I tillegg er en uheldig tendens at voksne ofte tror at de vet hva bruken handler om, uten at de nødvendigvis har noen innsikt i hva det egentlig går ut på (boyd, 2014a). For til tross for at flere og flere bruker sosiale medier, er fortsatt den offentlige forståelsen og faktakunnskapen omkring bruken på et relativt lavt nivå (Asker, 2015).

Bruken av sosiale medier og digitale plattformer kan benyttes til ulike formål. Fra chattersider, sosiale medier, nyheter, gaming, shopping, blogging, gambling, underholdning, og mye mer. Hvordan man presenterer seg selv på nettet, kan derfor variere utfra hva slags digital plattform vi opptrer på. På enkelte plattformer kan identitet som presenteres anses som virtuell, som for eksempel i gaming. *En virtuell identitet er forhandling av identitet utspilt i og gjennom en digital arena* (Benwell & Stokoe 2006, s. 278, min oversettelse). Spørsmålet er om dette gjelder for sosiale medier også? Enkelte kan kanskje presentere seg nærmere slik de skulle ønske å framstå, mens andre kan være brutalt ærlige. En studie utført av Chua og Chang (2015) viste at jenters fremstilling av seg selv i sosiale medier er drevet av et ønske om oppmerksomhet og aksept.

Ifølge (Medietilsynet 2020) eier 97 prosent av 9–18-åringene egen mobil. Blant barna i 9–10-årsalderen har 87 prosent egen mobil, og ved 13–14-årsalderen har omtrent alle barn egen mobil. Av sosiale plattformer som lastes ned og brukes daglig av norsk ungdom, viser medietilsynets rapport at TikTok er den tredje mest brukte plattformen blandt ungdom. YouTube og Snapchat er de som brukes mest. Det er dessuten en større andel jenter som bruker TikTok (jenter 73%, Gutter 57%). Rapporten viser at det å ta bilder og videoer er en av de vanligste tingene unge bruker mobiltelefonen til. I tillegg til dette, er også deling av visuelt inntrykk på internett en utbredt aktivitet blant ungdom (Medietilsynet 2020). Ettersom slike praksiser angår mange og også stiller krav til ferdigheter og kritisk kompetanse, ønsker jeg å få et bedre innblikk i hva praksisene går ut på, og en dypere innsikt i hva det handler om. Jeg vil derfor foreta et dypdykk omhandlende ungdommers video fremstillinger og deres refleksjoner av egne og andres videoer, samt kommunikasjonspraksiser på nett, med en særlig orientering omkring deres deling av videoer.

1.4 Hva er TikTok?

TikTok er et sosialt nettverk hvor brukerne kan dele korte videoer med sang, miming, humor, dansing eller de kan vise frem sine talenter. Nettverket eies av ByteDance, et selskap fra Beijing, som ble startet i 2012 av Zhang Yiming (Omar & Dequan, 2020)

TikTok's mission is "to capture and present the world's creativity, knowledge, and precious life moments, directly from the mobile phone. TikTok enables everyone to be a creator and encourages users to share their passion and creative expression through their videos." What helps TikTok stand out among the competition is that practically anyone can become a content provider because of the simplicity of using the app. That is why it appeals to so many young users around the world (Weimann & Masri, 2020).

Dette sitatet setter søkelyset på hva som er hensikten med TikTok. Den fremmer at man ved hjelp av kreativitet kan dele kunnskap, trender og hverdagssituasjoner på en utrolig enkel måte via mobilen. TikTok er utrolig brukervennlig, og det er enkelt å lage videoer som ser avanserte ut. Noe som skiller TikTok fra andre sosiale plattformer som Facebook og Instagram er at man deler videoer, ikke bilder. Den har også flere redigeringsmuligheter og et musikkbibliotek som man kan bruke til å legge musikk og lydeffekter oppå videoer man lager. Det går også an å lage duetter, ved at flere brukere filmer egne videoer og legger dem ut sammen. Alle videoene som lages på TikTok kan, om man ønsker også deles på andre sosiale

medier. Det går imidlertid an å publisere videoene privat, kun for venner og utvalgte følgere. Flere av videoene går viralt og skaper ulike trender innen TikTok. TikTok har også blitt brukt innen filmkritikk, ofte ved hjelp av *memes* og *lipsync*. (Omar & Dequan, 2020). I vår tid nå kan unge oppnå å berømmelse på veldig kort tid. Dette ser man er en stadig voksende gruppe (Kennedy, 2020). Et eksempel på dette er 15 år gamle Charli D'Amelio. Interessen for den unge TikTokeren eksploderte under korona nedstigningen. Hun har nå over 50 millioner følgere (Kennedy 2020).

TikTok kan sees som en del av en stor digital trend, hvor levende bilder utgjør et sentralt aspekt. Mediets hovedanliggende i relasjon til det visuelle elementet, dets store utbredelse av brukere blant ungdommer og dets tilgjengelighet, samt store variasjon i bruk og praksiser med tilhørende motivasjoner, gjør TikTok til et svært interessant medium å anvende som et utgangspunkt. Storsul et al. (2008) påpeker at det er viktig å få kunnskap om ungdommers samhandlinger på de digitale arenaene i tilknytning til hvordan de kommuniserer og videre tilegner seg normer for bruken. Det er mye arbeid som ligger bak fremstillingene, og det kreves komplekse ferdigheter og høy kommunikativ kompetanse, for å beherske det sosiale spillet som forekommer i de sosiale mediene. Eksempelvis er det ikke bare å publisere en hvilken som helst video. Det er mye arbeid som ligger bak, og tid relatert til innholdet som deles. Dette ved at videoene blant annet komponeres, redigeres, kontrolleres og tilpasses (Hilmarsen & Arnseth, 2017). Med andre ord må videoene være innordnet den sosiale konteksten det skal deles innenfor med tilhørende normer og regler. Samtidig som videoen skal svare til hvem du anser deg selv som i relasjon til andre, skal det også kommuniseres på «riktig» måte, og videre ha en nyhets- og fortellerverdi. På denne måten stiller deltakelsen i medier som TikTok, krav til kompetanse sett ut ifra både et teknisk, sosialt og kulturelt perspektiv.

1.4.1 TikToks algoritme

En av faktorene til TikToks popularitet er algoritmen de bruker. Det har vært mye hemmelighet rundt hvordan denne fungerer. Algoritmen bruker maskinlæring for å avgjøre hvilket innhold en appbruker mest sannsynlig vil samhandle med og tjene dem om og om igjen, på jakt etter videoer som er like eller med lignende brukerpreferanse (Darkcrist 2020). Det betyr at du får forslag fra TikTok til videoer som er skreddersydd dine interesser og preferanser. Det vil si, dersom en bruker er spesielt interessert i en fotballklubb, kan vedkommende utvide nettverket sitt og få kontakt med mennesker over hele verden som deler

interessen for den klubben. TikTok fungerer også slik at når den har samlet nok brukerdata, kan appen tilordne en brukers preferanser, som for eksempel fotballball, Harry Potter, LHBTQ eller interiør. Videre gjennom maskinlæring, leverer algoritmen videoene til brukerne basert på deres nærhet til andre brukergrupper og innholdet de liker.

Skal man være på den kritiske siden, så er dette ren manipulering for å få brukeren hekta på appen. Den viser det brukeren ønsker å se, og kan snevre inn interessefeltet betraktelig. Innholdet ungdommene eksponeres for kan virke både identitets-bekreftende og polariserende. Man kan se på algoritmen som en annen form for kommersialisering, som vil si at globale markedskrefter gjennomsyrrer samfunnet og den enkeltes tilværelse (Illeris, Katznelson, Nielsen, Simonsen, Sørensen 2009).

1.5 Avgrensing

Første del av denne oppgaven har som tittel: Vår tid er nå, det refererer til tiden vi lever i akkurat nå. Denne tiden blir gjerne kalt, post modernismen, den digitale post modernismen eller kun modernismen. For å kunne forstå de unges identitetskonstruksjon er det viktig å ha litt kunnskap om hvordan verden fungerer nå, men også ha et henblikk på fortiden, med tanke på hvordan samfunnsutviklingen påvirker oss også på individnivå. Jeg vil derfor anvende et sosiologisk inspirert perspektiv i analysen av min studie, hvor teorier om modernitet, individualitet, identitet og selvpresentasjon vil ligge til grunn. Dette vil fungere som et bakteppe for min analyse.

Det påpekes av Storsul et al. (2008) at det er viktig å få kunnskap om ungdommers samhandlinger på de digitale arenaene i tilknytning til hvordan de kommuniserer og videre tilegner seg normer for bruken. Det er mye arbeid som ligger bak fremstillingene, og det kreves komplekse ferdigheter og en øvrig kommunikativ kompetanse for å beherske det sosiale samspillet som forekommer i de sosiale mediene. Denne studien vil fokusere på eksplisitt på den sosiale medium plattformen TikTok, med den årsak at det er en stadig voksende plattform som ligger på topp tre blant ungdommer i Norge (medietilsynet 2020), samt om jeg skulle tatt andre sosiale medier i betraktning hadde oppgaven fått et betydelig større omfang.

Betegnelsen *unge jenter* omfavner et bredt aldersspenn og jeg anser det derfor nødvendig å presisere at jeg kun har valgt å ta for meg ungdom som er 15 år gamle (tiendeklassinger). Disse utgjør en svært interessant gruppe fordi de er i et slags mellomstadium, og ofte faller

denne gruppen mellom to stoler. Mye forskning har fokusert på hvordan blivende voksne konstruerer identitet. Ettersom mye av identitetsutviklingen forekommer før fylte 18 år, vil det være interessant å se nærmere på hvordan ungdom i en brytningsfase håndterer sine identitetsprosjekter, og gjennom en digital arena (Peter, Valkenburg & Fluckiger, 2009).

For å innhente informasjon valgte jeg å gjøre dette ved hjelp av intervju. Jeg kunne imidlertid innhentet informasjon ved hjelp av en survey, men igjen ville det kreve fler informanter og ressurser jeg ikke har tilrådelig. Derfor har jeg valgt en kvalitativ metode med innhenting av data via semistrukturerte intervjuer.

I min analyse benytter jeg Braun og Clarke (2006) sin Tematiske analyse modell. Den består av 6 trinn som jeg har prøvd å følge som en oppskrift. Jeg kunne ha brukt andre analysemetoder, men ettersom intervjuene ikke var dybde intervju vurderte jeg at denne modellen vill være passende til det formålet jeg ønsket å belyse.

1.6 Problemstilling

Det jeg ønsker å sette søkelyset på hvordan unge jenter bruker TikTok som en sosial arena, og hvilken betydning denne plattformen har for deres identitetsprosjekter. Videre vil jeg finne ut hvordan unge jenters anvendelse av TikTok kan ses i lys av modernitetsteori, samt eldre og nyere forskning på ungdomstid. Teori om idenitetsbegrepet og identitet er også sentralt fordi denne torien vil speiles i mye av analysen av prosjektet. jeg har utarbeidet tre forskningsspørsmål for å kunne få en dypere innsikt i ungdommenes erfaringer, refleksjoner og utfordringer ved å publisere og observere videoer på den sosiale nettverksplattformen TikTok. Forskningsspørsmålene lyder følgende:

Hvordan bruker unge jenter TikTok?

hva slags grenser eller begrensninger for publisering av egne videoer på TikTok beskrives av ungdommene?

Hvordan reflekterer ungdommene over sin egen identitet i sin bruk av TikTok?

Ved hjelp av disse forskningsspørsmålene vil jeg kunne innhente informasjon som vil være relevant for å kunne svare på problemstillingen. Problemstillingen for denne oppgaven er:

På hvilke måter inngår TikTok som verktøy og sosialt rom for unge jenters identitetsprosjekter?

1.7 Tre perspektiver på modernitet

Som et bakteppe for min forståelse og analyse av unge jenters identitetsbygging på TikTok ligger både modernitetsteori, individualiseringsteori og identitetsteori som et bakteppe. Derfor ønsker jeg å presentere modernitetsteoriene til Ulrich Beck, Zigmund Bauman og Anthony Giddens. Dette er relevant for å få en forståelse av vår tid nå. Det jeg ønsker å vise er at tiden vi lever i, som i det følgende viser at moderniteten også har innvirkning på hvordan identiteten konstrueres. Jeg har derfor med disse teoriene som jeg ønsker å vektlegge i forbindelse med egen studie om identitetsbygging på en plattform som i dag blir oppfattet som moderne.

Sosiologen Ulrich Becks teorier omhandler modernitet og individualisering. Jeg vil her gjøre rede for hans teori om modernitet. Individualisering vil komme senere i oppgaven. Dette vil jeg deretter knytte opp mot relevans for min studie.

Den første og den andre moderniteten er to begreper Beck benytter. Den første moderniteten knytter han til industrisamfunnet som tidligere har blitt analysert av Marx, Weber og Durkheim (Aakvaag 2008). Ifølge Beck finnes det ikke lenger noe tradisjonelt føydalsamfunn å modernisere, derfor har moderniteten begynt å modernisere seg selv (Beck, 1992). Resultatet av dette er at også industrisamfunnet fra rundt 1970 tallet begynner å bli betraktet som historie. Vi står altså midt oppe i noe som ikke er fullendt. Dermed blir det som er i ferd med å etablere seg en ny type modernitet. Dette er det Beck kaller den andre moderniteten (Beck, 1992). En forenklet måte å se på Becks sosiologiske nytenkning på, kan sies å følge to hovedspor: en teori om risikosamfunnet og en teori om individualisering (Aakvaag 2008).

Becks poeng i teorien om risikosamfunnet er at moderne risikoer skiller seg så mye fra de tradisjonelle farene i industrisamfunnet at det faktisk gir mening å snakke om en ny type samfunn. Beck har to begrunnelser for dette: For det første, moderne risikoer er menneskeskapte. For det andre, har moderne risikoer et globalt og potensielt verdens utsluttende omfang. Med dette mener han alt fra global oppvarming til finanskriser og terrorisme. Risikosamfunnet kan man si er et globalt risikosamfunn. Beck sier:

Globalisering betyr handlinger uavhengig av avstand – en ny type «Stedsløshet», som gjennom transformasjon av rom og tid oppstår i kjølvannet av globale kommunikasjonsmedier og muligheter for massetransport. På denne måten dannes det ikke bare verdensomspennende nettverk, men lokale og personlige erfaringshorisinter brytes opp

Det egne liv blir mer og mer forandret av hendelser som skjer på den andre siden av jorda. Omvendt har lokale livsstiler globale virkninger, og spres over hele kloden (Beck, 1992. s. 115 – 116). For Becks politiske håp er at det globale skjebnefellesskapet vi nå alle er en del av, kan være grunnlaget for en fremtidig kosmopolitisk verden (Aakvaag, 2008).

Zigmund Bauman hevder at den vestlige verden fra omkring 1970 har trådt inn i en ny modernitet. Begrepet Bauman bruker på denne moderniteten er flytende modernitet (liquid modernity) (Aakvaag, 2008). «Fluiditet», eller det å være flytende kan ses på som en metafor til det han kaller en ny fase i modernitetens natur. Bauman forklarer hvordan flytende stoffer ikke er lette å stoppe, og at de i sin ferd kan bryte ned eller omforme omgivelsene. De er hverken i stand til å holde fast på rom eller binde tid. (Bauman, 2001, s. 11 – 14). Den flytende moderniteten er en kontrast til den faste moderniteten i industrisamfunnet. Et originalt bidrag fra Bauman er tesen om at overgangen fra fast til flytende modernitet også innebærer en overgang fra produksjon til konsum når det gjelder mekanismene for individuell identitetsdannelse, sosial integrasjon og systematisk reproduksjon.

I dette ligger det at fra det lineære, i industrisamfunnet hvor det var lite muligheter til å bli noen annen en det man bli født inn i. Bauman hevder at i industrisamfunnet var identitetsdannelsen posisjonert og organisert rundt produsentrollen og produksjonsprosessen. Dette gav en industrisamfunnsidentitet fire idealtypiske egenskaper. For det første var den tilskrevet og et produkt av sosial posisjon, og ikke av frie valg. For det andre var den kollektivistisk, basert på å tilhøre og identifisere seg med overindividuelle størrelser som nasjon, klasse og kjønn. For det tredje var den stabil, et møysommelig akkumulativt prosjekt hvor man gradvis tilpasset seg rollen man var blitt tildelt av samfunnet. Til slutt ytelse, det å være til nytte som var industrisamfunnets grunnleggende verdi (Bauman 2000).

I boken *Modernitet og selvidentitet* (1991) tar Anthony Giddens for seg individets situasjon i det post tradisjonelle samfunn. Analysene hans av modernitetens forandringer baseres på en forståelse av at individ og samfunn påvirker hverandre gjensidig. I hans strukturasjonsteori

som har strukturens dualitet som et av grunnbegrepene finner vi begrunnelsen for dette. I følge Giddens erstatter dualitet skillet mellom aktør og struktur med et helhetlig samfunnsbegrep som har en aktør og strukturside. Fauske (1998) tolker dette som at dette innebærer at endringer i private forhold som angår individenes selvoppfatning og sosiale relasjoner i hverdagslivet, skjer samtidig med, og i nær tilknytning til endringene samfunnets institusjonelle forhold. Videre mener Fauske at personlig og sosial forandring er altså knyttet sammen i en verden der sosiale endringer skjer raskere enn tidligere, og der usikkerheten er stor samtidig som det gis nye muligheter til bevegelser og myndiggjøring av individene.

I forbindelse med min studie av unge jenters anvendelse av TikTok, er det relevant og se dette i et perspektiv av moderniteten. I vår tid kan vi si at sosiale medier er blitt innlemmet i vår moderne hverdag. Trender og ritualer fra hele verden blir tilgjengelig. Muligheten til å fremstille seg selv og også være mottaker av informasjon skjer kontinuerlig, hvilket kan føre til både usikkerhet og myndiggjøring. Usikkerheten kan oppstå ved at unge jenter kan føle at de ikke er bra nok, ved at de sammenligner seg med andre fra andre kanter av verden. Dette kan handle om alt fra kropp, stil, danseferdigheter til hvordan man skal stille seg i samfunnsrelaterte spørsmål og falske nyheter. De kan også kjenne på at de ikke har ressursene til å holde tritt med trender i motebildet, mattrendene eller det å ha «det riktige «utstyret», dermed blir også de sosiokulturelle forskjellene tydeligere i deres verdensbilde. Det å myndiggjøre seg selv kan de gjennom selvhevdelse og ved å ytre sine meninger og få frem budskap de brenner for.

2 Ungdom og ungdomstid – hva sier forskningen generelt?

Begrepet «ungdom» kan forstås og diskuteres på flere måter, samtidig er det et meget betydningsladet begrep i vårt samfunn, noe vi snakker mye om, og som har mange følelser og meninger knyttet til seg (Illeris, Katznelson, Nielsen, Simonsen & Sørensen 2009).

Ungdomstiden kan sees som en overgangsfase fra barn til voksen. Tidligere har det ikke noe begreps eller bevissthetsmessig eksistert noen spesiell fase mellom barndommen og voksenlivet. Konfirmasjonen var gjerne tidligere et naturlig skille på at barndommen var over. Konfirmasjonen symboliserte den gang overgangen fra barn og inn i de voksnes rekker (Brusdal 2000, her i SIFO 2006). I dag er denne fasen utvidet med en pre- og tidligpubertet som i senere tid har fått sin egen betegnelse: fjortis. Dette er en vimse-, leke og eksperiment-fase som også har utviklet sin egen selvbevissthet og sitt eget uttrykk. Fjortisfasen er en tid hvor man er opptatt av sosiale signaler. Spesielt i moderne urbane miljøer er fjortisfasen kjennetegnet av vekt på utvikling av en sosial identitet (Brusdal 2000, her i SIFO 2006). Det legges vekt på symbolikk i klær og stil som forteller hvem du er.

Ved overgang til videregående skole tilbakelegges fjortis- fasen, og tiden frem mot en ung voksen tilværelse kan kalles ungdomstiden (Frønes 1998). Raske endringer i samfunnet påvirker ungdommen i særlig grad da ungdomstiden er en epoke hvor det både fysisk og psykisk foregår store endringer i individet. I tråd med den postmoderne debatt, påpeker Thomas Ziehe på starten av 1990- tallet at de sosiokulturelle rammene endres så raskt og dyptgående at ungdommens situasjon i dag skilles radikalt fra tidligere tidsepoker (Ziehe, Fornäs, & Retzlaff, 1989). Særlig har den teknologiske utviklingen medført endringer (Fauske & Øia, 2003). Sosiale medier er blitt en stor del av vårt liv. Et fellestrekk ved disse er imidlertid at de har blitt en møteplass på tvers av alt fra generasjoner til landegrenser. Ett annet perspektiv som har blitt foreslått de siste årene, er at dagens ungdom vokser opp langsommere enn før, og at ungdomstiden har forskjøvet seg. Jeffrey Arnett (2000) har lansert begrepet *emerging adulthood*, med dette begrepet beskriver han hvordan unge i dag bruker tar seg bedre tid til å tre inn i en mer tydelig voksenrolle. I motsetning til tidligere da de fleste etablerte seg ganske raskt i jobb, med partner og barn etter tenårene. I vår tid kan perioden fra slutten av tenårene og utover i tjuårene bli forstått som en egen livsfase preget av utforskning på mange områder og uten klare forventninger til ansvar. (Bakken, Hegna & Sletten 2021)

2.1 Den digitale ungdomstiden

Noe som kan synes å prege både barndommen og ungdomstiden i vår tid, er alle de digitale og interaktive arenaene som er tilgjengelige. Barn er ikke gamle før de utfører sitt første pinsettegrep til å zoome et bilde på enten nettbrett eller smarttelefon. De fleste ungdommer er i dag i besittelse av en smarttelefon. Store deler av ungdomslivet leves på ungdomsrommet i et virtuelt fellesskap, og med smarttelefonen har de hele sitt sosiale liv i lommen (Hegna, Ødegård, & Strandbu, 2013). Man kan si at smarttelefonen kan fungere som vindu til verden. Den kan også brukes som oppslagsverk for det meste man lurer på, underholdning, og er blitt en stor del av de unges sosiale arena. Den digitale utviklingen skjer fort, og det er mange nye sosiale digitale plattformer for ungdom og utforske. Sosiale medier tilbyr en svært effektiv plattform for å kommunisere deltakernes identitet (Haugseth, 2013). Selve kjernen i sosiale medier er å dele personlig innhold og knytte relasjoner, og baserer seg derfor på en sosial arkitektur. Ifølge Haugseth skaper dette nye muligheter for eksponering av identitet, sosial tilhørighet og status. En studie utført av Yang, Holden og Carter (2017) bekrefter hvordan selvpresentasjon i sosiale medier har betydning for unge menneskers identitetsutvikling. De fant for eksempel at de som presenterte seg på en positiv måte i sosiale medier hadde høyere selvtillit og en bedre identitetsforståelse. På samme måte fant de at de som var svært personlige i sine fremstillinger på nett viste en mindre identitetsforståelse (Yang et al., 2017, s. 218).

2.1.1 Optimist eller pessimist?

Sosiale medier blant jenter og gaming blant gutter er et ofte debattert tema på foreldremøter. I samfunnsdebatten har det vært en del fokus og forskning på nett mobbing. På forskning.no kan vi lese at doktorgradsstipendiat Ida Risanger Sjursø finner sterkere sammenheng mellom symptomer på angst og digital mobbing enn «tradisjonell» mobbing. Videre kan vi lese på Utdanningsdirektoratets sine nettsidersider at 1.8% av elevene har opplevd nettmobbing i 2019. Denne oppgaven skal ikke ta for seg nettmobbing, men det er verdt å nevne, ettersom det har vært aktuelt å lese om i forhold til unges nettbruk.

I forskningslitteraturen kan vi se to perspektiver som har gitt grunnlag for henholdsvis en pessimistisk og en mer optimistisk holdning til den digitale ungdomstiden (Yang, Holden & Carter, 2017). Skal vi se på forholdet mellom ungdom og digital teknologi i et utviklingspsykologisk perspektiv, er barn og unge sett på som sårbare. Og trenger beskyttelse

ved hjelp av reguleringer og begrensninger gjennom foreldre og myndigheter. (Livingstone, 2011). Det legges dermed vekt på at digitale aktiviteter for ungdom er preget av risiko og kan ha negativ påvirkning på dem. Negativ påvirkning kan da gjelde samspill med andre unge på nett, og påvirkning fra kommersielle aktører eller i samhandling med voksne aktører ellers. Fra et perspektiv i vår tids kulturs syn på digital teknologi kan ungdom ikke først og fremst ses på som ofre for negativ påvirkning, men som kompetente og kreative digitale produsenter. Det digitale rommet kan i denne sammenheng beskrives som en åpen og inkluderende arena som gir mulighet for innovasjon samt utveksling av informasjon og interesser (Jenkins, 2006).

I realiteten befinner muligens unges bruk av digital teknologi seg et sted mellom disse ytterpunktene av risiko og potensial (Buckingham & Willett 2013). Livingstone (2011) trekker frem fire viktige områder der digital teknologi kan gi både muligheter og risiko for ungdom.

I seek a more synthetic account of children, young people and the internet, focusing on three prominent areas of online opportunity – explorations of the self, traditional and alternative modes of learning, and opportunities for civic participation; to balance the optimism that these opportunities often occasion, I also consider the mounting evidence for online risks to children and young people. (Livingstone, 2011)

De fire områdene, eller dimensjonene Livingstone presenterer er altså: utforsking av selvet, læring, eller forskjellige læremåter, muligheter for samfunnsdeltakelse, og til slutt legger hun vekt på økende risiko for barn og unge online. Jeg vil gå kort igjennom disse fire områdene, men kommer til å legge mest vekt på den første: Teknologiens muligheter for *explorations of the self*, hvor en passende oversettelse kan være: *identitetsutforskning* (Bakken, Hegna, Sletten 2021).

Identitetsutforskning kan sies å være et særlig viktig livsprosjekt for unge i vår moderne tid. Barn og unge kan gjennom internett få tilgang til en verdifull arena for å utforske andre sosiale inntrykk og det kunne uttrykke seg. Mediene kan blant annet ha til hensikt å inspirere gjennom å få ungdom til å identifisere seg med kulturer, begreper, karakterer som spiller på det ungdommen ønsker å identifisere seg med. Eksempelet Livingstone trekker frem var det å spille på hekseri og trolldom (Buffy the vampire slayer og Bewitched, populære tv serier for

unge jenter) i forbindelse med blant annet disse seiene ble begrepet «Wicced» et fenomen eller bevegelse på nettet. Denne bevegelsen representerer forestillinger om kvinnelig makt, spiritualitet og eventyr, som gir et mulig kulturelt repertoar for å motstå nedbrytende normer for femininitet (uten nødvendigvis å omfavne begrepet 'feminisme'). Dette oppsummerer Livingston med et sitat fra Drotner:

For the young, the media are part of a range of cultural signs available for processes of interpretation that are situated in time and space and dependent on constraints of production, distribution and resources for reception (Drotner, 2000, s.59).

Jeg tolker Livingstons identitesutforskning dithen at internett og sosiale medier bringer med seg nye perspektiver. På den ene siden kan sosiale nettverk og plattformer være med på å åpne horisonter for unge. De får tilgang til subkulturer og interessegrupper de ellers ikke ville hatt tilgang til. På den andre siden er det viktig å se det som et risikosamfunn, hvor unge kan bli påvirket av annonser, reklame og blogger som ikke vil ha en positiv innvirkning på dem. Dette representerer en hverdag unge må forholde seg til. Positive sider ved dette er at det kan stimulere kreativitet, nysgjerrighet, opplevelser av frihet og selvrealisering. Det negative kan være at dette kan bli forbundet med et konsum basert samfunn hvor ungdommene blir offerer for kommersialisering, reklame og utvikler en foretrukket livsstil som er styrt av markedets krefter.

Den andre dimensjonen Livingstone presenterer er betydningen av digital teknologi for læring, både gjennom forskning på og utvikling av pedagogiske og formelle digitale hjelpemidler i skolen, og gjennom forskning på ungdoms uformelle bruk og nysgjerrighetsdrevet utforskning av egne interesser gjennom digital teknologi.

Den tredje av Livingstones dimensjoner er økte muligheter for *deltakelse og medborgerskap* gjennom digital teknologi. Her trekkes det frem hvordan digital teknologi og sosiale medier aktivt benyttes av unge mennesker verden over for å mobilisere politisk, innenfor både tradisjonell politikk og radikale strømninger. På den annen side kan digital teknologi også virke begrensende gjennom tilrettelegging av overvåkning av omstridte ytringer.

«Risky encounters» er den fjerde av Livingstones dimensjoner. Her settes søkelyset på frykt for at ungdom skal utsettes for negative hendelser som nettmobbing, «online grooming» og overgrep (Livingstone, 2011).

Oppsummert så fokuserer Livingston på forskning av internett og digitale arenaer på godt og vondt. Hun presenterer muligheter, frihet, engasjement, kreativitet, læringsmuligheter, og vektlegger mulighetene internett representerer i de unges liv. «Men riset bak speilet» kan være negative opplevelser som nettmobbing, overgrep, manipulasjon og begrensethet. Dette presenteres med gode eksempler. Gjennom dette kan vi se at grunnleggende spenninger i forståelsen av ungdom og ungdomstid går på tvers av disse. Ungdom framstilles både som sårbare og som kompetente i møte med teknologien, både som enkeltindivid i utvikling og som en opprørske gruppe (Bakken, Hegna, Sletten 2021).

2.1.2 Ungdom og sosiale medier

Ifølge medietilsynets rapport fra 2020, er 90 prosent av 9-18-åringene på ett eller flere sosiale nettsteder som for eksempel: Facebook, Instagram, snapchat eller TikTok. Noen av kjennetegnene ved disse sosiale mediene er eksperimentering med identitetsuttrykk og relasjonsformer (Liestøl og Rasmussen 2003). Man former sin profil og oppretter grupper for enhver spesiell interesse. Relasjonsbygging skjer ved å melde seg inn eller ut av andres grupper for å signalisere sympatier og antipatier eller ved å sende ut og besvare invitasjoner om å stå på hverandres vennelister. Et annet kjennetegn ved de nye sosiale mediene, er mekanismer som skaper behov for tett og hyppig tilstedeværelse.

Barne og ungdomsorganisasjonene utførte i 2014 en studie som tok for seg ungdoms forhold til Snap chat, Instagram og Facebook den konkluderte med at:

Ungdommene bruker sosiale medier til å utvide horisonten(..). Dette påvirker hvordan de opplever verden, hvilke ønsker de har, hvem de er og hvem de vil bli(...) For de aller fleste er sosiale medier en positiv kanal for underholdning og sosial kontakt. Det er viktig for ungdommene at de får være sjefene over sitt liv på sosiale medier, men de voksne må sørge for at de har den kunnskapen og støtten ungdommene trenger for å takle det som skjer. Sosiale medier ungdommene tilgang på en verden de ellers ville hatt vanskelig for å nå. Dette påvirker hvordan de opplever verden, hvilke ønsker de har, hvem de er og hvem de vil bli (Alnes, 2014).

Ungdommene bruker altså blant annet sosiale medier til å bygge sin identitet gjennom å utvide sin horisont og bli underholdt og gjennom sosial kontakt. Det hjelper dem til å forstå verden og skaper refleksjon rundt hva de ønsker, hvem de er og hvem de vil bli. Det kan

synes at sosiale medier har like mye innvirkning i deres samhandling med andre, som fysisk samhandling. I den forbindelse er det et tankekors at foreldre og andre voksne som jobber med ungdom ikke setter seg inn i de sosiale arenaene barna er en del av på nett.

Det kommer stadig nye sosiale plattformer, og de unge er hyppige brukere av disse Medietilsynet (2018). En studie om det sosiale mediet Instagram (Arnseth & Hilmarsen, 2017) tar for seg hvordan ungdommer skaper seg selv, håndterer vennerelasjoner og kommuniserer med hverandre både visuelt og skriftlig på Instagram, og viste hvordan ungdommene bygde sin identitet gjennom refleksiv seleksjon av bilder de valgte å poste og andres reaksjoner på disse. Studien var særlig inspirert av Goffman sin forståelse av hvordan spørsmål knyttet til identitet håndteres i sosial interaksjon. Studien kunne avsløre at flere ungdommer hadde flere profiler på instagram som rettet seg mot ulike grupper av publikummere. (Arnseth, Hilmarsen 2017). Videre kom det frem gjennom intervjuer, at bildene ungdommene la ut offentlig ofte var nøye gjennomtenkt, og at det var på deres offentlige profil, eller konto de ønsket å fremstå som den beste versjonen av seg selv. Bilder de postet på den private profilen kunne være tullebilder, og mer tilfeldig. Jeg ønsker å se om noe av dette også er gjeldene for det sosiale nettstedet TikTok.

Som pedagog vil jeg hevde at en av våre viktige oppgaver er forstå barn og unges oppvekst i lys av den tiden vi er i akkurat nå. Det er viktig å forstå hva som inspirerer og engasjerer, for å bedre kunne møte og forstå dem. Derfor velger jeg et sosiokulturelt perspektiv på denne oppgaven ettersom dette handler om ungdommers identitet, oppvekst og utvikling.

3 Teori del

I vår muntlige tale er det vanlig at vi referer til fortiden som: «gamle dager, og nåtiden som «moderne». Uttrykket moderne brukes ofte synonymt med trender og det som er populært akkurat nå. Begrepet moderne har sine røtter i ordene «ny» eller «nytt», gjennom ordets latinske røtter – «modernus» (Aakvaag, 2008, s272-fotnote). Å begrepsfeste det moderne er en viktig sosiologisk oppgave. Fremveksten og utviklingstrekk ved det moderne samfunn står sentralt her. Det har å gjøre med at sosiologien ønsker å finne frem til grunnelementene som det moderne samfunn bygger på, og spore samfunnsmønsteret med den hensikt å forstå samfunnet man lever i. Her ønsker jeg igjen å gå til «de tre store»: Zygmunt Bauman, Ulrich Beck og Antony Giddens som har ulike syn og teorier på individualitet og selvidentitet i vår moderne tid. Jeg vil gi en kortfattet presentasjon av teoriene. Dette vil jeg begrunne med at jeg finner det hensiktsmessig å få med flere nyanser av hvordan man tolker individets betydning i vår tid nå, og om teoriene har en innvirkning i vår oppfattelse av og identitetsbygging.

Til slutt setter jeg søkelyset på identitet som sosial selvkonstruksjon og presenterer Goffmans dramaturgiske perspektiv og inntrykkshåndtering.

3.1 Identitet

Ordet identitet er opprinnelig fra latin *identitas*, betydningen av ordet ifølge ordboka er fullstendig likhet, som for eksempel identiske tvillinger. Forklaring nummer to er: jeg-bevissthet; sum av element som gir et individ, et samfunn og lignende individualitet *finne*, *miste sin identitet / nasjonal identitet*. Når vi snakker om identitet kan det brukes uttrykk som for eksempel: «Å utvikle/bygge sin identitet», «å gjennomgå en identitetskrise», «Å identifisere seg med noen» eller «en sterk identitet». Disse uttrykkene kan sies å høre hjemme i en utviklingspsykologisk diskurs (Hammarén & Johansson 2010). Mye av litteraturen om identitet har konsentrert seg rundt aksene om utvikling og forandring (Hammarén & Johansson 2010). I psykologien har det blitt lagt stor vekt på menneskets indre utvikling. Her forestiller man seg en eller annen form for modningsprosess, hvor man igjennom følelsesliv og kognitiv kapasitet gradvis utvikles og modnes. Det finnes i dag en bred og omfattende utviklingspsykologisk litteratur (Hammarén & Johansson 2010). Store deler av denne litteraturen er, særlig når vi nærmer oss ungdomsårene, basert på en eller annen form for psykoanalytisk tenkning. I utviklingspsykologiske teorier blir det lagt vekt på at utvikling

skjer i samspill med omgivelsene (Erikson 1997). Likevel rettes oppmerksomheten i stor grad mot indre prosesser, og det som kalles psykologisk modenhet. I den utstrekning samfunnet tas i betraktning i analysen, er det ofte et temmelig statisk bilde som gis av det sosiale og omverdenens innflytelse på omgivelsene (Hammarén & Johansson 2010). Til forskjell fra psykologiske definisjoner av identitet forbundet med modenhet, utvikling og stadier, jobber man innenfor sosiologien med et mer samfunnsorientert og kollektivt begrep. Den sosiale identiteten gir individet en plass i samfunnet (Hammarén & Johansson 2010). Med et sosiologisk perspektiv kan vi si at identitet referer til sosiale strukturer, institusjoner og posisjoner. Da handler det ikke om enkeltindividers modenhet og utvikling individuelt, men om at ungdom som gruppe kan ha andre interesser og et annet syn på hvordan samfunnet bør innrettes, enn andre aldersgrupper og tidligere generasjoner (Illeris m.fl.2009).

3.2 Ungdomsperspektiv på identitetsbygging

Hvis vi prøver å ta de unges perspektiv med det å være ung i dag er det enkelte ting som kommer i forgrunnen. Det første er valg. Unge i dag (i hvert fall i Norden) får ofte høre at de kan bli hva de vil, bare de jobber hardt og systematisk mot målet sitt (Illeris, Katznelson, Nielsen, Simonsen, Sørensen 2009). Man kan nesten si det ligger som berusende åpenbaring og som en skjebnesvanger byrde, at man ikke kun skal velge sin utdanning, og dermed også perspektivene for sitt fremtidige arbeidsliv, men også hele sitt livsperspektiv med alle dets fasetter som: Skal jeg gifte meg? Finne sin seksualitet, sin omgangskrets, interesser, politisk ståsted, holdningsmessige og eventuelt religiøst ståsted. I tillegg er det en endeløs jungel av større og mindre forbruksvalg. Man kan si at man i dag kan utforme seg en livsstil og en identitet, man må finne ut hvem man vil være (Illeris, Katznelson, Nielsen, Simonsen, Sørensen 2009).

3.2.1 Fersken eller løk?

Identitet handler om hvordan man opplever seg selv, hvem man opplever at man er, hvem man gjerne vil være og hvordan man oppfattes av andre være (Illeris, Katznelson, Nielsen, Simonsen, Sørensen 2009). Skal man se identitetsdannelse fra et tradisjonelt psykologisk perspektiv kan man se for seg mennesket som en fersken med en solid kjerne, hvor kjernen representerer identiteten som noe fast og uforanderlig. Man bygger opp sin personlighet rundt denne kjernen, dette representerer fruktkjøttet. Til slutt har vi skallet, som er refleksjonen vår, gjennom skallet slipper vi inn det som er bra for oss, som kan gi oss næring til å vokse og utvikle oss. Det støter fra seg det som er giftig og vil være ødeleggende. I den tradisjonelle

ungdomspsykologien var identitetsdannelsen oppfattet som den sentrale psykiske oppgaven i ungdomsårene. Etableringen av stabil identitet eller selvoppfattelse har blitt sett på som kriteriet for når man psykologisk kan betegnes som moden, altså voksen (jf. Eriksen, 1971, Illeris m. fl. 2009). Ungdommers identitetsdannelse kan ses på som en sentral personlig avklaringsprosess, som er så omfattende at den setter preg på alle livets forhold (Illeris m. fl. 2009). Prosessen har ikke som mål å sikte seg på et endelig mål i form av en stabil identitet (feks. Allport 1967, Illeris m. fl. 2009). En mer moderne måte å se identitetsdannelse på er å bruke en løk som bilde. En liten, men mindre fast kjerne som bygger seg ut lag på lag og kan forandre seg over tid utafra endringer og ytre påvirkning. Dette kan kalles for en fleksibel identitet (Illeris m. fl. 2009) Å utvikle en fleksibel identitet kan ses på som mer krevende enn etableringen av den stabile identitet. Dette begrunnes med at man konstant må være åpen for endring og utvikling i alle lag, samtidig som man holder fast på den lille kjernen (Illeris m. fl. 2009). Et annet begrep som kan forbindes med løken er «Choice biography». Dette begrepet benyttet av bant andre Bech (1992) for å utdype omfattende diskusjoner om moderne liv og individualisering (Du Bois Reymond 2012). Jeg kommer tilbake til «Choice biographies» senere i oppgaven når jeg presenterer identitets og individualiserings teorier fra Beck, Giddens og Bauman.

3.2.2 Individualisering på godt og vondt

Felles for Beck, Bauman og Giddens er at vi går over i en ny, eller annen modernitet. I den nye moderniteten mister den gamle modernitetens institusjoner relevans, og de trygge kollektivene forvitrer uten at de erstattes av nye (Krange og Øia 2005:129). Som resultat av dette blir individet for det første, i stor grad overlatt til seg selv og egen refleksivitet når livet skal formes og leves. For det andre blir de faste rammene som tidligere fantes rundt det vi kaller ungdomstid erstattet av kaos. Dermed stilles unge overfor uoversiktlige handlingsalternativer, svakt normtrykk og få samfunnsmessige orienteringspunkter (Krange og Øia 2005). For det tredje innebærer individualiseringen at individet pålegges store og tunge oppgaver. For noen kan oppgavene bli for store og tunge (krange og Øia 2005). For det fjerde, med økt frihet følger økt personlig ansvar og fare for selvforskyldt marginalisering (Krange og Øia 2005). For det femte, og endelig et glimt av noe positivt: Det innebærer økt frihet og økte muligheter for folk til selv å velge sin livsbane (Krane og Øia 2005). Herifra går «De tre store» i litt forskjellige retninger.

Det sentrale begrepet i Giddens analyser av individualiteten i det senmoderne samfunn er selvidentitet. Selvet skapes og gjenskapes gjennom fortellinger, eller biografier som Giddens kaller det. Det tolker jeg som at selvidentiteten i stadig utvikling og forandring og forandrer seg i takt med hvordan vi reflekterer over vår forståelse av våre erfaringer og hvordan vi oppfatter oss selv i med tanke på vår egen historie eller selvbiografi. Beck derimot vektlegger individualisering som den sentrale kulturelle impulsen i det samfunnet som har risiko som basis (Krang og Øia 2005). I dette samfunnet stilles individet overfor den kjempemessige eksistensielle oppgaven å sette seg selv i sentrum for eget liv.

Stilt overfor et utall av motstridende krav i et globalt rom av usikkerhet, må livsførelsen være aktiv, man kan trygt si: administreres (Beck 1997, s. 117).

I dette sitatet sikter Beck til det å realisere seg selv og selvbestemmelse, ikke bare er individuelle mål. Det er også en erstatning for de offentlige. Man må selv ta ansvar når ingen andre stiller kra eller forventninger, dermed må man også ta problemene med på kjøpet ettersom alle delsystemer velter over på de plutselig «myndige borgerne og medborgerne. (Beck 1997). Enkelt sagt så er Beck opptatt av at med frihet kommer også ansvar, og når det ikke lenger er faste rammer å forholde seg til, legges også dette ansvaret over på individet. Beck fokuserer mer på hvordan individet skal forholde seg til den nye globale moderniteten.

Bauman derimot hevder at i den flytende moderniteten kastes den enkelte inn i det Bauman kaller et Identitetstomrom. Det er et resultat av at den flytende moderniteten mister både klasse, nasjon og kjønnsnivende kraft i takt med at den «faste» modernitetens institusjonelle pilarer oppløses (Aakvaag 2008). Bauman hevder at det er marked og konsum som får oppgaven å fylle dette tomrommet. Identitetskonstruksjonen blir nå et eget ansvar, ettersom man ikke lenger tilskrives en identitet fra samfunnet. Når identitet er konsumbasert, blir identiteten flytende, altså de er identiteter som er åpne og fleksible og i endring. Det er ikke uvanlig å identifisere seg på ulike måter ved ulike stadier i livet. Ytelse som var industrisamfunnets grunnleggende verdi, blir nå erstattet med nytelse.

Som vi ser kan det virke som Beck og Bauman ser det utfordrende og er opptatt av at individet har blitt mer ansvarliggjort. Giddens derimot har et større fokus på de indre prosessene i vår identitetsutvikling. Et sentralt punkt hos Giddens, og det som skiller han fra Mead, og tradisjonen han gikk ut fra er at opplevelsen av et «selv». Ifølge Mead (1934) var opplevelsen av et «selv» sterkt knyttet til relasjon med andre: Vi ser oss selv slik andre ser

oss. Giddens avviser herved at selvet blir til gjennom andres reaksjoner: «Selvidentiteten har sitt grunnlag i evnen til å holde en bestemt fortelling om seg selv gående.» (Giddens 1996 s. 68). «Å holde seg gående» (To know how to go on) er et uttrykk Giddens har hentet fra Wittgenstein. Dette uttrykket brukes til å beskrive individets evne til å kunne orientere seg i uoverskuelige sosiale sammenhenger og samtidig være i stand til å «komme videre» og holde den sosiale interaksjonen drivende (Giddens 1996 s. 49, fotnote)

En person med en stabil oppfatning av sin selvidentitet kan man altså si har en følelse av biografisk kontinuitet som vedkommende kan formulere for seg selv og andre. Den biografiske fortellingen er ingen avsluttet livshistorie, men en stadig pågående prosess der nye hendelser integreres i fortellingen om selvet, hevder Giddens. Det kan virke som om han i stor grad forutsetter at selvidentitet er basert på en bevisst refleksjon, men han åpner også opp for at refleksjonen har et ubevisst aspekt.

Bauman har en annen tilnærming til hvordan mennesket i det individualiserte samfunn har tilgang på å forme sin identitet. Han presenterer et bilde på at vi ute på handletur og kan «Pick and choose» (Baumann 2013:89) hvem vi ønsker å være, bare vi er ressurssterke nok. Denne friheten bærer også med seg konsekvensene av å velge feil. Fra Baumans synspunkt kan man si at å konstruere en kontinuitet i selvet er en oppgave for individet, en tung oppgave. Tung, fordi den sosiale konteksten som kontinuiteten skal forholde seg til har blitt flytende. Det vil si at rollene som tilbys ungdom er omskiftelige og uensartede (Krange og Øia 2005). Dermed inneholder Baumans tese om flytende modernitet et begrep om refleksiv identitetsdannelse en prosess hvor ingen andre krefter enn individets selvdeterminerende frihet virker inn (Krange og Øia 2005).

Beck har en litt mer optimistisk tilnærming. Han hevder at individualiseringen av kontekster og prosesser bidrar til at våre biografier blir selvrefleksive. En sosial strukturforeskrevet biografi blir forandret til en biografi som er selvprodusert, og som fortsetter og produseres (Beck 1992). Beck er med andre ord mer optimistisk til at individet kan gjennom sin refleksivitet kontrollere sine identitetsprosjekter.

Giddens kan sies å se enda lysere på individets muligheter til å refleksivt utvikle en selvidentitet. Giddens hevder at vi kan ubevisst velge ut og bort erfaringer og opplevelser som skal være med i vår biografi. Giddens antyder videre at prototypen på en slik prosess kan være våre drømmer. Selvbiografien vi lager oss er en blant flere mulige, og er slik sett et

skjørt grunnlag for selvidentiteten. Den kan fortelles i mange versjoner og med ulik valør, men vår egen versjon vil i de fleste tilfeller likevel være robust nok til å tåle de spenninger og overganger vi opplever i vårt liv.

I Kaspersen (2001) fremstilling av Giddens selvidentitet, tolker han det dithen at det er et refleksivt prosjekt, og at det er denne refleksiviteten som er det som er karakteristisk for moderniteten. I motsetning til 1700 tallet hvor slekt, kjønn og sosial status avgjorde identiteten, selvidentiteten og livsbanen. Mens nå har selvidentiteten blitt et refleksivt prosjekt som hver enkelt er ansvarlig for: Vi er ikke hva vi er, men hva vi gjør oss til selv. Giddens skriver videre at akkurat som de øvrige eksistensielle arenaer, varierer selvidentitetens «innhold». Det vil si de funksjonene som biografiene er konstruert av, sosialt og kulturelt. I enkelte tilfeller er dette innlysende nok. Navnet til en person er et eksempel på et primært element i biografien. Riktignok finnes det også mer subtile og viktigere forskjeller. Giddens kaller dette for «Refleksive biografier». Refleksive biografier varierer underveis på samme måte som historier – for eksempel hva form og stil angår.

Oppsummert kan vi si at Giddens, Beck og Bauman er enige i at den nye moderniteten har stor betydning for individet ettersom de klare strukturene og sosiokulturelle forskjellene blir mindre. Derfor blir individet individualisert, hvilket vil si at mulighetene til å kunne velge sin egen livsbane blir opp til hver enkelt. Medaljens bakside er at individet ikke takler å ta valg, blir egoistiske, ensomme og motløse, ja konsekvensene kan bli mange. Bauman er den mest pessimistiske ved at han hevder at siden identitet er konsumbasert, blir identiteten flytende, samt at ytelse som var industrisamfunnets grunnleggende verdi, blir nå erstattet med nytelse.

Beck ser litt lys på individualiteten ved at han fokuserer på individet, til tross for de negative konsekvensene av å være dømt til å velge kan berikes av refleksiv selvproduserte biografier.

Det er en tydelig distinksjon mellom Giddens begrep om refleksiv selvidentitet og Baumans metafor om flytende identitet. Baumans personer og identiteter kan ses som ofre for tilfeldigheter og impulser, men Giddens forutsetter at individets nye handlingsbetingelser også gir en viss dybde til individet

3.2.3 Choice biography

Både Beck og Baumanns teorier kan sees som forgjenger til «Choice biographies» (Du Bois-Reymond 2012). Choice biographies er ikke basert på fullstendig frihet og egne valg slik man kunne tro, men er bestemt av et paradoks som er typisk for det moderne livet. Selv om valgmulighetene er mange (særlig i Vesten), så stilles det en forventning eller tvang til de unge. De blir stilt overfor ulike, alternative og tilgjengelige muligheter. Disse mulighetene er de nødt til å reflektere rundt, ta avgjørelser, og handle på. Alle valg inneholder en form for risiko. Dette setter Beck søkelyset på når han snakker om risiko og frihet, og i Baumanns flytende identitet der det også fokus på at identiteten er fleksibel. Der Beck fokuserer på risiko og frihet er Bauman opptatt av ytelse og nytelse. Begge presenterer at friheten vi nå har fått, også kan ha konsekvenser. Man kan si at medaljens bakside er at selv om vi har økte muligheter for å kunne leve det livet vi ønsker, er det viktig at vi tar de riktige avgjørelsene, og at vi balanserer det og yte og nytte på en fornuftig måte.

Hvis vi knytter dette opp mot den sosiale plattformen TikTok, kan vi si at TikTok er et kosmopolitisk fellesskap ettersom det er mulig å knytte kontakter over hele verden. Politiske og globale budskap kan spres til de fleste deler av verden med et tastetrykk. Et eksempel på dette er at informasjonen om koronapandemien spredte seg raskt på TikTok. Om den nådde flere raskere enn i for eksempel medier som TV og aviser er uvisst, men den nådde et annet segment, nemlig de unge, muligens på en måte som gjorde at de oppfattet alvor i situasjonen på en annen måte enn om de hadde sette det på en vanlig nyhetssending. Det at TikTok er en global sosial plattform gjør at unge plukker opp samfunnskritiske budskap raskt. Et annet eksempel er bevegelsen og engasjementet i «Black lives matter». Dette skapte også et enormt samlende engasjement på TikTok. På den andre side er det også mange kommersielle aktører som ønsker å manipulere unge til sin fordel ved at de skal investere i akkurat deres produkter Gjennom dette kan vi si at TikTok (og andre sosial medier) også kan sees som et konsumsamfunn. Becks teori om konsumsamfunnet kan også overføres hit. Videre kan vi se at det er mange unge som har fått kjendisstatus på rekordtid, og fått lukrative avtaler med sponsorer. I den sammen hen kan det tenkes det er viktig å finne balansen mellom innsats og fortjeneste, altså hvor mye man yter i forhold til hvor mye man nyter.

Disse måtene å se identitet på som: flytende, reflekstive, selvidentitet og chice biography fører til at man må analysere hvordan teorier om identitet brukes i ungdommens identitetsprosjekter.

3.2.4 Identitet en sosial selvkonstruksjon

*All the world's a stage,
And all the men and women merely players;
They have their exits and their entrances,
And one man in his time plays many parts,
His acts being seven ages* (Shakespeare 1848)

Goffman bruker teateret som metafor i sin teori. Ved å forestille oss at vi er regissører som observerer det som utspiller seg i et daglig rollespill, gjør vi det Goffman kaller dramaturgisk analyse, studien av sosial interaksjon i teaterets terminologi. I dramaturgisk sosiologi er det argumentert for at elementer av menneskelige interaksjoner er avhengige av tid, sted og publikum (Goffman 1992). Goffman hevder at *selvet* kan beskrives som følelsen av hvem man er, og som, springer ut fra den umiddelbare scenen eller situasjonen man står overfor. Ved å bruke teaterterminologi, skaper Goffman en metafor som definerer metoden hvert enkelt menneske bruker når det presenterer seg selv basert på kulturelle verdier, normer og overbevisning. Målet er at selvpresentasjonen blir akseptert av publikum gjennom en grundig dirigert forestilling (Goffman 1992). Skuespilleren lykkes dersom publikum opplever opptreden slik som han eller hun ønsker at den skulle oppleves. (Goffman 1992). Dette er det Goffman kaller «*Imperssion management*» eller inntrykkshåndtering. Man har altså muligheten til å styre det inntrykket man ønsker at andre skal oppleve av seg selv.

Vi har større mulighet enn noen gang til å gjennom inntrykkshåndtering presentere et ønsket eller konstruert bilde av oss selv gjennom sosiale medier ettersom det bare er biter av vårt liv vi presenterer. På TikTok kan man redigere videoer slik at man kan manipulere publikum ved for eksempel å klippe sammen filmsnutter fra flere dager, men presentere det som en utrolig innholdsrik dag. Man ønsker å fremstå som den beste utgaven av seg selv. I motsetning til

fysisk interaksjon med andre hvor man kan i større grad kan vurdere sitt publikum, er publikummet på nettet usynlig. Man vet ikke hvordan opptreden vil bli mottatt, men man kan få respons med likes, kommentarer, views (man ser hvor mange som har sett videoen) og delinger. Mange kan tenke at om man ikke får ønsket respons på opptreden er den ikke vellykket. Opptredener kan også bli forstyrret, men er stort sett vellykkede (Goffman 1992). Et eksempel på at opptreden kan bli forstyrret i det virkelige liv kan være hvis man som student sitter i en forelesning og opptre slik en føler det er forventet, så får man beskjed om at et av barna har falt og brukket benet. Da må man avbryte rollen som student og forlate forelesningen før den er ferdig. Man kan da føle at man feiler i rollen som student, fordi rollen (og ansvaret) som forelder avbryter studentrollen. Det er mindre sannsynlig at en video man poster blir en forstyrret opptreden, ettersom man kan velge det man poster selv, samt at man kan gjøre opptak flere ganger og poste det mest vellykkede.

Goffman operer som sagt med begreper som også er hentet fra teaterets verden. Jeg skal forklare noen av begrepene som anvendes, og som kommer til å bli benyttet i analysedelen av denne oppgaven. *Fasade* eller *personlig fasade* (front-stage) er betegnelsen Goffman bruker for å definere hvordan mennesker ønsker å vise den beste utgaven av seg selv i interaksjon med andre. Han definerer *fasade* (front -stage) på følgende måte: «*Fasade er altså uttrykksmidler av fastlagt type som bevisst eller ubevisst tas i bruk av en person under opptreden*» (Goffman 1992 s. 27). Her er TikTok og andre sosiale plattformer et fremragende område for å kunne presentere den aller beste utgaven av seg selv, altså fasade. Bilder kan retusjeres, videoer kan redigeres, og ikke minst, man kan selv styre hva som legges ut. Skulle man få en kommentar i kommentarfeltet man ikke er fornøyd med kan denne slettes. Slik kan man manipulere sitt publikum til at man lever det perfekte liv.

Bak kulissene (*back stage*): «... Kan defineres som et sted, i forhold til en bestemt opptreden, hvor det inntrykk man søker å gi med opptreden, blir åpent motsagt, som en selvfølgelig ting». (Goffman 1997 s. 96). For å illustrere dette bruker Goffman flere eksempler. Det første eksempelet er fra Simone de Beauvoir hvor hun belyser skuespillet kvinner spiller overfor menn (fasade), men de er annerledes i interaksjon med andre kvinner de er fortrolige med (bak kulissene). Et annet beskrivende eksempel er fra restaurantverdenen hvor servitørene er profesjonelle, høflige og vennlige ute i restauranten, men med en gang de kommer inn på kjøkkenet, endres holdning og språk og de kan la masken falle. Slik illustrer Goffman hvordan vi går inn og ut av roller, og hvor hurtig og ofte vi skifter fremtoning.

I følge Goffman har vi altså mulighet til å skape mye av vår identitet selv. Vi kan manipulere menneskene (publikum) rundt oss til å se oss som vi ønsker å bli sett. Dette er likevel en gjensidig relasjon, for på livets scene opptrer vi både som skuespiller og publikum på en gang. I fysisk interaksjon med andre mennesker må vi tilpasse oss andre sine rolletolkninger og i samspillet korrigere vår rolle slik at den samsvarer med konteksten, for i motsetning til teateret, - har vi ikke manus og regi, den må vi improvisere frem gjennom interaksjon.

Det er viktig å ha i tankene at dette er metaforisk. Goffman er tydelig på at han ikke mener verden bokstavelig talt fungerer som et teater, men at det er en måte å tolke hvordan vi presenterer oss selv i dagliglivet. Goffman oppnår kanskje en bevisstgjøring hos oss at vi selv kan påvirke det inntrykket vi gjør på andre. Dette poengteres gjennom eksempler hvor vi blir utfordret til å reflektere over hvilken utgave av oss selv vi velger å være. For eksempel, om vi hele tiden strever etter å oppnå anerkjennelse eller status ved å ha den «riktige» litteraturen plassert i bokhyllene i stuen, mens vi i en skuff på soverommet gjemmer «billig kiosklitteratur», som kanskje er det vi egentlig foretrekker.

Goffman sin teori er fortsatt mye referert til, men har også blitt kritisert. Alwin W. Gouldner, en av de tidligere kritikerne mener at Goffman sin teori blir altfor overfladisk, og at hierarkier ikke blir behandlet i det hele tatt, som for eksempel at en lærer er en rollemodell for en elev (Gouldner 1970) Han bemerker også kontrasten mellom Goffman og Jean – Jacques Rousseaus:

(...)like Goffman, Rousseau, too, was obsessed with the world of appearances; but for Rousseau appearance was the mask of insincerity, the barrier that isolated men from one other, the glittering exterior that alienated him from himself. Appearances, in short, were not valued but dammed. (Gouldner 1970 s. 388).

Her tolker jeg det som at Gouldner peker på at Det ikke er moral som ligger til grunn for Goffman sine «skuespillere», i forhold til den dypere drivkraften Rousseau beskriver. Det tenker jeg kan være et tolkningsspørsmål, jeg ser poenget til Gouldner, ved sammenligning kan Goffmans teori virke litt «blodfattig og overfladisk». Men til den hensikt som er tenkt med den dramaturgiske modellen er den, slik jeg tolker det en metaforisk måte å prøve å forstå menneskers intellektuelle måte å tilpasse seg og utvikle seg gjennom interaksjon og selvpresentasjon..

Goffman sin teori om inntrykkshåndtering eller selvpresentasjon, og hvordan vi spiller en rolle og bygger karakteren vi ønsker å fremstå som, kan synes sentral for min analyse. Hvordan ønsker unge jenter å bli oppfattet på TikTok, og hvordan observerer de andre sine videoer? Tilpasser de sin opptreden ut ifra hva andre gjør eller forventer, eller har man her en arena hvor det er fritt spillerom og ingen grenser?

For å oppsummere er ser jeg det som interessant å utforske om Goffman sitt verk om selvpresentasjon er en aktuell teori som jeg kan anvende til analyse om selvpresentasjon og inntrykkshåndtering i sosiale medier fordi vi gjennom dette nå har tilgang til en større scene å vise oss fram på. Unge i dag har muligheten til å nå ut globalt, og å hente inntrykk fra hele verden via nettet. I vår digitale hverdag har unge en mulighet til å manipulere sin selvpresentasjon, men med dette følger også at som mottaker må man være mer kritisk. Unge i dag bør ha en bevisst tilnærming til hvordan de mottar det de blir presentert på nettet, fordi det er lett å manipulere sannheten.

På TikTok er det mulig å lage et fiktivt navn. Videoene som postes kan både redigeres og konstrueres. Det er altså mulig å skape et bilde av seg selv som nødvendigvis ikke stemmer helt overens med virkeligheten. Mulighetene er til stede for å presentere seg selv slik man ønsker at man skal oppfattes av andre.

For å kort oppsummere hele teorikapittelet har jeg først presentert ulike måter å se identitet på, deretter har jeg forsøkt å sette identitet i et ungdomsperspektiv og belyst hvordan synet på identitet har forandret seg fra å se på det som en stabil kjerne, til at vi bygger identiteten ut vår selvbiografi, forandringer våre omgivelser, relasjoner og muligheter. Videre har jeg presentert Giddens, Beck, og Baumann sine teorier om selvidentitet, og individualisering i den moderne tid, altså vår tid nå. Til slutt satt jeg fokus på hvordan vi presenterer oss selv gjennom Goffmans dramaturgiske perspektiv og inntrykkshåndtering.

4. Metode

Det jeg i utgangspunktet ønsket å oppnå med denne studien var å undersøke hvorfor TikTok er så populært blant unge jenter. Videre var jeg interessert i å finne ut hvordan de presenterer seg selv, og deres refleksjoner rundt hva de publiserer, hvorfor de publiserer eller eventuelt, hvorfor de velger å ikke publisere videoer. I dette kapittelet vil jeg beskrive den metodologiske tilnærmingen jeg har tatt til prosjektet, rekrutteringen og utvalget av informanter. Intervjuene jeg har gjennomført er seminstruerte intervjuer, og jeg vil her beskrive hvordan jeg arbeidet med intervjuguiden. Jeg ønsket å få komme inn i deres verden, og prøve å oppleve TikTok med deres briller. Altså, ha en fenomenologisk tilnærming (Thagaard 1998). Deretter beskriver jeg hvilken analysestrategi jeg har valgt. Avslutningsvis vil jeg reflektere over etiske og metodologiske utfordringer, hvor jeg også kommer inn på tema som gyldighet, pålitelighet og generaliserbarhet.

4.1 Metodologisk tilnærming

I motsetning til naturvitenskapen som forsøker å forklare et fenomen, søker man å forstå fenomenet i humanvitenskapen. Derfor er det også nødvendig å bruke ulike forskningsmetoder i disse vitenskapsretningene. I naturvitenskapen er det oftest nødvendig å bruke en kvantitativ metode, som består av prinsipper og teknikker der det benyttes objektive målinger, tallmateriale og statistikk (Befring 2016). Det som er karakteristisk for den kvalitative forskningen er at vi søker forståelse av sosiale fenomener enten ved en nær kontakt med deltakerne i felten, ved intervju, observasjon, eller ved analyse av tekster og visuelle uttrykksformer (Thagaard 2018 s. 15). Gjennom samtaler og meningsfortolkninger ønsker den kvalitative forskeren å forsøke å forstå nyanserte beskrivelser om den intervjuedes livsverden gjennom ord. Det som er et felles trekk for de fleste kvalitative tilnærminger er at dataene vi analyserer, kommer til uttrykk i form av en tekst. Denne teksten kan beskrive personens handlinger, utsagn, perspektiver og intensjoner. Formen teksten har avhenger av hvilken metode vi har benyttet. Teksten kan springe ut fra observasjoner, intervjuer eller utskrift av opptak av intervjuer (Thagaard 2018). Kvalitativ metode vil altså forsøke å gå i dybden og vektlegge betydningen av det fenomenet som forskes på.

Gjennom å samle inn beskrivelser av spesifikke situasjoner, vil den kvalitative forskeren forsøke å få fatt i betydningen om et konkret tema. Med kunnskap om temaet og stor grad av sensitivitet kan man innhente nyanserte beskrivelser om et tema eller fenomen. Samtidig som

forskeren bør være i besettelse av kunnskap om temaet eller fenomenet som blir belyst i intervjuet, bør hen tilstrebe seg å møte den som intervjues på en åpen og fordomsfri måte. En kan da i større grad få fatt i nye betraktninger om temaet (Kvale & Brinkman 2015). Det metodologiske grunnlaget for min oppgave hviler på en fenomenologisk tilnærming. En fenomenologisk tilnærming innenfor kvalitativ forskning bestreber seg på å forstå sosiale fenomener ut fra den enkeltes perspektiv samt å beskrive dem, slik informanten opplever dem. Dette innebærer at forståelsen som ligger til grunn er at den virkelige virkeligheten er den mennesker oppfatter (Kvale & Brinkman 2015).

Jeg har valgt intervju som metode, dette er en av flere kvalitative framgangsmåter som kan benyttes for å forstå og beskrive et fenomen som er lite undersøkt (Kvale & Brinkman 2015). Den kvalitative forskingsprosessen omformer virkeligheten til tekst fra materiale som stammer fra observasjon eller samtaler (Malterud 2017). I intervjusituasjonene kan også analyse av nettsteder benyttes. Dette gjenspeiler digitaliseringen av vår kultur. Vi kan studere det sosiale på internett, i dette tilfellet TikTok. Den internettmedierte sosiale kulturen kan vise til hvordan personer presenterer seg selv. (Markham 2018 – her i Thagaard 2018). For å studere de unge sin opplevelse av fenomenet TikTok er det sentralt å forsøke å omforme deres utsagn til forskningsmessig data, fra tale til tekst.

Tematisk analyse er en metode for å identifisere, analysere og rapportere mønster eller temaer i innsamlet data. Bruk av tematisk analyse er utbredt, og en grunnleggende metode i kvalitativ dataanalyse, og at dette er ifølge Braun og Clarke et felles trekk på tvers av ulike metodiske tilnærminger (Braun og Clarke 2006). Videre hevder de at tematisk analyse ikke bare er et aspekt ved flere forskjellige metodiske perspektiv, er en metode i seg selv, men at det er en dårlig markedsført metode. Det Braun og Clarke har gjort er å lage en slags oppskrift på hvordan man utfører en Tematisk Analyse metode, og gjennom dette å markedsføre metoden bedre.

Jeg har valgt å benytte denne metoden fordi jeg finner den veldig passende for min studie. Og det var fint å kunne følge «oppskriften» steg for steg. Metoden har seks trinn vil senere bli beskrevet trinn for trinn hvordan disse ble benyttet i mitt arbeid med mine innsamlede data.

Gjennom analysene søker jeg å forstå ungdommenes erfaringer og hvordan de skaper mening i disse, ved å rette oppmerksomheten mot de situerte aspektene ved menneskelig tenkning, viten, handling, og måte og forstå seg selv som personer på.. Dette betyr at erfaringene og

opplevelsene det fortelles om må sees i tett sammenheng med den situasjonen den inngår i og kan ikke løsrives fra sin sammenheng (Malterud 2017). I mitt tilfelle, er det situerte erfaringer og opplevelsene ungdommene har knyttet til selvpresentasjon på TikTok som blir viktig. Dette innebærer, i denne oppgaven, at jeg anser at det ungdommene forteller til meg i intervjuene om sine opplevelser både påvirkes av deres bakgrunn, erfaring og forforståelse. I tillegg vil hva de forteller påvirkes av mine erfaringer, holdninger, kunnskap og liknende, og dermed hvordan vi i intervjuet påvirker hverandre og den kunnskapen som framkommer. Det vil være nyttig med en refleksiv holdning til både det som framkommer i intervjuene, men også i særdeleshet ved analysene av de transkriberte tekstene. Med dette mener jeg den fenomenologiske tilnærmingen, det at jeg prøver å nullstille meg i forhold til mine forforståelser både av ungdom og TikTok. I analysene av materialet kunne man om man var opptatt av det lingvistiske fort bli dømmende og negativt forutinntatt av alle de «unødvendige ordene de bruker. Min refleksjon rundt dette er at det er ungdommens muntlige språk, ser man bort i fra alle «lissom» og «altså» er de ganske tydelige på hva de kommuniserer.

Basert på de teoretiske tilnærmingene jeg nå har beskrevet som et utgangspunkt for å forstå unge jenters opplevelse av Tik Tok, vil jeg i analysene som et bakteppe støtte meg til teorier om modernitet og selvidentitet. Selve metoden jeg har valgt å basere min analyse av datamaterialet på, er Tematisk Metode og Braun og Clark sine 6 trinn.

4.2 Rekruttering og utvalg

I dette prosjektet består utvalget av 5 jenter som er intervjuet. Kriteriet for deltakerne var at de var jenter og mellom 15 og 16 år, samt at de benyttet TikTok. Det var viktig for meg at de hadde ulike tilnærminger til denne sosiale plattformen. Noen av jentene publiserer mye, men andre bruker den mest til å observere andre. Begge måtene å bruke TikTok på ser jeg på som relevant for oppgaven, fordi begge deler kan si noe om refleksiviteten og vurderingene til vedkommende. Nærmere presentasjon av jentene kommer i kapittel 4. Jentene kommer fra ulike deler av Oslo og Viken.

Måten jentene ble rekruttert på var på to måter. Det første jeg gjorde at jeg brukte nettverket mitt. Dette gjorde jeg ved at jeg på min facebook side spurte om det var noen som kjente jenter i 10 klasse som er på TikTok. Jeg fikk respons fra bekjente som jeg ikke hadde hatt kontakt med på flere år. De hadde døtre som er på TikTok. Jeg presenterte mitt prosjekt og sa at hvis døtrene deres hadde lyst, så ville jeg gjerne snakke med dem. De jeg fikk positiv

respons fra tok jeg så kontakt med. Det var viktig for meg å formidle at dette var frivillig, slik at da jeg kontaktet dem forsikret jeg meg om at de hadde lyst. Ved hjelp av denne tilnærmingen fikk jeg tak i to informanter.

Den andre måten var at jeg har en bekjent som jobber på skole så jeg kontaktet han, og spurte om han hadde mulighet til å hjelpe meg. Det gjorde han med glede. Han informerte om mitt prosjekt i en 10. klasse, og det var tre jenter som hadde lyst til å være med. Jeg gav dem deretter et informasjonsskriv om studien, og de signerte prosjektbeskrivelsen. Min bekjente ordnet at vi kunne gjennomføre intervjuene i skoletiden på et grupperom.

Studien jeg gjennomført er en relativt liten studie, med fem informanter. Når man skal gjøre en kvalitativ studie med intervjuer er det en fordel at materialet ikke blir for stort, samtidig som det er en fordel at det har en viss størrelse slik at man har en viss bredde (Kvale & Brinkman 2015). En retningslinje for omfanget av kvalitative utvalg er at antall deltakere ikke bør være større enn at det er mulig å gjennomføre omfattende analyser. Denne typen analyser er både tid – og ressurskrevende. Derfor vil både tid og ressurser sette begrensninger for størrelsen av utvalget. (Thagaard 2018 s. 59). I mitt tilfelle er det begrenset med tid og ressurser, likevel vil jeg hevde at funnene i denne studien, og mye av refleksjonene kan være relevante i forhold til andre 10. klasse jenter som er hyppige brukere av TikTok.

Ettersom vi i denne tiden befant oss i en pandemi, var jeg forberedt på å ta noen av intervjuene digitalt, men ettersom vi kun var to personer som skulle møtes, klarte vi i alle tilfellene å gjennomføre dette fysisk. Vi tok selvfølgelig hensyn til smittevern, og satt på hver vår side av et bord med god avstand.

4.2.1 Presentasjon av deltakerne

Alle deltakerne går i 10 klasse. De er alle oppvokst i Norge med norske foreldre, med unntak av Somia som har utenlandske foreldre. De har alle det vi kan kalle middelklassebakgrunn. Alle deltakerne var med frivillig, og hadde i forkant fått et samtykkeskjema som de leverte til meg før intervjuet startet.

Cecilie er fra Oslo øst og har vært på TikTok siden det het Musica.ly. Det gikk over til å hete TikTok i 2016. Hun spiller håndball på fritiden og er veldig aktiv på TikTok. Hun har både offentlig og privat profil. Celine er født og oppvokst i Oslo, og har norske foreldre

Marlene bor i Viken kommune. På fritiden spiller hun håndball. Hun har også vært på TikTok siden det het Musica.ly. Hun har kun privat profil, og publiserer ikke. Hun bruker kun TikTok til å se på videoer som andre har lagt ut. Marlene er født og oppvokst i Viken kommune, og begge hennes foreldre er norske.

Somia bor på vestkanten i Oslo, hun har vært på TikTok i to år. Somia er en flittig TikTok bruker, og har to TikTok kontoer, en privat som hun publiserer mye på, og en offentlig hvor hun publiserer ca. en gang i uken. Somia er født i Norge, men foreldrene hennes er av utenlandsk opprinnelse

Anette bor på vestkanten i Oslo og har vært på TokTok siden det het musica.ly, hun ble med der i 2016. Hun er en aktiv bruker av nettstedet, og har flere kontoer, en offentlig og flere private. Hun publiserer mest på de private kontoene, der har hun forskjellige følgere. Den ene er kun for bestevenninnen og de har daglig kontakt hvor de deler, tagger hverandre, og lager videoer. På den offentlige kontoen publiserer hun kun videoer hun mener har en underholdningsverdi for andre og det var varierende hvor ofte hun publiserer, men hun anslår at det er gjennomsnittlig en gang i uken. Anette er Født og oppvokst i Oslo, med norske foreldre.

Nicoline bor også på Oslos vestkant. Hun er opptatt av å spille Minecraft på fritiden. Nicoline har også vært på TikTok helt siden Musca.ly tiden. Hun hadde et opphold fra Musica.ly i en periode hvor populariteten på dette nettstedet var dalende, og hun opplevde at det ble for repetitivt. Hun ble med igjen da TikTok tok over for Musica.ly. Nicoline opererer også med to kontoer, en privat og en offentlig. På den private publiserer hun ofte, men på den offentlige publiserer hun ca. En gang i uken. Nicoline er født og oppvokst i Oslo og har Norske foreldre.

4.3 Intervjuguide

Jeg har tatt utgangspunkt i en semistrukturert intervjuform med åpne spørsmål. Ved dette valget kan man ta en viss kontroll på hvilke temaer intervjuet skal fokusere på, men åpner samtidig opp for at man kan følge intervjuet i flere retninger (Kvale & Brinkmann 2015). Da jeg utformet intervjuguiden brukte jeg Rubin og Rubin sin modell som inspirasjon. Denne

modellen kalles: «tre med grener» modellen, og man ser for seg at stammen representerer hovedtemaet i prosjektet og grenene representerer spesifikke temaer (Thagaard 2018 s.95). I min intervjuguide ser jeg for meg at identitetsbygging i lys av TikTok er stammen, og forskningsspørsmålene er tykke grener. Ut fra disse grenene springer mindre grener som da er spørsmålene som jeg stiller. For å trekke denne metaforen litt videre så trenger også treet solide røtter, slik at det står stødig og får næring. Røttene i er i min metafor representert gjennom litteratur, nyere forskning og teori. I intervjuguiden (se vedlegg) har jeg en egen kolonne til litteratur som spørsmålene springer ut ifra og som gir støtte til informasjonen som kommer fram av intervjuet.

Ved konstruksjon av spørsmålene arbeidet jeg med å ha både en deduktiv og induktiv tilnærming. Jeg jobbet deduktivt ved at jeg hadde på forhånd lest en del litteratur om identitet og selvpresentasjon. Dette gjorde at jeg hadde en førkunnskap om det jeg hadde lyst å finne ut av. Denne teorien ble brukt som utgangspunkt for noen av spørsmålene. Dette fant jeg hensiktsmessig for det var viktig for meg å få svar på og belyse konkrete ting i forhold til teorien. Jeg jobbet også induktivt, ved selv å «ta del» i empirien, det vil si at jeg lagde meg bruker på TikTok, for å oppleve nettstedet, og gjorde meg kjent med appen og dens tekniske funksjoner. Samtidig fant jeg det hensiktsmessig å ha en åpen og fenomenologisk tilnærming, altså forsøke å oppleve TikTok med deres «briller», så de kunne fortelle om sine erfaringer og synspunkter gjennom deres livsverden, og reflektere så åpent og ærlig som mulig slik at de kunne få frem sine poenger og sine historier.

4.4 Gjennomføring av intervjuet

Et forskningsintervju er en mellommenneskelig situasjon, en samtale mellom to partnere om et tema om felles interesse. Det er en bestemt form for menneskelig interaksjon hvor kunnskapen forekommer gjennom dialog (Kvale 2006). I en forskningssituasjon er det opp til intervjueren å på kort tid skape en kontakt som gjør det mulig å komme lengre enn til bare høflighetsfraser og meningsutvekslinger (Kvale 2006). Det er viktig å prøve å skape en god atmosfære slik at den intervjuede føler seg trygg nok til å snakke fritt om følelser og opplevelser. Det er viktig å opprettholde en balanse mellom kunnskapsinnhenting og de etiske siden ved den emosjonelle, menneskelige interaksjonen.

Intervjuene foregikk på to forskjellige måter. To av intervjuene ble gjennomført i informantens eget hjem. De tre andre intervjuene fant sted på informantenes egen skole. I begge situasjonene var deltakerne i kjente omgivelser. De to første intervjuene foregikk i

tillegg på den intervjuedes rom, hjemme hos seg selv. Dette førte til at atmosfæren var avslappet, og uformell. Dette opplevde jeg som en fordel, for gjennom å se en ungdom sitt rom, kan man lære litt om vedkommende ved å observere rommet. Er det ryddig? Har de bilder på veggene, eller pokaler fremme? Et ungdoms rom er ofte fult av ting og artefakter. Jeg opplevde det som en tillits erklæring å få komme inn i deres aller «helligste». Det var en fin måte å starte med å snakke om noen bilder eller premier på veggen før jeg startet selve intervjuet. Jeg hadde med meg mobiltelefonen min slik at samtalen mellom oss ble tatt opp. Dette så ikke ut til å hemme dem. Begge jeg intervjuet hjemme snakket fritt og var ivrige og hadde gode utfyllende svar.

Intervjuene som foregikk på skolen, fungerte også bra. Jeg hadde fått låne et grupperom, og det virket som de var komfortable i dette rommet. Vi satt på hver vår side av et bord. På den ene siden var det et vindu. Jeg satt meg med hensikt ved bordet på den siden hvor man ikke kunne se ut av vinduet, slik at de kunne se ut av vinduet, og hadde flere punkter å se, hvis de skulle bli ukomfortable, og for at det kanskje kunne virke inspirerende for dem. Da slapp de å se på meg hele tiden. Det startet litt mer formelt på intervjuene på skolen. Men da vi begynte å konversere om TikTok tok engasjementet over for sjenansen, og samtalen fløt lett. Med tanke på maktbalansen prøvde jeg å ha en litt undrende tilnærming ved å stille spørsmål rundt noen av de praktiske funksjonene som jeg egentlig kunne svarene på. Jeg opplevde at det fungerte utmerket, fordi da ble maktbalansen mindre tydelig ved at de kunne lære meg nye ting. Dette førte til at de ble mer avslappet og tryggere i situasjonen.

Hvert intervju varte i omtrent en halv time – tre kvarter. Dette opplevde jeg som akkurat passe tid til å ha fullt fokus uten at de begynte å bli utålmodige. Alle intervjuene ble det tatt lydopptak av. Jeg brukte opptaksappen som kan lastes ned på UIO sine sider.

4.5 Tematisk analyse og transkribering

I min analyse av det empiriske materialet har jeg benyttet Clark and Braun sin metode for Tematisk Analyse i 6 trinn som er beskrevet under metodologisk ståsted. I denne delen vil jeg beskrive hvordan jeg samlet inn det empiriske materialet og hvordan jeg anvendte denne metoden, for så å beskrive hvordan jeg jobbet ut ifra Braun og Clark sin modell:

Trinn 1

Etter at intervjuene var gjennomført, transkriberte jeg alle intervjuene selv, jeg transkriberte ordrett hva de delte, og tok også med alle mellomord, som hm, eee og halve setninger siden dette kan være relevant i senere analysen (Kvale 2006), samt at det kan være viktig for

konteksten. Jeg startet med å lese gjennom alle intervjuene kjapt uten å tillegge dem noe mer. Deretter leste jeg hvert intervju grundig og startet å notere stikkord og lagde understrekninger og markerte tekst mens jeg prøvde å finne mening og mønster.

Trinn 2

Jeg begynte å systematisere stikkord og markeringer og kodet i første omgang med å markere i ulike farger. Dette gjorde jeg på hvert intervju. Når alle dataene var kodet. Lagde jeg en tabell hvor jeg gav hver informant en egen farge og sorterte de kodede utsagnene, og i denne prosessen prøvde jeg å finne hvor de forskjellige svarene spriket, og hva de hadde felles oppfattelse av. Jeg lagde en kolonne med 5 temaer som jeg sorterte kodene under.

Trinn 3

Etter å ha skjematisert kodene (jeg brukte ikke noen digitale hjelpemidler annet enn word) jobbet jeg kritisk og analytisk videre, og jobbet med å finne flere overordnede temaer. Videre jobbet jeg med å finne større sammenhenger og «lese mellom linjene» i kodene. Utfra dette prøvde jeg å finne tema og undertema til de forskjellige kolonnene jeg hadde sortert kodene under. Jeg lagde koder ved å gi hver av deltagerne hver sin farge, deretter delte jeg opp i temaer, og satt utsagn fra de forskjellige informantene inn i denne tema tabellen. (se vedlegg), deretter forsøkte jeg å finne mønster i dette, og eksperimenterte frem og tilbake mellom intervju, og tematabellen. Jeg systematiserte intervjuguiden og temaene (se vedlegg)I denne fasen tenkte jeg mest induktivt. Det vil si at jeg kun forholdt meg til empirien, og jobbet med å kategorisere uten å tenke på teorien.

Trinn 4

I dette stadiet revurderte jeg temaene og vurderte om noe burde brytes ned i flere undertemaer. Jeg vurderte om noen av temaene kunne være problematiske. I denne fasen prøvde jeg å tilnærme meg temaene og kodene på en deduktiv måte. Altså, fra litteratur til empiri. I mellomtiden hadde jeg jobbet mye med teorien og så på temaene med et annet blick og så for meg hvordan temaene kunne representere det jeg ønsker å fortelle med denne studien i med et faglitterært blick. Til slutt satt jeg igjen med fire temaer.

Trinn 5

Nå var det på tide å lande temaene og finne treffende navn på hvert tema som kunne fange essensen på en god måte. For hvert tema var det viktig for meg å identifisere hva som er

«historien» for akkurat dette temaet, og sjekke om det stemmer overens med det som er den overordnede «historien» jeg forteller med datamaterialet som grunnlag. Temaene jeg endte med var: Hvordan bruker ungdommene TikTok, Normer og begrensninger, Refleksjoner rundt selvpresentasjon og identitet.

Trinn 6

Nå som temaene har blitt utarbeidet var det å skrive rapport, eller som det i denne oppgaven går under analyse og funn. Denne delen vil bli presentert senere i oppgaven. Ut fra analysene endte jeg opp med tre temaer: Hvordan bruker unge jenter TikTok? Grenser eller begrensninger for publisering av egne videoer på TikTok? Hvordan reflekterer ungdommene over sin egen identitet i sin bruk av TikTok?

4.6 Etske retningslinjer

Det er mye en forsker skal tenke på når det blir utført en studie eller forskningsprosjekt. Personvern er noe som kan være sårbart, og i den siste tiden har det kommet strengere regler på alle arenaer i samfunnet med hensyn til personvern. Det er særlig tre etiske regler det er viktig å ta stilling til når vi forsker på mennesker: Det er informert samtykke, konfidensialitet, og konsekvenser.

Et informert samtykke innebærer at intervjupersonene informeres om undersøkelsens overordnede mål, om hovedtrekkene i prosjektplanen, og om mulige fordeler og ulemper ved å delta i forskningsprosjektet. Informert samtykke vil også si at forskeren må legge vekt på at deltakelse er frivillig og at deltagere kan når som helst trekke seg (Kvale 2018). Jeg utarbeidet et detaljert samtykke og informasjonsskriv. I dette presenterte studien jeg ønsket å gjennomføre. Jeg la spesielt vekt på at dette var konfidensielt, og frivillig (se vedlegg).

Konfidensialitet vil si at man ikke offentliggjør personlige data som kan avsløre personens identitet. Dette kan gjøres ved å bruke annet navn eller kjønn i fremstillingen av resultatene for at informanten ikke skal kunne identifiseres. Dette kan føre til dilemmaer for forskeren. Et eksempel er hvis en forsker gjennom sitt prosjekt får kjennskap til mishandling eller andre kriminelle handlinger. Det har forekommet at forskningsstudier har inneholdt informasjon som førte til at forskeren ble innkalt i rettsaker. Det har også forekommet at forskere har valgt fengselsstraff fremfor å avsløre informasjon de har fått fra sine informanter (Kvale 2018). I denne oppgaven er alle navn anonymisert, og informantene har fått fiktive navn. Stedsnavn og

navn på andre privatpersoner ble ikke berørt i intervjuet, men om det hadde kommet opp, så ville dette også blitt anonymisert.

En viktig støttespiller i forskning er NSD (Norsk senter for forskningsdata). For å starte et forskningsprosjekt basert på intervjuer er det viktig med godkjenning fra dem. De operer med det de betegner som grønne, gule, røde og sorte data.

Grønne data betyr åpen eller fritt tilgjengelige data, det vil si data som ikke forårsaker skade om informasjonen blir kjent for uvedkommende. Eksempler på dette kan være en webside, noe som er tilgjengelig for allmennheten eller veldig generelle beskrivelser som kjønn, alder, stjerne-tegn eller lignende. Gule data er informasjon som i utgangspunktet ikke er åpen for alle. Eksempler på dette kan være forskjellige typer personopplysninger, karakterer eller eksamensbesvarelser. Røde data er fortrolig informasjon som kan betegnes som sensitive opplysninger. Dette kan være personale mapper, en persons seksuelle legning eller helseopplysninger. Sorte data er strengt fortrolige opplysninger. I den offentlige beskyttelsesinstruksen vil dette si informasjon som kan forårsake betydelig skade for offentlige interesser dette kan være store mengder sensitive opplysninger eller helseopplysninger. Det kan også være forskningsdata og datasett av stor økonomisk verdi.

Det er viktig å få klassifisert hva slags type data man skal innhente til sitt forskningsprosjekt og få dette godkjent av NSD før man starter datainnsamling. Det er også viktig å tenke på at dette kan ta tid. I mitt tilfelle kontaktet jeg NSD i oktober, og fikk prosjektet godkjent i februar. Det var en lang prosess, og jeg lærte at det var viktig med detaljert og presis prosjektbeskrivelse. Til slutt ble prosjektet mitt godkjent, og det består av mest gule data. Derfor har jeg anonymisert deltakerne ved å gi dem fiktive navn. Jeg la også vekt på at de ikke skulle navngi enkeltpersoner, men bruke betegnelser som «mamma», «venninne», «kjendis» eller «influenser» som betegnelse om dem de omtalte.

Prosjektet fikk tilråding fra NSD dato 08.02. 2021 med begrunnelse at studien var i tråd med personvernlovgivningen. Datainnsamlingen ble gjort ved å bruke Universitet i Oslos sin Nettskjema diktafon sin opptaksapp, hvor det er garanti for at lydopptak ikke kan havne på avveie ukryptert. Dette opplevdes som en trygg måte å lagre dataene.

4.7 Pålitelighet

Pålitelighet eller reliabilitet kan knyttes til spørsmålet om en kritisk vurdering av prosjektet gir inntrykk av at forskningen er utført på en pålitelig og tillitsvekkende måte (Thagaard 2013). I utgangspunktet referer begrepet reliabilitet til spørsmålet om en annen forsker som bruker de samme metodene hadde kommet frem til samme resultat, altså en referanse til repliserbarhet (Thagaard 2013). I kvalitativ forskning er dette vanskelig å oppnå, derfor må vi heller vektlegge at forskeren bør være konkret og spesifikk i rapportering av fremgangsmåter ved innsamling og analyse av data. (Thagaard 2013). Dette innebærer detaljerte beskrivelser av forskningsstrategi og analysemetoder slik at forskningsprosessen kan vurderes trinn for trinn. I tillegg bør også teoretisk gjennomsiktighet vektlegges (Thagaard 2013). I denne studien er all litteratur og teori presentert, samt en Tematisk analysemodell, grundig analyse og til slutt en drøftingsdel som setter søkelyset på funn i lys av presentert teori.

Pålitelighet handler altså om hvorvidt forskningen er troverdig eller ikke. Videre handler det om hvordan min rolle som forsker har preget forskningsprosessen (Tjora, 2013). I de foregående delene i dette kapitlet er dette blitt gjort rede for underveis i teksten. Jeg hadde noe erfaring med TikTok ved prosjektets start, og hadde på forhånd av intervjuene lest meg opp på noe relevant teori. Dette bidro til at jeg hadde et overblikk, samt gjorde at jeg kunne stille ungdommene relevante spørsmål i intervjusituasjonen (Tjora, 2013). Ettersom jeg er bruker av TikTok selv, kan dette ha vært med på å prege resultatene, men samtidig ga det meg et godt utgangspunkt for å forstå fenomenet, imidlertid er muligheten til stede for å prege forståelsen som jeg ender opp med (Thagaard, 2013; Tjora, 2013). Dette fordi mine erfaringer på området vil ligge til grunn for tolkningen som gjøres av datamaterialet. Likevel er dette noe jeg har tatt stilling til og forsøkt å unngå underveis i alle deler av prosessen. Når det er sagt, opplever jeg at kjennskapen til TikTok og sosiale medier har bidratt til færre misforståelser i videre analyse. Dersom jeg ikke hadde hatt denne kunnskapen, kunne dette bydd på utfordringer knyttet til begreper som ungdommene brukte underveis i intervjuet. Dermed vil mine erfaringer her både kunne ses på som en fordel, samtidig som dette også vil kunne være begrensende (Thagaard, 2013).

4.8 Gyldighet

Gyldighet handler om hvorvidt resultatene i forskningen svarer til spørsmålet som stilles (Tjora, 2013). Det handler om argumentets stilling i forhold til brukt metode og gitte

prinsipper. Sagt annerledes handler det om hvorvidt den brukte metoden utforsker det den er tiltenkt og er således en gjennomgående vurdering av gyldigheten i forskningens slutninger (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 251). Gyldighet eller validitet handler altså om hvorvidt man undersøker det man hadde til hensikt å undersøke (Malterud, 2017). Dermed innebærer dette å kontrollere og undersøke for feilkilder som kan ha påvirket resultatet gjennom hele forskningsprosessen fra valg av problemstilling til analysearbeid og rapportering (Kvale & Brinkman, 2015). Dette kan gjøres ved å stille spørsmål om relevans i hele forskningsprosessen. Eksempler på dette kan være spørsmål om problemstillingen står i forhold til det man faktisk ønsket å undersøke. Er utvalget riktig, er datainnsamlingsmetoden egnet til å belyse problemstillingen og er analysemetoden og teoretiske perspektiver egnet? Med andre ord, om resultatene av forskningen representerer den vikeligheten vi har studert (Silverman 2011:369 – 373 her i Thagaard 2013).

I denne studien søkte jeg å få et større innblikk i hvordan ungdom forhandler og uttrykker identitet i og gjennom en sosial medieplattform, anså jeg kvalitative intervjuer som egnet metode for å få et dypere innblikk i ungdommenes praksiser gjennom en vektlegging av deres erfaringer og opplevelser gjennom samtale. Framgangsmåten bidro til åpenhet og gjorde at de fikk mulighet til å vise frem videoer underveis og sikre relevante svar som ikke søkte å rettferdiggjøre bruken. Gjennomsiktigheten som eksisterer i den foregående teksten, legger grunnlaget for tolkning i analysen. (Thagaard, 2013). I tillegg til dette har jeg sikret gyldighet underveis i prosessen gjennom samtaler med min veileder, og sjekket i forhold til annen eksisterende forskning på området.

4.9 Generaliserbarhet

Generaliserbarhet handler om i hvilken grad funnene er gyldige utover den gitte konteksten (Tjora, 2013). Etersom denne studien baserer seg på et formålsorientert utvalg av fem ungdommer på 15, hvor jeg gjennom semistrukturerte intervjuer og en tematisk analyse samtaler om måter å uttrykke seg og gjennom den sosiale nettverksplattformen TiTok, vil ikke min studie være kvalifisert for generaliserbarhet i en statistisk forstand (Kvale & Brinkmann, 2014). Studien sier noe om hvordan et utvalg unge jenter presenterer seg ved hjelp av strategier i deres selvpresentasjon. Likevel vil resultatene fremdeles fungere som et tilleggs element til rådende forskning omhandlende unge jenters strategier i selvpresentasjon og utøvelse av denne gjennom TikTok.

5 Metodiske refleksjoner

For å få fatt i det som er den enkeltes opplevelse av TikTok har jeg bestrebet meg på å «nullstille» min forforståelse så godt som mulig. Det vil allikevel være utopisk å tenke at min bakgrunn og forforståelse ikke har hatt innvirkning i dette arbeidet. Det må legges til grunn at resultatene i oppgaven vil være påvirket av at et intervju vil være en asymmetrisk maktrelasjon. Intervjueren har den vitenskapelig kompetanse og bestemmer temaet. Det vil i hovedsak være en enveisdialog, eller instrumentell dialog, hvor målet er å få fram beskrivelser og fortellinger som intervjueren fortolker og rapporterer. (Kvale & Brinkman 2015). Når det er en voksen som intervjuer ungdom er utgangspunktet en større asymmetri fordi forholdet er voksen/ barn og ikke to voksne. I møtet med ungdommene var jeg opptatt av å være sensitiv i forhold til deres signaler knyttet til eventuelt ubehag eller nervøsitet og å prøve å skape en trygg ramme for samtalen. Det var derfor viktig for meg at intervjuet foregikk i kjente og trygge omgivelser. To av intervjuene foregikk i deres eget hjem, og tre av intervjuene foregikk på deres egen skole. Jeg prøvde å møte dem på en måte hvor jeg viste interesse for deres refleksjon og la stor vekt på at jeg var interessert i deres opplevelse av TikTok. For å prøve å gjøre maktrelasjonen mer jevn la jeg vekt på at dette er et område de er eksperter på, og at jeg var interessert i å lære av deres erfaringer og ofte kom de med ord og uttrykk som de måtte forklare for meg. Jeg merket at dette gjorde dem tryggere og bidro til at de turte å åpne opp om egne refleksjoner og meninger. Samtalen fløt godt og jeg fulgte ikke intervjuguiden slavisk, men brukte den som en ledersnor for at jeg skulle få med meg de viktigste poengene.

I denne studien benytter jeg kvalitativ metode, og prosjektet baseres på semistrukturert intervju hvor jeg gjennom Tematisk analyse vil komme frem til mine funn som vil bli analysert i lys av litteratur omhandlende modernitet, individualitet, selvpresentasjon og identitet. Informantene er blitt rekruttert ved at jeg benyttet mitt nettverk, jeg vil dog presisere at jeg ikke kjente til noen av informantene fra før. Jentene jeg intervjuet er alle 15 år og går i 10 klasse, og er bosatt i Oslo og Viken kommune. Alle informantene har fått samtykkeskjema med informasjon om prosjektet, intervjuets gang, samt at dette de frivillig og de har mulighet til å trekke seg. I forkant av intervjuet ble det utarbeidet en intervjuguide basert på litteratur og tidligere forskning. Jeg startet altså med en deduktiv tilnærming. Intervjuene ble i to tilfeller utført hjemme hos informantene og tre tilfeller på informantenes skole. I den Tematiske

analysen hadde jeg en induktiv fremgangsmåte, hvor jeg ikke forholdt meg til litteraturen. I neste kapittel vil jeg presentere analysen av prosjektet

5. Identitetsprosjekt på TikTok

Mye av kontakten mellom dagens unge er flyttet over på nett og sosiale medier (Bakken, Hegna, Sletten 2021). Samhandling, og det å være sosiale har med andre ord inntatt ulike nettverkstjenester, der ungdommene pleier sine relasjoner online (Brandtzæg & Lüders 2009, s.15). Deltakelse og opptreden på internett har blitt like betydningsfullt for ungdommen som interaksjonen i det virkelige liv (Nome 2011). Internett har blitt en ny plattform hvor de unge utvikler og uttrykker sin identitet, og bygger og pleier sine relasjoner (Nome 2011). De former ulike profiler på de digitale mediene som gjenspeiler hvordan de ønsker å fremstille seg for omverden (Nome 2011). Jeg ønsket å snakke med jenter som gikk i 10. klasse, ettersom de er, ifølge medietilsynets undersøkelse er en stor gruppe som bruker TikTok mye, de er også på et sted i livet hvor de er midt i egen identitetsbygging. De står også fremfor sitt første store livsvalg, nemlig valg av videregående skole. Med dette som bakteppe var det interessant for meg å få fatt i deres refleksjoner rundt, og erfaringer med TikTok. Jeg var også nysgjerrig på hvordan de opplevde TikTok sin kultur, om det var spesielle koder for hva man kunne publisere og ikke, og om de var selvsensurerende eller grenseløse på de de valgte å publisere. Jentene jeg intervjuet var alle 15 år, gikk i 10. klasse og alle hadde lang fartstid på Tiktok. Det er dette jeg ønsker å sette søkelyset på når jeg nå skal presentere min analyse av studien jeg har utført. Det vil si hvordan unge jenter bruker TikTok som en sosial arena hvor de uttrykker og konstruerer sin identitet. Videre vil jeg vise hvordan de pleier sine relasjoner, og hvordan de bruker inntrykkshåndtering (Impression management).

Analysekapittelet består av 4 deler. I første kapittel presenterer jeg hvordan TikTok brukes som en sosial arena og kan anses som et hverdagsrom. I det andre kapittelet presenterer jeg hvordan jentene benytter inntrykkshåndtering og deres refleksive prosjekt. I kapittel tre presenterer jeg hva slags normer og begrensninger som jentene må forholde seg til når de skal publisere videoer offentlig. Til slutt, i fjerde kapittel presenterer jeg informantenes refleksjoner rundt det å være seg selv.

Merknad [TT1]: Kanskje flytte dette opp

Merknad [KH2]: JA sjekk om du har skrevet dette allereie i introkapittelet. Hvis ikke, så flytt opp

5.1 TikTok en sosial arena og hverdagsrom

Det første jeg ønsket å undersøke er hvordan jentene benytter TikTok, og her vil jeg beskrive hva de forteller om deres bruk og opplevelser av denne sosiale plattformen, og hvor stor del av deres daglige liv TikTok, deretter hvordan deres profil på har en betydning og til slutt. Hvordan de interagerer med hverandre med TikTok som verktøy.

Tidlig i samtale med informantene kom det frem at det var vanlig å ha flere profiler, eller kontoer.

Anette: Den ene TikTok har jeg bare en følger av og den er privat, og den er for bestevenninnen min og der poster jeg hele tiden [...]men så har jeg offentlig bruker og den poster jeg på sånn en gang i uka trur jeg.

At en profil er privat vil si at du må akseptere forespørsel fra dem som ønsker å følge deg, for at de skal få tilgang til profilen og videoene dine (omtrent som venneforespørsel på facebook). De fleste har i tillegg en helt privat profil hvor de kun har sin aller beste, eller noen få nære venner som de deler videoer med (som en gruppe på snapchat). TikTok operer og så med en funksjon som kalles «Drafts». Brukeren lagrer videoer som kun er for eget bruk i «Drafts». Det kan være dokumentasjon av hverdagen, som en slags dagbok, ideer til videoer som skal lages, eller uferdige videoer de holder på å redigere.

Den andre profilen er gjerne offentlig. På denne poster de gjerne videoer de tenker er greit at alle kan se, er det mange som ser, liker eller deler videoene som publiseres fra denne, kan videoene gå viralt, og den som publiserer har ingen kontroll på hvem som ser dem. Bak videoene som publiseres offentlig ligger det gjerne mer arbeid eller kontekst bak, slik at den kan fenge de fleste. Ungdommene har med andre ord mulighet til å nå ut til verden med sine videoer gjennom TikTok. I tillegg får de også mulighet til å observere videoer som er publisert fra forskjellige deler av verden. Derfor kan man tenke at TikTok er en global Ungdommene kan observere og få tilgang til globale strømminger, som kan være relevante for deres deltakelse og engasjement i samfunnet. Er det mange som liker videoene som blir publisert, kan det hende de også vil følge deg (Her trenger man ikke å godkjenne, det er åpent for alle å følge offentlige profiler).

videoene som ungdommene ser på TikTok er ikke kun innhold som vennene deres, eller de som dem følger har produsert, men i stor grad det TikToks algoritmer foreslår. Her kommer

TikToks «for you page» inn i bildet. Hver gang man «liker» en video, registrerer algoritmen dette og vil forslå lignende videoer. Som for eksempel, hvis du er glad i å se søte dyrevideoer, og trykker på hjertet for å symbolisere at du liker denne, husker algoritmen det og vil presentere det den finner av søte dyrevideoer.

Nikoline: jeg har en venn og vi har lissom litt lignende «For You page», så det er lissom samme interesser, så da sender jeg veldig mange videoer til henne og hun sender mange til meg.

Det at jentene har lignende «for you page», vil si at de interesserer seg for mye av det samme, da kan de sende hverandre videoer den andre kanskje ikke har sett, eller en video som man tenker at venninnen vil like, eller synes er morsom. Gjennom å sende videoer frem å tilbake har de et samspill, som er uavhengig hvor de befinner seg. Det kan virke som det å være sammen på en mer virtuell måte er blitt like vanlig som å være sammen fysisk.

Cecilie: det er liksom større plass for å være sammen på internett enn å bare gå ut å banke på døra også hvis dem ikke kan, så må man gå hjem igjen. Mens nå er det mer sånn: vi drar på TikTok der er det ting man kan se.

På måten Cecilie omtaler TikTok, ved å si vi drar på TikTok, kan det virke som hun ser på det å «møtes» på TikTok sidestilles med det å møtes fysisk. Jeg lurer derfor på hva hun gjør sammen med venner når de er sammen «i virkeligheten». Cecilie svarer: *Hvis jeg har en venn over her så lager vi en TikTok.* Det jeg ser her er at TikTok har en stor betydning i deres sosiale liv både offline og online.

Flere av informantene fortalte at det de opplevde som unikt med TikTok som skilte seg fra andre sosiale medier var at gjennom TikTok kan de samles online, men er også et samlende element når de møtes fysisk (offline). Informantene forteller at de ofte møtes og lager dansevideoer sammen, eller publiserer matretter de lager steg for steg. Det er også vanlig å lage videoer hvor de tester forskjellige matvarer fra utlandet, unboxing (de viser at de pakker opp varer de har bestilt på nettet, lager parodier på scener fra filmer eller serier, viser framgangsmåter for sminke og hår trender og viser teknikker for håndarbeid.

Det de kan gjøre sammen online kan bestå av kommunikasjon i kommentarfeltet, dele videoer med hverandre, både videoer de selv har laget, men også videoer de tenker andre kan ha interesse av å se om de for eksempel deler samme interesser, eller bare for gøy. Slik kan de

sende frem og tilbake bare dem imellom, akkurat som om man skulle sittet i samme rom og sett det sammen på tv.

Somia: *«TikTok er sosialt, også vi kan tagge hverandre i kommentarfeltet, det gjør vi veldig ofte, også kan vi vise hverandre videoer og sende til hverandre og lage videoer sammen [og] spesielt gøy sammen med andre for det er noe sosialt vi kan gjøre når vi er sammen».*

Gjennom Anette og Somia sine uttalelser kan det virke som det sosiale livet offline og online flyter i hverandre. Det er ikke noe stort skille på om de er sammen online eller offline. Det vil si ungdommene interagerer med hverandre på TokTok online, men TikTok kan også fungere som et samlingspunkt offline. Gjennom at de bruker TikTok som et kommunikasjonsmiddel, og kilde til lek og underholdning i hverdagen, er TikTok også blitt et slags hverdagsrom i livene deres. Samtidig kan også TikTok en global sosial arena ettersom de har mulighet til å nå ut globalt, og de har tilgang til globale trender og nyheter.

I dette kapitlet har jeg ønsket å sette søkelys på hvordan unge jenter bruker TikTok som en sosial arena. Gjennom mine samtaler med jentene har de gitt meg et innblikk i hva de gjør når de bruker TikTok til å interagere og kommunisere online og offline. Videre har de vist meg, at de gjerne har flere og forskjellige brukere eller kontoer som alle stimulerer forskjellige måter å samhandle på. Jeg har vist at det å være sammen online og offline har blitt mer flytende, og at TikTok er en så stor del av ungdommenes hverdag slik at det både kan ses på som et hverdagsrom.

5.2 Selvpresentasjon og inntrykkshåndtering

I dette kapitlet ønsker jeg å sette forstørrelsesglasset på hvordan ungdommene bruker TikTok til inntrykkshåndtering og deres refleksjoner i bak deres identitetsprosjekt på den offentlige og private brukeren. Først vil jeg finne ut hvordan TikTok blir benyttet av ungdommene og hvilken betydning det har for deres hverdag, deretter vil jeg finne ut hvordan de interagerer ved bruk av TikTok. Avslutningsvis vil jeg

5.2.1 Egen profil som selvpresentasjon

Det er en rekke elementer i TikTok som kan sies å inngå i jentenes inntrykkshåndtering på TikTok; profilbeskrivelse, antall følgere, hvem de følger og naturligvis hva slags videoer de

legger ut på nett. På TikTok er det gjerne videoene man ser først. Alle videoer som publiseres inneholder navnet til den som har publisert videoen, og i tillegg gjerne en tekst (capture) og en eller flere hashtags(#). Ønsker man å vite mer om personen som har lagt ut videoen, eller se flere videoer fra denne personen, kommer man inn på vedkommende sin profil ved å trykke på navnet som står nederst på venstre side mens videoen vises. På profilsiden er det gjerne et bilde med navn, og en kort tekst som sier noe om hvem vedkommende er. Ved at ungdommene velger hvem de følger, forteller også dette noe om hvem ungdommene er. Er det komikere, politiske grupper, influensere, interiør profiler eller andre profilerte personer de følger, forteller det noe om vedkommende sine interesser. Profilen kan sies å speile deres interesser og popularitet.. I vår tid nå, må ungdommene forholde seg til det å presentere seg selv og rangere andre.

Ett eksempel på dette kom frem i samtalene jeg hadde med jentene. Alle jentene ble stilt spørsmål om det var noen profilerte personer de fulgte på TikTok. De var veldig delt når det gjelder den store TikTok stjernen Charli D'Amelio. Charli var det yngste medlemmet i kollektivet «Hype house» i California hvor kun TikTokere og influensere bor. Kriteriet for å få bo der er at man må ha mange følgere og være berømte. I alle intervjuene ble Charli D'Amelio nevnt – noen med negativt fortegn::

Cecilie: Jeg følger Charli og søstra til Charli

Marlene: Ja, jeg følger jo Charli, også Dixie og alle de folka der.

Somia: Hvis det er dansevideoer så kanskje Addison Rae eller Charli, noe sånt ja.

Anette: Jeg orker ikke å følge Charli. Hun er jo kul, men jeg orker ikke, for det er for mye med henne hele tiden, så det er ikke noe vits.

Nicoline: Jeg følger ikke Charli lenger, jeg gjorde det før, men så synes jeg det ble litt repetitivt, mye dansevideoer.

Jeg tolker dette dit hen at om man liker /følger Charli, kan dette signalisere til andre hva slags type videoer man liker, og hva slags trend man er med på.

Somia forteller meg hvorfor hun ser opp til Charli og forteller at hun også er glad i å lage dansevideoer og har Charli som forbilde..

Somia: Hun ble veldig kjent sånn veldig kjapt også fikk hun vist veldig mye på veldig kort tid når det starta så bare posta hun dansevideoer så ble hun bare stor og det er ikke bare.

Informantene som uttrykte at de ikke følger henne lenger, ønsker muligens å signalisere at de ikke er med på den trenden lenger. Det må sies at videoene Charli legger ut er for det meste fokusert på dans og utseende. Noen av jentene har kanskje begynt å gå litt lei av Charli som kan være representativ for det stereotypiske TikTok idealet; Atletisk, lykkelig og pen. Videre er min tolkning at de som ikke følger Charli, muligens ikke ønsker å være som alle andre, og ved å ta avstand fra stereotypien er det deres måte å uttrykke dette på. Det jeg videre ser er at jentene har tydlige meninger om hva de ser, hva de liker og ikke liker. Jeg lurte da videre på om dette preger dem i avgjørelser på hva de selv velger å publisere?

5.2.2 Selvsensur og grundige vurderinger – å poste frontstage eller backstage?

De fleste av informantene jeg snakket med fortalte meg at de heller foretrakk å se andres videoer fremfor å poste selv. Likevel poster fire av de fem jentene jeg snakket med videoer på TikTok både offentlig og privat. I materialet så jeg at mange av jentene beskrev at de gjorde en lang rekke vurderinger før de publiserte videoer på den offentlige brukeren sin. Flere var klart strategiske og drev med en utstrakt kritisk selvvurdering. Her vil jeg presentere et eksempel på hvordan jentene kan begrense seg selv fra å risikere å angre på noe de har postet offentlig:

Anette: Jeg legger ut det jeg vil, også etterpå om jeg ser at det er noe jeg synes er rart eller jeg ikke liker med videoen, så legger jeg den bare for venner, slik at ikke fler ser den og sånne ting for jeg kan angre etterpå.

Anette sier med andre ord at det hender hun ombestemmer seg når hun legger ut en video offentlig. Dette gjør hun hvis det er noe hun tenker kan misoppfattes med videoen. På svaret Anette gir meg kan det virke som at hun ønsker å kunne fortelle meg at hun legger ut de videoene hun vil. Likevel er hun samtidig å forsikre seg om at det ikke er noe på videoen som kan føre til «hate». Er hun i tvil om det er noe som kan «pirkes» på så legger hun den ut kun for venner som hun vet kjenner henne og aksepterer henne og ikke vil komme med upassende kommentarer. Det at hun ombestemmer seg, og er kritisk til hva hun har postet av seg selv rett etter hun har lagt ut videoen, kan tolkes som at hun har et slags indre kompass, og når det er noe hun kjenner ikke helt stemmer, så bytter hun heller om og legger den ut kun for de som følger henne. Dette kan videre sees som en grundig refleksjon Anette gjør før hun poster en video offisielt. Videre kan det virke som at hun ønsker at det hun publiserer skal bli godt mottatt av publikum, og hun ønsker god respons, altså anerkjennelse. Likevel finnes det også

en mulighet for at responsen kan være negativ, eller at hun ikke får respons i det hele tatt. Derfor er denne avvegingen viktig for henne. Hun må på den ene siden ta et valg på om risikoen er verdt å ta når hun ikke vet hva utfallet vil bli.

En studie utført av Chua og Chang (2015) viste at jenters fremstilling av seg selv i sosiale medier er drevet av et ønske om oppmerksomhet og aksept. Blant ungdommene jeg intervjuet kunne det også virke som at de hadde et ønske om å poste videoer for å høste anerkjennelse og aksept, men samtidig eksisterte det også en bekymring hos dem for at det kunne komme uønskede kommentarer. Gjennom intervjuene kom det fram en rekke refleksjoner rundt hva som ansees som akseptabelt å publisere. Den kritiske selvvurderingen og manøvreringen før videoer postes offentlig, forteller at det finnes regler, grenser og begrensninger. Reglene er uskreve, de må selv finne ut hva som blir sett på som akseptabelt å publisere. Dette gjør de ved å observere kommentarer og kritikker andre får på sine videoer, ut fra dette danner de seg gjennom å observere og vurdere om de støtter eller ikke støtter responsen vedkommende som har publisert videoen får. Gjennom denne refleksjonen lager de regler eller begrensninger for seg selv slik at de kan unngå å få «hate».

Nedenfor vil jeg beskrive to hovedgrupper av grenser de setter for seg selv: Den ene er grenser de legger på seg selv for å ikke provosere, både når det gjelder kropp, å være annerledes eller ha meninger som ikke er politisk korrekte. Den andre grensen de kan sette for seg selv, er å ikke være for personlig, men heller «gjemme» seg bak et produkt (noe de lager eller fremfører). Den tredje er ikke en regel, men en begrensning. Man velger å ta bort videoen hvis man angres, eller poster ikke i det hele tatt. Disse begrensningene er på den ene siden strategier jentene har for å unngå det ubehagelige: «hate», men på den annen side har de det felles at de unngår å vise fram for mye av seg selv.

Jeg legger merke til at jentene bruker TikTok på forskjellige måter og til forskjellige formål. Den offentlige profilen, som kan ses som et sosialt arena, hvor de kan eksponere seg ved å vise frem videoene de er mest fornøyde med. Cecilie: (...) *Hver gang jeg lager en video og tenker å poste den så ser jeg på den veldig mange ganger [...] jeg har jo posta de jeg er mest fornøyd med da.* Cecilie snakker her om den offentlige kontoen sin. Der er hun selektiv med det hun publiserer. På den private publiserer hun oftere. Dette var også gjeldene for de øvrige jentene som publiserer videoer på TikTok.. Dette kan ses på som «Frontstage» eller

Fasade (Goffman 1992). På denne delen av plattformen er de selektive til hva de publiserer, og ønsker å fremstille seg best mulig. Nicoline belyser dette:

Nicoline: Altså, jeg vil jo helst se litt bra ut. Jeg legger ikke ut en video hvor jeg nettopp har stått opp. [...] Ellers så prøver jeg å få til at det ikke er veldig dårlig kvalitet. Eller hvis jeg lager en dansevideo, så legger jeg ikke ut det første forsøket hvor dansen er helt forferdelig.

Nicoline ønsker altså å presentere seg ved å se fin ut, og at videoene hennes skal være av god kvalitet. Om hun skal vise frem en dans er det viktig for henne at hun kan dansen hun vil presentere. Det ser ut som at Nicoline kunne hatt samme refleksjon om hun skulle møte folk offline, danset foran mennesker eller venner, som før hun publiserer en video. Det at videoen ikke bør ha dårlig kvalitet kan tolkes på to måter: Enten sikter hun til det som filmes, altså hun selv, eller dansen, eller så kan det være det tekniske aspektet hun tenker på. TikTok byr på mange variasjonsmuligheter teknisk, med redigering, ulike filter, lydeffekter og filmeffekter. Gjennom å bruke disse effektene kan de fremstå som kreative og kompetente brukere. Jeg velger å tolke det dithen at det er det tekniske aspektet Nicoline sikter til, og at det er viktig for henne å fremstå så bra som mulig både når det kommer til det som går på utseende, fremstilling av eventuelle danser og det filmtekniske. Hun ønsker å vise frem til verden sine kvaliteter. Dette ved at hun vil se bra ut, at videoen skal holde en høy kvalitet og at det hun presenterer bør være bra (som for eksempel en dans) kan sees som virkemidler hun bruker for å fremstå best mulig gjennom videoene hun velger å publisere frontstage på TikTok. Informantene forteller at på den private brukeren publiserer de oftere videoer. Der trenger de ikke være så selektive ettersom de vet hvem mottakerne av videoen er. Noen har mange venner som følgere, og noen har bare noen få eller en.

Somia: Jeg har en sånn privat bruker der bare de jeg kjenner er med, så jeg bare poster og trenger ikke tenke på hva jeg poster. Det er en veldig fri plattform.

Det at Somia opplever den private brukeren som en fri plattform, kan tolkes dithen at hun ikke trenger å tenke så mye på konsekvensene av det hun legger ut. Hun vet hvem som er mottakere, og kan derfor tillate seg å vise mer useriøse sider ved seg selv. Ved å publisere videoer og kommunisere på den private brukeren er det mindre risiko for å bli misforstått, møte fordommer eller mislikt. Man kan ha større rom til å spille på intern humor og felles

kontekster. Dette kan på mange måter sammenlignes med Backstage (Goffman 1992). Her kan de være personlige og uformelle, fordi de kjenner hverandre. Sammenlignet med den offentlige kontoen så kan man si at den private kontoen kan representere en form for Backstage (Goffman 1992) på TikTok. Likevel kan samhandling med venner, selv om det foregår i en uformell kontekst også være avhengig av at man tilpasser seg konteksten med ønske om å fremstille seg på en viss måte eller slik vennene forventer. Det jeg ser er at den private brukeren kan ha elementer av både backstage og frontstage. Det vil si at både frontstage og backstage inneholder kompleksiteter av avveininger som kan representere de unge jentenes refleksive identitetsprosjekt.

Det er også en annen del av TikTok som kan representere backstage, og det er det som heter Drafts som kan oversettes til utkast. Anette forteller: *noen ganger så ligger jeg i senga og bare bla bla bla, så draftene mine er jo mest meg*. Fra det Anette beskriver kan utkastene forstås som de videoene som blir laget, som kun er for en selv. Disse blir ikke publisert for noen. Eksempler på videoer i utkast kan være: Å dokumentere et minne som man ikke har interesse av å dele med andre, å leke og eksperimenter med kameraet ved å teste ut forskjellige filtre, bakgrunns sanger, eller lys innstillinger, eller at de samler klipp de tenker å redigere senere. Utkast kan ses på som der de øver seg, prøver og feiler, for seg selv, slik en skuespiller øver seg på replikker og perfektionerer rollen før en opptreden.

4.52.3 Grenser og strategier i inntrykkshåndtering

Jeg vil nå se nærmere på hva slags grenser eller begrensninger ungdommene kan oppleve å ha når de skal publisere videoer på TikTok samt deres refleksjoner rundt hva de er komfortable med å publisere. I materialet kunne jeg se at det var flere uskrevne normer jentene forholdt seg til. Jeg ønsket å finne ut var hva disse normene innebar. Videre ville jeg undersøke om jentene hadde noen strategier for hvordan de forholdt seg til, eller manøvrerte rundt dem med tanke på de publiserte på den offentlige brukeren sin på TikTok. En av strategiene jeg kunne finne så jeg som kritisk selvvurdering.

I samtalene med informantene kom det frem at en negativ side med TikTok var at man kunne oppleve å få negative kommentarer på det man legger ut. Dette refererte ungdommene til som «hate». De ser på mange videoer og leser kommentarene som vedkommende får. Jeg spurte informantene om hva slags kommentarer de ikke ønsket å få. Samtlige svarte at kommentarer om utseende, kropp eller etnisitet var upassende kommentarer. De kunne alle fortelle at de

hadde observert kommentarer som gikk på dette hos andre, men ingen av dem hadde opplevd det mot seg selv.

5.2.4 Å ikke provosere fram potensielle negative kommentarer

Formålet med reglene, grensene og begrensningene er ofte å unngå å få «hate» (negative eller krenkende kommentarer). I dette underkapitlet vil jeg vise frem eksempel på den første reglen jeg presenterte. Å ikke provosere fram negative tilbakemeldinger.

Jeg viste jentene en typisk TikTok video med en jente som danser i hvit bikini. Hun har langt, mørkt hår og fin slank kropp. Hun smiler og ser ut til å nyte musikken. Dette er Nicoline sine refleksjoner, som også er representativ for de øvrige jentene:

Nicoline: Altså, jeg synes det er veldig fint å se folk som tør å vise seg selv frem. Også er det jo veldig mange på TikTok som er sånn: Bodypositivity, det er veldig viktig, men så kommer det ofte til at når noen legger ut sånne ting, så får de ofte veldig mye hat, eller blir veldig seksualisert. Jeg synes det er bra at de legger ut, men jeg kunne aldri gjort det selv på grunn av responsen.

Nicoline belyser at det er mye man bør tenke igjennom før man poster en video av seg selv i bikini. På den ene siden er det en trend som kalles «bodypositivity» som i utgangspunktet kan sees på som en positiv og viktig trend. Bodypositivity legger vekt på at vi er forskjellige, og at man skal være fornøyd med den kroppen man har, selv om den er ikke «perfekt», og at man stolt kan vise seg frem til tross for overflødige kilo eller andre «skavanker». På den andre siden finner vi det de unge jentene referer til som «TikTok kroppen». Den skal helst være slank, veltrent, med sprettrumpe og smalt liv. Det er denne typen kropp de ofte sammenlikner seg selv og andre med. Likevel, som Nicoline påpeker, får man sannsynligvis noe «hat» uansett. De som ikke er for bodypositivity kommer med negative kommentarer til dem som viser frem kropper i alle størrelser og fasonger, og de som viser frem fine kropper får negative kommentarer fra dem som er for bodypositivity. Sannsynligheten for å få negative kommentarer er stor uansett. Nicoline sier hun synes det er bra at noen legger ut slike bilder, men at hun aldri kunne ha gjort det selv. I det tolker jeg at hun ikke ønsker negative reaksjoner, for hun vet at det mest sannsynlig vil komme kommentarer hun ikke ønsker.

Det å poste videoer offentlig er som å balansere på et tveegget sverd, det er veldig lett å trå feil. I den forbindelse undret jeg om det er noe man bare absolutt ikke poster? Nicoline har tanker om dette også:

Altså, for eksempel, Trump supportere de får ofte veldig mye hat fordi man generaliserer jo veldig. Det er jo forskjell på å være liksom republikansk og Trump supporter[...] Hvis du sier noe som kan være litt rasistisk eller tas som rasistisk eller transfobisk eller lissom mot LBGTQ, kan du også veldig fort få mye hat[...]

Som vi kan se fra Nicoline sitt svar, er det veldig lett å få hat kommentarer hvis man beveger seg utenfor det som kan ses som politisk korrekt. Utfra Nicoline sitt svar kan vi se at i kontroversielle saker er det viktig på TikTok å fremstå som politisk korrekt, og går man utenfor disse rammene er det stor sannsynlighet for å få hate.

De neste to underkapitlene handler om Cecilie. Begge handler om regel nummer to: ikke være personlig. Cecilie har to strategier hun bruker for å unngå dette: Ikke poste alene, eller sette noe annet enn seg selv i sentrum.

5.2.5 Å ikke være for personlig

Noe som kan oppfattes som et paradoks er at jentene egentlig ikke viser så mye av seg selv på TikToks frontstage. Paradokset består i at det kan virke som jentene ønsker å få anerkjennelse for hvem de er, samtidig som de ikke ønsker å dele for mye om seg selv. Dette kan ses på som et annet selvpålagt kriterium mange av informantene forholdt seg til. Alle jentene jeg snakket med fortalte meg at de foretrekker å publisere videoer som de har laget sammen med andre, og da gjerne dansevideoer. Dansevideoer er ikke særlig personlige, og dansene som danses, er ofte «TikTok danser», det vil si danser som mange på TikTok har danset før dem, og ved at man danser disse dansene, viser man fram, at man følger med på dansetrendene på TikTok. Fler av jentene la vekt på at det de postet på TikTok ikke skulle være for personlig, ettersom folk de ikke kjenner kunne se det og da var det tryggeste å publisere dansevideoer, gjerne sammen med andre. Kanskje oppleves det litt skummelt å publisere noe alene? Et eksempel på dette får jeg fra igjen fra Cecilie: *jeg liker ikke å poste av bare meg. Jeg føler det ser litt sånn dumt ut hvis ikke jeg poster sånn jeg føler meg.*

Ut fra det Cecilie sier, tolker jeg det slik at om hun skulle poste noe alene på TikToks Frontstage så bør det helst være autentisk. Hun ønsker muligens å fremstå som ærlig. Jeg

resonnerer videre at det å være veldig personlig kan kanskje oppleves som å være litt avkledd, og da gjør man seg mer sårbar. Dermed oppleves det tryggere og mer ufarlig å publisere sammen med andre, for da har man en felles kontekst, og man kan skjule seg mer bak den og hverandre. Det kan være ekstra hardt, og vondt, å få negative kommentarer hvis det handler om en selv som person. Det er tryggere for ungdommene å publisere danser eller publisere sammen med andre for ikke å oppleve å stå «naken» og alene om det skulle komme negative kommentarer. Samtidig hender det at for å oppnå noe, må man våge noe, og det ungdommene ofte ønsker å oppnå er å få flere følgere, eller formidle noe viktig. Da er de nødt til å risikere å stå frem som seg selv og eventuelt stå i stormen alene. I Cecilie sitt tilfelle opplever jeg at hun bruker TikTok mest for å ha det gøy selv, men om hun skulle postet noe personlig, så måtte det være noe autentisk, altså som hun føler seg hvis det skulle være noe poeng i å gjøre det. Enn så lenge holder hun disse videoene private, slik at hun kan vise mer av seg selv til de som kjenner henne

En annen strategi informantene la vekt på når de skulle publisere videoer offentlig var at de ville vise noe de var gode til. Jeg trekker igjen frem Cecilie for å belyse dette. Jeg ønsker likevel å påpeke at hennes refleksjoner også er gjeldende for flere av informantene. Cecilie viste meg en video hun hadde publisert offentlig, hvor hun hadde laget en pastarett steg for steg. Der var hun opptatt av at retten hun presenterte skulle se fristende ut. Da planla hun grundig hvordan hun skulle filme, samt lyssetting, for at det skulle se fristende ut

Cecilie: [...] sånn som på dansevideoer så tenker jeg ikke så mye på hvordan jeg ser ut, men hva jeg gjør, men sånn som da jeg lagde den pastaen ville jeg jo at det skulle se litt sånn fancy ut da. Men jeg tenker ikke så mye på hvordan jeg ser ut spesielt, og ikke så mye hvordan videoen blir bare den ikke er sånn overdreven eller lettkledd eller noe, så tenker jeg ikke så mye over det.

Ved at Cecilie ikke tenker så mye på hvordan hun ser ut i dansevideoene tolker jeg som at hun setter danseprestasjonen sin i sentrum, at hun er god på det hun gjør. Det er dansen hun ønsker å dele med sitt publikum, ikke primært hvordan hun ser ut, eller hvem hun er. Det jeg imidlertid finner mest interessant, er det siste Cecilie sier i svaret sitt. Hun ønsker ikke at videoen skal bli for *overdreven eller lettkledd*. Dette kan sees på som kriterier hun setter for seg selv, som hun må vurdere når hun skal poste videoer på sin offentlige profil – det vi kan fortolke som frontstage. Dette tolker jeg som hennes standarder for egne videoer. Videre kan

det synes viktig for henne at videoene støtter opp under det inntrykket som hun ønsker å formidle. På denne måten vil Cecilie være opptatt av at videoene som deles, og informasjonen som gis eksplisitt og implisitt, stemmer overens med hennes ønskede versjon av seg selv. Refleksjonen Cecilie ser ut til å gjøre her, kan være balansen mellom seg selv og produktet (pastaretten og dansen). Det virker som Cecilie ønsker å fremstå som flink fordi hun er kritisk til hva hun legger ut. Gjennom dette kan grensene Cecilie setter for seg selv være at hun tenker at for å publisere en video offentlig må hun vise fram noe, altså ha et produkt som kan ta fokuset, ikke hun selv. Normene Cecilie forholder seg til er at det ikke skal være for lettkledd eller overdrevet. Dette er normer Cecilie lager for seg selv gjennom egen refleksjon og egen moralsk standard. Hun må ta avgjørelser i forhold til hva hun selv mener er komfortabelt å utlevere i offentligheten. Strategien hun velger for å mestre dette er å presentere gode produkter som kan avlede oppmerksomheten fra hvem hun er, slik at hun kan fremstå som flink i andres øyne.

Jeg opplevde at jentene jeg snakket med hadde mange refleksjoner rundt hva de ikke kunne tenke seg å poste offentlig på TikTok. Det jeg ser når det kommer til hva ungdommene både ser og poster er refleksjon. Gjennom denne refleksiviteten manøvrerer de sin selvpresentasjon gjennom strategisk inntrykkhåndtering. I tillegg til dette må de også forholde seg til risikoer forbundet med å publisere videoer av seg selv. Ved at jentene forholder seg til alle kommentarer de ser andre får, så resulterer det også i at de begrenser hvilke videoer de velger å dele offentlig gjennom kriterier de setter for seg selv ut i fra videoer de observerer og sitt iboende moralske kompass, noe som fører til begrensninger for deres iscenesettelse. Vårt moderne samfunn samt digitale arenaer gir unge i dag mengder alternativer og nye former for frihet for utvikling av identitet (Giddens 1991). Men med dette følger også større fare for å mislykkes (Giddens 1991). Selvidentiteten må stadig vekkes produseres og vedlikeholdes gjennom et selvrefleksivt arbeid. Dette forholder vi oss til både online og offline. Selvidentiteten kan sees som et resultat av individets anstrengelser for å holde på en kontinuerlig selvbiografi.

5.3 Om å «Være seg selv»

I dag har de unge verden som speilbilde. De har utømmelig tilgang på informasjon, trender, og verden blir liten. I dette kapitlet vil jeg derfor ta utgangspunkt i hva TikTok inspirer dem til, og hva de legger i å være seg selv. Jeg vil sette søkelys på hvordan TikTok kan ha innvirkning på ungdommene på individnivå, altså hvordan TikTok kan være et verktøy i deres identitetsprosjekter.

TikTok kan på mange måter sees som en kosmopolitisk arena, hvor ungdommene blir eksponert for ulike globale trender og uttrykk som ikke alltid like lett lar seg forene med det lokale. Et dilemma de kan møte er at det de ser på videoene på TikTok ikke forenlig med det samfunnet de selv bor i. For eksempel at kule bruktbuikker ikke er like utbredt i Norge.

Nicoline: Det er jo veldig mange som er kreative eller har kul stil eller som ser bra ut da. Det er for eksempel brukt butikker, det er jo mye enklere i USA, fordi det er veldig mange flere som gir fra seg klær, og så er det veldig mange som legger ut videoer hvor de viser hva de har kjøpt, og de finner jo utrolig mye til utrolig lite. Da blir jeg veldig misunnelig for vi har ikke det samme i Norge. De har veldig kule klær som er vanskelige å få tak i for oss.

Nicoline ønsker å være kreativ, og skape sin egen personlige stil ved å handle på bruktbuikker, hvor det er mulig å få tak i unike ting til en billig penge. Her opplever hun at det at hun bor i Norge er en ulempe i forhold til at hun ikke har samme tilgjengelighet til bruktbuikker, og det er ikke like billig. På dette punktet kan det tolkes til at hun idealiserer USA, og deres kultur. Denne idealiseringen kan muligens føre til at hun opplever begrensninger i den identiteten hun ønsker å konstruere, ettersom hun opplever begrenset tilgang til det hun tenker hadde vært det ideelle verktøyet å bruke.

I mine samtaler med jentene kommer det frem at de henter inspirasjon fra TikTok til mye forskjellig. Det nevnes blant annet å lære danser, matlaging, baking, få med seg nyheter, bli mer trygg på seg selv, og flere av informantene la vekt på at de hentet inspirasjon til å finne sin egen stil. For eksempel forteller Marlene at hun finner inspirasjon fra TikTok til å finne en mer personlig stil og finner trygghet i å velge klær hun ønsker å bruke, og ikke følge de lokale trendene:

Sminke og på en måte å få den stilen jeg vil ha, fordi før pleide jeg bare å gå med det alle andre gikk med, men nå har jeg utviklet stilen min til den jeg faktisk er. Jeg går mer med de klærne jeg vil og ikke bare de som blir ansett som de fine klærne og de man burde gå med.

Marlene forklarer at TikTok har hjulpet henne til å finne en personlig stil som uttrykker mer av hvem hun faktisk er. Dette fører til at hun tør å gå bort i fra den «lokale uniformeringen» Altså det som blir ansett som de «riktige» klærne man burde gå med i hennes lokalmiljø. Jeg tolker svaret dithen at Marlene utvider sin personlige horisont. Med verden som motemagasin blir hun presentert for stiler og trender hun vanligvis ikke ville hatt tilgang til, og ut ifra dette får hun mange flere alternativer å «shoppe» fra.

Mens Marlene blir inspirert til å eksperimentere med klær og sminke finner Somia en annen motivasjon gjennom TikTok: *TikTok kan inspirere meg til å være meg selv og ikke bry meg om hva andre tenker. Det er det som er målet. Det kan gi meg litt boost.* Somia bruker altså TikTok som inspirasjon til å kunne være seg selv uten å ta hensyn til hva andre måtte tenke og mene om henne. Jeg tolker Somias refleksjon på den måten at det hun ønsker er å ikke bry seg så mye om hva andre tenker og mener, siden hun sier at det er målet hennes. Hun forteller videre at det kan gi henne litt *boost*. Dette kan sees som at hun henter motivasjon fra videoer fra TikTok, og inspirasjon til å kunne stå i det å være seg selv, uten legge så mye vekt på hva «alle» andre tenker og gjør. Det kan også virke som at hun gjennom TikTok henter bekræftelse ved å se til andre som utstråler selvsikkerhet, og trygghet. En kan se det i retning av at hun forsøker å motivere seg selv til ikke å fremstå usikker på seg selv, og at ved å se andre virke trygge, så kan hun adaptere strategier til å forsøke og overbevise seg selv og andre at hun er seg selv.

Jeg opplevde det interessant at begge fant inspirasjon til å utforske sin egen individualitet, men da det kom til direkte spørsmål. Jeg ønsket å prøve å få tak i refleksjonen deres rundt det å være seg selv. Derfor stilte jeg alle jentene spørsmål om hva de tenker hvis noen sier til dem: «Bare vær deg selv». Dette er også et sentralt poeng i teorien om identitet og jeg ønsket med dette å fremprovosere spontane reaksjoner og refleksjoner hos jentene.

Marlene: *Folk poster jo masse sånn hvordan man skal være, og man blir veldig påvirket av det, og vil være sånn, for det er på en måte sånn man må være for å bli akseptert. Så det er litt enklere sagt enn gjort å bare være seg selv. Fordi da blir man på en måte ikke akseptert.*

Intervjuer: *Men tenker du det om deg selv også at du også synes det kan være vanskelig å være helt seg selv i enkelte ting?*

Marlene: *Ja, det kan være det*

Intervjuer: *Hvorfor det?*

Marlene: *Alt som kommer på sosiale medier*

Marlene beskriver at hun opplever at hun blir veldig påvirket av det hun ser på TikTok, både ved at det er uttrykk for hva som er akseptert og at hun selv ønsker å være sånn som dem hun ser. Det kan virke som hun ikke føler det er nok å være seg selv, at hun må gå utover seg selv for å føle aksept fra andre. Paradoksalt så kan det virke som sosiale medier både begrenser henne, og utvikler henne. Ser vi på det forrige sitatet hennes så sier hun at TikTok har inspirert henne til å finne sin egen stil til den hun faktisk er, mens her, senere i samtalen legger hun vekt på at hun blir påvirket og vil være sånn som jentene i videoene hun ser for å bli akseptert. Dette kan sees som et paradoks, hvordan kan det være Marlene sin stil, hvis hun blir påvirket til den? En tolkning kan være at hun muligens referer til klesstil og trender i det første sitatet, og kroppspress og væremåte, altså være seg selv på alle områder i det andre. Et annet poeng er også at i det siste sitatet referer hun ikke til TikTok spesielt, men sosiale medier generelt. Likevel er TikTok også et sosialt medium. Marlene publiserer ikke videoer på TikTok, men liker å se på dem. Gjennom sin refleksivitet kan det tenkes hun prosesserer det hun ser, og forkaster det som vil være negativt for henne, men beholder det hun kan bruke til å utvikle sin identitet. Slik jeg forstår det synes hun det er vanskelig å stole på at det å være den hun er kan være godt nok, derfor utfordrer hun seg selv, og lar seg inspirere til å komme nærmere den hun er eller ønsker å være.

I materialet finnes det også eksempler på andre tilnærminger til spørsmål om å være seg selv. Da jeg stilte Anette spørsmålet *Hva tenker du hvis jeg sier: Bare vær deg selv*, svarer Anette:

Det er litt sånn, jeg blir litt sånn små irritert. Hva om jeg hadde vært meg selv fra starten, også sier du: Bare være deg selv. Jeg ER meg selv, ikke sant. Så er det brukt mye, så det har litt på noen måter endret meningen litt, sånn bare vær deg selv, bare vær normal. Eller ikke vær deg selv, bare vær normal så ingen dømmer deg.

Anette blir litt provosert av spørsmålet. Hva om hun er seg selv også setter noen spørsmålstegn ved det. Når det når det er snakk om å «være seg selv», kan det virke som hun synes det er en slags floskel hvor meningen har bleknet. Det kan videre synes som at det hun legger i å være normal, er å innrette seg etter det som forventes av deg, slik at man ikke skiller seg for mye ut. Videre ser hun muligens det paradoksale i å være seg selv, for hva er å være seg selv? Hva om det å være seg selv går utover det å være normal. Hvordan skal hun være

seg selv når hun ikke er sikker på hvem hun er? Hun virker egentlig litt frustrert over å velge om man skal være seg selv eller normal, eller kanskje man er begge deler? Anette viser i alle fall refleksjon i sine tanker om å være seg selv.

Nicoline sine refleksjoner går i en annen retning:

Jeg føler at du endrer litt hvordan du er ut fra hvem du er med, så man kan jo fortsatt være seg selv bare at man er annerledes enn med andre og du fortsatt er deg selv, som for eksempel hun jeg snakket om i stad som også liker veldig godt å se på Minecraft og spille Minecraft, snakker jeg mer om Minecraft med, enn de andre vennene i klassen. Så det er lissom å være deg selv er litt vanskelig å definere.

Nicoline har en nyansert refleksjon som går ut på at man kan være seg selv, men at det er lurt å tilpasse seg den man kommuniserer med. Med andre ord kan det virke som hun tenker at vi bruker forskjellige sider av oss selv eller vår identitet avhengig av det vi har til felles, eller relasjonen vi deler med den vi samhandler med. Det er naturlig for Nicoline å snakke om Minecraft med en som deler denne interessen med henne, det vil utvikle dem begge i deres felles interesse ved å dele erfaringer og gi tips til hverandre. Jeg tolker dette videre med at Nicoline gjør seg refleksjoner når hun er i interaksjon med andre og tilpasser samhandlingen ut ifra det hun kan lese om den andre hun kommuniserer med, slik at situasjonen oppleves positiv for begge. Det virker som Nicoline finner det naturlig å tilpasse seg den hun kommuniserer med, altså at hun justerer seg i forhold til hvem hun samhandler med.

Felles for alle sitatene er at de inneholder en refleksjon som omhandler hva utenforstående tenker eller forventer av dem. De finner alle ulike utfordringer i det å skulle være seg selv. For Marlene er det å bli påvirket, eller bekymring for å la seg påvirke for mye av sosiale medier. Anette finner det utfordrende å måtte velge. Nicoline sin utfordring kan sees å være å balansere hvor mye man skal justere seg etter omgivelsene. Alle tre uttrykker at uansett så finnes det en risiko. Lar man seg påvirke for mye, kan man bli en kopi av andre, men samtidig ønsker man å bli akseptert. Her vil jeg igjen vise til de usynlige normene eller grensene jeg presenterte tidligere. Det kan virke som de gjør seg gjeldene i deres refleksjoner om å være seg selv også. Dette kan videre tolkes til at man må ta kritiske valg slik at det man presenterer er noe som kan passe inn i biografien man ønsker å vise. Å tenke at å «være seg selv» eller ikke «være seg selv», bare vær normal kan tolkes som et spørsmål: Tåler verden meg når jeg er meg selv? Her ligger avgjørelsen i å stole på at andre faktisk kan akseptere, selv om man

ikke er helt sikker på hvem man er. Det som kan være utfordrende i å justere seg selv for mye i forhold til hvem man omgås er at man kan ende opp som en kameleon som fint blander inn i omgivelsene, og da er spørsmålet hvor «seg selv» man er. Videre kan man bruke deler av seg selv for å få til dette, men det er lett at ens egen biografi ikke kommer til syne. Det er derfor viktig å ha en refleksivitet i forhold til sin egen biografi. Det at Nicoline justerer seg i forhold til hvem hun snakker med kan oppfattes som en strategi for å bli likt, være aktuell for samtalepartneren eller en mekanisme for ikke å oppfattes som uinteressant.

I dette kapitlet har jeg presentert forskjellige tilnærminger til det å få inspirasjon til egen stil, og til det å være seg selv, Vi kan se at alle ungdommene gjør forskjellige justeringer i forhold til globale inspirasjoner og lokale forventninger. Dette sees som at identiteten er flytende og fleksibel, og at den hele tiden er i forandring. Gjennom eksempler har jeg vist at TikTok er et middel som er med på å skape refleksjon i forbindelse med deres identitetsprosjekter.

6. Diskusjon av sentrale funn

Avslutningsvis følger en oppsummering av studiens gang og en presentasjon av studiens hovedfunn og sentrale poeng. Videre gis en redegjørelse av funnene i forhold til gjennomgang av tidligere forskning. Til slutt følger en refleksjon omkring studiens begrensninger og forslag til videre forskning.

For å svare på problemstillingen; *På hvilke måter inngår TikTok som verktøy og sosialt rom for unge jenters identitetsprosjekter?* var mitt overordnede utgangspunkt og den øvrige rammen for studien at tilnærmingen tok utgangspunkt i forskning om Identitet, ungdom og digital selvpresentasjon. Dessuten ble teori om modernitet viktig å ha med seg som et bakteppe, for å se en sammenheng med vår tid nå. Videre var det av betydning å gjøre seg kjent med nettstedet TikTok, for å forstå og observere hvordan både det tekniske fungerte, men også for å erfare det samme som informantene i studien.

Metoden som ble benyttet i studien er kvaliativ. Utifra intervjuguide og litteratur gjennomførte jeg semistrukturerte intervjuer av fem unge jenter. Intervjuene ble transkribert og analysert ved hjelp av Tematisk analyse (Braun og Clarke 2006). ...

Som et bakteppe for denne studien lå Giddens, Beck og Baumans modernitetsteorier og deres teorier om individualisering og selvidentitet, samt Goffmans teori om inntrykkshåndtering. Min analyse har vært inspirert av disse teoriene. Jeg vil presentere funnene til mine forskningsspørsmål i lys av de teoretiske rammene og nyere forskning.

6.1. Hvordan bruker unge jenter TikTok?

Basert på den presenterte analysen er det første funnet jeg presenterer at det er vanlig å ha flere profiler. De fleste informantene har en offentlig profil som de publiserte på ca. en gang i uka. Det som postes på denne profilen er åpent å se for hvem som helst. På den private profilen publiserer de gjerne daglig, eller flere ganger om dagen. Det som blir postet der ble er det kun venner de har godkjent som får tilgang til å se. Enkelte har også flere private profiler med kun noen få følgere. Dette er også presentert i tidligere studer om sosiale medier (for eksempel Hilmarsen & Arnseth 2017). En ting som skiller TikTok fra andre sosiale nettverksplattformer er at det er kun videoer som publiseres, ikke bilder og at det har en

«Draft» eller utkast-funksjon hvor man kan lage videoer kun for seg selv, eller samle klipp man senere vil redigere. På denne måten samler ungdommene hverdagsdokumentasjon. TikTok har med andre ord flere funksjoner i de unges liv. Både som en global sosial arena, men også som et kommunikasjonsmiddel, og kilde til lek og underholdning i hverdagen. Videre kom det fram at det å være sammen online og offline har blitt mer flytende, og at TikTok er en så stor del av ungdommenes hverdag slik at det kan ses på som et hverdagsrom. Dersom jeg knytter dette opp mot modernitetsteori, kan det å trekke parallellen til Bauman teori om at moderniteten er blitt flytende være en interessant moment. Bauman presenterer den flytende moderniteten som en kontrast til den faste moderniteten i industrisamfunnet (Bauman 2013). På samme måte kan TikTok representere en mer flytende digital plattform enn mange av de andre sosiale plattformene. Dette kan den ses å gjøre for det første, ved at den har flere tekniske funksjoner, og for det andre at den inngår som en naturlig del i deres hverdagsrom både online og offline. Denne parallellen illustrerer hvordan TikTok kan skille seg ut fra andre plattformer ved at den gir rom for flere forskjellige typer interaksjon og er en viktig del av unges liv både online og offline.

Et annet teoretisk lys hvordan unges interaksjon online og offline smelter mer sammen, er ved hjelp av Giddens (1991) begrep «Disembedding» eller utleiring eller utleiringsmekanismer. (Giddens 1991:11). Utleiringsmekanismene kan sees som abstrakte systemer, og utleiringsmekanismen løsriver interaksjonen fra stedets særtrekk (Giddens 1991: 32). Penger kan være eksempel på dette, hvordan det nå kan gjøres transaksjoner uten at, man interagerer fysisk. Jeg tenker at dette også kan synes gjeldene på TikTok også ettersom ungdommen kan interagere med andre på tvers av landegrenser og tid. De utveksler videoer, altså informasjon og kan skape en relasjon, men aldri møte hverandre fysisk.

TikTok kan sees som et symbol på den tekniske utviklingen i en digital tidsalder hvor fortsatt teorier om modernitet gjør seg gjeldene ved at grensene online og offline flyter i hverandre og utleiringsmekanismene i høyeste grad gjør seg gjeldene ved at jentene bruker TikTok som et verktøy til interaksjon på tvers av online og offline.

5.6.2. hva slags grenser eller begrensninger for publisering av egne videoer på TikTok beskrives av ungdommene?

I analysekapittelet trakk jeg fram at informantene foretrakk å se på videoer fremfor å poste videoer selv.

Ved at jentene ser til andre sine fremstillinger på TikTok, vil de få indikasjoner på hva som er passende og ikke passende (boyd, 2007). Videre baserer de avgjørelsene på hva de anser som greit å dele og ikke, ut ifra deres forståelse av kontekst og hvem som utgjør publikummet deres (Goffman, 1992; boyd, 2014a). Gjennom videoene på TikTok har ungdommene mulighet til å planlegge fremstillingen av seg selv ved at de kan velge hvilke aspekter de vil vise frem i mediet.

Derfor valgte de for det meste å poste videoer de opplevde som «trygge», det vil si videoer hvor de ikke utleverer seg selv, som for eksempel dansevideoer. Videre kom det fram at videoer de foretrakk å se på var videoer de kunne relatere seg til. Det kunne også tyde på at det var slike videoer de ønsket å poste, men risikoen for å få negative kommentarer begrenset dem, slik at de ble meget selektive i valgene til hva de faktisk publiserte offentlig. Et sentralt element i den nye moderniteten er at ungdommene nå står overfor utrolig mange valg. Slik også Baumans teori berører individualiteten i den «Flytende moderniteten» (Bauman 2000). Han argumenterer for at folk som lever i den flytende modernitetens æra utsettes for en veldig frihet, «as 'free' as could possibly be imagined» (Bauman 2000:22). Institusjoner som holder på å smelte, har ikke makt til å definere tingenes tilstand. De gir ikke lenger form og innhold til identiteter, men har overlatt alt slikt til individuelt initiativ (Krange og Øya 2005). Slik sett, har individet stor frihet, men med denne friheten følger det også problematiske utfordringer. Folk gjøres individuelt ansvarlige for sin egen skjebne, uten noe kollektivt påtrykk (Baumann 2000). Det er ingen regelbok som følger med TikTok, og deltakerne der er unge. De er samtidig klar over at konsekvensene for dem kan bli ubehagelige om de trækker feil. Det kan virke som det kan resultere i at de lett kan bli polarisert og at det er lite rom for nyanser. Dette kan tolkes som individualitetens paradoks, ettersom man i utgangspunktet har muligheten til å presentere seg selv, saker man brenner for eller underholdning man liker, men samtidig ønsker de et kollektiv, aksept, og blir fort kopier av forskjellige trender. Sett med Giddens øyne kan dette oppfattes som deres måter å jobbe med sin biografi i sitt refleksive prosjekt for å bygge selvidentiteten. Selv om de setter begrensninger for seg selv i det de poster, så utvikler de en refleksivitet knyttet til hva de ønsker å vise fram. For i motsetning til Mead som mente at opplevelsen av et «selv» var sterkt knyttet til vår relasjon med andre, altså vi ser oss slik andre ser oss (Mead 1935), avviser Giddens at selvet blir til gjennom andres reaksjoner. Giddens hevder at selvidentiteten har sitt grunnlag i å holde en bestemt fortelling om seg selv gående (Giddens 1992). Hvis dette skal overføres til studien, ser jeg det som at selv om ungdommene er meget selektive i det de poster offentlig så er de i en prosess, de øver seg på å

holde sin fortelling gående, men ettersom biografiene deres fortsatt er skjøre så beskytter de seg selv ved å publisere det de er mest trygge og komfortable med.

6.3. Hvordan reflekterer ungdommene over sin egen identitet i sin bruk av TikTok?

TikTok kan sees som en kosmopolitisk arena slik dette er definert av Strand (2015) – det vil veldig forenklet si at alle mennesker uavhengig av religion, nasjonalitet, kultur eller politisk tilhørighet inngår i samme fellesskap (Strand 2015). Beck hevder at globale påvirkninger, utfordringer og moter i stor grad påvirker det som rører seg i vårt indre.

I studien møter vi denne utfordringen hos Nicoline som gjerne skulle hatt tilgang på flere og rimeligere brukbutikker her i Norge. Gjennom TikTok følger hun ungdommer fra USA som har større tilgang til et marked enn hun har, hun sier hun blir misunnelig. Med dette ønsker jeg å illustrere den globale konteksten ungdommene møter på TikTok. Trender og idealer blir presentert for dem og påvirker dem, og de må reflektere over og forholde seg til en verden av inntrykk. Flere av informantene hevdet de hentet inspirasjon fra TikTok til å finne sin stil, og det å være seg selv var sentrale momenter i deres liv. For å belyse hvordan TikTok har innvirkning på dem på et individuelt nivå kan det være aktuelt å se hva teorien sier.

Bauman hevder at den flytende moderniteten innebærer et samfunn hvor folk er frie til å «...shop around in the supermarket of identities» (Bauman 2000:83). Kan det være gjeldende for TikTok, at det ungdommene er? På «identitetsshopping»? Bauman bruker i denne sammenheng kjøpesenteret som en metafor på et samfunn uten klare normative orienteringer, et sted hvor formålet med handlinger ikke er fastsatt, men er noe som dannes etter hvert. Beck derimot påpeker at siden vi i moderniteten mangler autoritet eller tydelige rollemodeller å følge, kan det føre til «selvnormalisering» (Beck 1997). Ungdommene søker etter noen referansepunkter for å konstruere sin normale biografi. Det at Bauman bruker kjøpesenter og shopping kan gi inntrykk av at dette er negativt ladet, men samtidig tenker jeg at det er samme prinsippet er mye av det samme. Hvis jeg skal dvele litt ved Kjøpesentermetaforen til Bauman, så er ofte det vi finner på kjøpesenteret masseproduserte produkter. Det er sjelden det er butikker med «one of a kind» produkter. Så selv om man kan «shoppe identiteter, så er det innenfor satte rammer, eller forskjellig standarder. Det at ungdommen søker til TikTok for å finne inspirasjon til å være seg selv, eller «shoppe», kan kanskje ha en sammenheng med at de faktisk savner rollemodeller. (Fins det noen som meg der ute?) Beck hevdet i sine resonnement at ungdom hadde en forkjærlighet for avviket, og «om avviket blir det normale, blir det å velge normalitet allerede protestens kimform» (Beck (1997:158). Sagt på en enklere

måte brukes standardiserte elementer til å sette sammen hvem vi er, slik får vi en selvnormalisering. Beck illustrer dette med et eksempel hvor to ungdommer i puberteten ikke er i stand til å gi etter for deres autentiske følelser. I stedet for å handle på de autentiske følelsene, handler de som i en film. Gutten lever ut et pornografisk skript han har sett. Han ser seg selv i dobbelt regi: som kopi og skuespiller i kopien, som han velger og er. Dette tenker jeg kan være gjeldende for ungdommer på TikTok også. Der går veldig mange av de samme trendene repetitivt. Noen TikTokers er store forbilder, og enkelte ungdommer, satt på spissen, kopierer alt fra stil og livsførsel, meninger, gester, stemmebruk, og hevder at de er seg selv. Jeg ønsker å avslutte dette resonnementet på en litt mer optimistisk måte ved å se til Giddens (1992). Ved at ungdommene søker inspirasjon skaper dette også en refleksjon. De tar til seg elementer som kan passe inn i det de ser passer inn i sin refleksive selvbiografi. Samtidig forkaster de også mye. Disse avgjørelsene de tar, små og store er med å bygge historien de vil både presentere, men også representere. I følge Giddens er det å konstruere selvidentitet en refleksiv prosess, og i denne prosessen er TikTok med på å skape refleksjon på godt og vondt.

Vurderingene som ungdommene gjør, kan ses i lys av å fremstille en identitet som er i overenstemmelse med hvordan de ønsker å bli oppfattet av de andre. I forsøket på å fremstå på en ønsket måte, tar de både det situasjonelle og visuelle innover seg i fremstillingen. Dette gjør de ved at valgene blir basert på rammene av hvordan de opplever den sosiale konteksten (Giddens, 1991). Et eksempel fra studien er Somias refleksjon rundt at det er ikke sikkert det hun poster vil falle i smak hos andre, derfor velger hun ut hva hun tenker kan være passende å publisere. Med utgangspunkt i dette foretar ungdommene vurderinger om hvorvidt fremstillingene svarer til deres anskuelse av den sosiale situasjonen, og videre hva de oppfatter er vesentlig for å fremstå på en ønsket måte overfor de andre (Goffman, 1992; Boyd, 2014a). Gjennom denne planleggingen står de overfor vurderinger som gjør at de må reflektere over hvem de anser seg selv som, hvordan andre kan oppfatte dem og videre hvordan de ønsker å bli sett (Giddens, 1991). Det må likevel påpekes at disse mulighetene ikke ble fullt benyttet, ettersom informantene opplevde bekymringer for hvordan dette kunne bli mottatt. I denne forbindelse er det også interessant å trekke fram Yang, Holden og Carter (2017) sin studie som bekrefter hvordan selvpresentasjon i sosiale medier har betydning for unge menneskers identitetsutvikling. De fant for eksempel at de som presenterte seg på en positiv måte i sosiale medier hadde høyere selvtillit og en bedre identitetsforståelse. På samme måte fant de at de som var svært personlige i sine fremstillinger på nett viste en mindre identitetsforståelse (Yang et al 2017, s. 218). I lys av Giddens perspektiv, hvor

selvidentiteten er konstruert i en refleksiv prosess, være sammenhengende med at de som deler det svært personlige ikke har kommet tilstrekkelig langt i deres refleksivitet i forhold til å ha en stabil fortelling om seg selv gående. Eller i Beck s perspektiv, at ved å dele for personlige ting på nettet er det ikke sikkert de har reflekter tilstrekkelig over risikoene som kan bli konsekvensene av dette.

Goffmans dramaturgiske perspektiv tok utgangspunkt i menneskers interaksjon med hverandre i forhold til status, og han er mye referert til i studier omhandlende digitale plattformer (For eksempel D'Angelo, Alessio & Ryan, Louise 2019). Status på TikTok kan måles i for eksempel hvor mange følgere de har, og gjennom antall kommentarer og likes. Hvem du følger kan også være med på å si noe om deg og dine interesser. Ifølge informantene ønsket de blant annet å følge folk som delte deres interesser, venner, samt kjente offentlige personer. Videre kunne det synes som de også kunne posisjonere seg gjennom hvilke offentlige personer man fulgte. Her trakk jeg frem Charli som et eksempel på at det å oppnå anerkjennelse fra andre gjennom å følge de rette menneskene, og forsøk på å kontrollere de inntrykkene andre får av oss som person, innebærer at vår identitetskonstruksjon alltid vil være en selektiv fremstilling da vi holder frem de karakteristikkene vi oppfatter vil frembringe ønsket respons (Goffman 1992).

Jeg merket en ambivalens hos ungdommene i deres refleksjoner rund det å «være seg selv». På den ene siden virket det som at de ønsket å fremstå som autentiske, og hadde et ønske om å kunne publisere personlige ting som andre kunne relatere seg til. De gjorde dette på de private brukerne. Som en av informantene sa, er den private profilen en *veldig fri plattform*. Det kom også fram en interessant refleksjon fra Nicoline rundt det å være seg selv. Nicoline tenkte at ved å justere seg etter den man prater med bruker man forskjellige deler av seg selv. Dette kan sees i tråd med Goffmanns teori, nemlig det at man tilpasser seg omgivelsene for å lykkes med sin rolle. Nicoline leser det sosiale samspillet ved at hun tilpasser seg dem hun snakker med, men likevel henter hun frem elementene av seg selv som passer inn i den gitte settingen. Men også som et eksempel på choice biography (Du Bois-Reymond 2012, Beck 1992) hvor man tilpasser raske forandringer og identitetsprosjektet blir til ved hjelp av refleksjon i takt med omgivelsene

6.4. På hvilke måter inngår TikTok som verktøy og sosialt rom for unge jenters selvpresentasjon og identitetsprosjekter

De ulike forskningsspørsmålene som jeg har oppsummert og kommentert over, er på ulike måter bidrag til å forsøke å gi svar på min problemstilling: På hvilke måter inngår TikTok som verktøy og sosialt rom for unge jenters selvpresentasjon og identitetsprosjekter?

For det første bidro TikTok til at ungdommene kunne *eksperimentere* med hvordan de ville fremstå og uttrykke sin identitet i sosiale medier for seg selv og med sine nære venner, *før* de presenterte seg selv til offentligheten frontstage. Når det kom til å publisere videoer på den offentlige profilen opplevdes ungdommene selvkritiske og var bekymret for å få negative kommentarer. Ved å vise til dette ønsker jeg å trekke en parallell til Giddens teori om selvidentitet, altså at vi i vår moderne tid (moderniteten), har muligheten gjennom vår biografi eller livshistorie til å skape vår egen identitet (Giddens 1991). Giddens mente at gjennom menneskets refleksive selv skapes egen identitet.

Ved at det finnes mulighet til å både ha offentlig og privat konto på TikTok, kan man tenke at både «front stage» og «Back stage» begrepet til Goffman får flere nyanser. Med dette mener jeg at når jentene skal presentere seg selv offentlig (frontstage), har de muligheten til å konstruere sin presentasjon, og vise det de ønsker å formidle sitt publikum, altså de følgerne som kjenner dem og ikke kjenner dem. Det de presenterer bør altså også ha en relevans for folk som ikke kjenner dem, deres miljø, og som ikke har de samme referansene som dem. Dette førte til at det de publiserte offentlig var nøye selektert, og bar preg av standardiserte trender, som for eksempel TikTok danser. Den private profilen deres representerer tilsynelatende backstage ved at de publiserer mer interne og uformelle videoer og de er ikke like selektive, men som venn har man også en rolle og inntrykkshåndtering forekommer mest sannsynlig til en viss grad også her. Det jeg ser som TikToks backstage er utkastene (draftsene). Disse publiseres ikke til noen, men kan være personlige tanker, situasjoner, ideer (som kanskje kan videreutvikles og publiseres) eller øve seg på danser eller andre tekniske finesser for å lage best mulige videoer. Her kan man være helt privat, og man lager videoer kun for seg selv.

For det andre bidro TikTok til en form for press eller forming slik at de unge jentene sensurerte seg selv og hvordan de framsto. På informantenes offentlige profil på TikTok, også

referert til som front stage skulle man tro at man sto helt fritt til å bygge opp sin karakter og fremstille seg som den man ønsker å være. Som vi derimot kan se utfra studien er det mange hensyn å ta slik at det fører til som Beck sier: «Den som trekker den slutning at ungdom i dag er et boblende mangfold, overser det sentrale motsatte synspunktet: Standardisering» (Beck 1992, s. 157). Ved at det individualiserte samfunn skal gjøre det mulig å håndtere kompleksiteten mellom avvik og det normale forutsetter dette selvnormalisering, altså individuelle konstruksjoner av en normal biografi, og det er muligens denne prosessen ungdommene i studien er i nå.

For det tredje kunne vi se i studien at jentene brukte TikTok til å utøve en klar inntrykkshåndtering (Goffman 1992). Jeg ønsker å presisere at Goffman ikke har skrevet et ord om sosiale medier. Det som likevel overasket meg i denne studien var at jeg trodde jeg skulle se *mer* iscenesettelser på den offentlige profilen, eller det jeg har valgt å kalle front stage. På denne plattformen opplevde jeg en ambivalent tilnærming. Det virket som de kunne tenke seg å publisere andre typer videoer på denne plattformen enn det de faktisk gjorde. Dette kan ses i lys av risikosamfunnet, om at all handling innebærer risiko (Beck 1992, Aakvaag 2008). På dette området virket det som risikoen for å få negative tilbakemeldinger ble det som avgjorde at de holdt seg til det trygge, standardiserte. Likevel ser jeg at TikTok kan brukes som et verktøy når det kommer til ungdommenes refleksjoner om både andre og seg selv. I mangel på rollemodeller har TikTok et rikt marked av globale trender, kulturer og aktualiteter som kan inspirere til både kritisk vurdering og adaptasjon. Det at de unge ofte sammenligner seg selv med uttrykkene de blir presentert for skaper en refleksivitet hos dem i forhold til egen selvidentitet og refleksive selvbiografi. Slik sett inngår TikTok som et verktøy til unge jenters selvpresentasjon og identitetsprosjekt som et verktøy til refleksivitet.

For å konkludere kan vi si at ungdommene benytter TikTok som en global sosial arena og et hverdagsrom hvor de bruker TikTok som et kommunikasjonsmiddel, kilde til lek og underholdning.. Gjennom å forholde seg til dette utvikles en refleksivitet som kan anses som en viktig prosess i deres bevissthet og biografi, og selvidentitet. Giddens (1991, s.68 - 69) legger vekt på at: «En person med en stabil oppfatning av sin selvidentitet kan man altså si har en følelse av biografisk kontinuitet som vedkommende kan formulere for seg selv og andre». Giddens selvidentitet kan tolkes som et refleksivt prosjekt (Kaspersen 2001), og at det er denne refleksiviteten som er karakteristisk for moderniteten. Selvidentiteten er blitt et

refleksivt prosjekt som hver enkelt er ansvarlig for. Ut fra dette kan man tolke at ungdommene i empirien er i denne pågående prosessen av å bygge en følelse av biografisk kontinuitet gjennom refleksive biografier for å få den stabile oppfatningen av selvidentitet. I dette prosjektet kan TikTok sees som et verktøy til å ytterligere stimulere og utfordre deres refleksive biografi.

6.5 Refleksjon rundt studiens begrensninger og forslag til videre forskning

Mitt teoretiske utgangspunkt og metodiske tilnærming, samt interesse for studien har påvirket forskningen og preger funnene. Formålet med studien var å sette søkelyset på hvordan unge jenter bruker TikTok som en sosial arena, og hvilken betydning denne plattformen har for deres identitetsprosjekter.. Mitt formål har vært å belyse ungdommenes beskrivelser av deres erfaringer i lys av teori som gir en dypere forståelse av hva deres videopubliserings og kommunikasjonspraksiser, og samhandling på TikTok handler om i relasjon til deres identitetsprosjekter. Hva jeg imidlertid har valgt å henviser til og vektlegge i presentasjonen av analysen, og videre utelukke, preger følgelig hovedfunnene i studien. Likevel skildrer den presenterte analysen mønstre av hva som gikk på tvers av ungdommenes fortellinger i relasjon til studiens problemstilling. Videre må det sies at studien har et homogent preg. Det var kun jenter som deltok, og den geografiske spredningen er av mindre størrelse enn ønsket. Intervjuene kunne gått mer i dybden. Det ble ikke fokusert noe på sosiokulturell bakgrunn, og i liten grad på andre interesser.

Skulle jeg imidlertid gjort noe annerledes i studien ville jeg forsøkt å legge mer vekt på videoene de publiserte, altså selve videoen. Jeg ville ha spurt om å få følge dem over en periode, for å få bedre innblikk i videomaterialet. I intervjuet jeg foretok viste de meg en video. I stedet for at jeg viste informantene videoer jeg hadde valgt ut, ville jeg fått informantene til å vise meg videoer de likte. Da kunne jeg et større bilde av hva slags preferanser de foretrakk. Fra jeg startet dette prosjektet og fram til nå har jeg også erfart at TikTok er blitt mer populært blant guttene også, så om jeg skulle gjort dette på nytt, ville jeg ha intervjuet gutter også.

Tatt i betraktning at ungdommene i mitt utvalg var veldig innenfor de usynlige normene, ville det vært interessant å se nærmere på de som bryter med disse og tilhørende forventninger, eller personene som «setter» normene og trendene. I tillegg ville det vært interessant å se

nærmere på ungdommers identitetsprosjekter på tvers av sosioøkonomisk bakgrunn og med minoritets- og innvandringsbakgrunn, da mitt utvalg er bestående av relativt vanlig norsk ungdom. Det kunne også vært interessant å gå dypere inn i videoene, altså innholdet ungdommene lager og vektlegge hva slags videoer de foretrekker å se av andre.

Litteraturliste

- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Aalen, I. (2013) *En kort bok om sosiale medier*. 1. utgave. Bergen: Fagbokforlaget.
- Allport, Gordon W. (1967): *Pattern and Growth in Personality*. New York: Holt, Rineholt and Winston
- Alnes, R. S. (2014). *Det er på Facebook man flørter: Ungdommers forhold til identitet og seksualitet på sosiale medier*:
<https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/2015/2014-ungorg-sosiale-medier-rapport---web.pdf>
- Asker, C. (2015, 3. september). Friskmelder sosiale medier i ny fagbok. *Aftenposten*. Hentet fra <http://www.aftenposten.no/kultur/anmeldelser/Friskmelder-sosiale-medier-i-ny-fagbok-8150187.html>
- Bakken, Anders, Hegna, K. & Sletten, M.A. (2021): *Fra offline til online. Digitale ungdomsliv gjennom tre tiår*. I Ødegård, G. og Pedersen, W. (red.): *Ungdommen*. Oslo: Cappelen Damm.
- Bauman, Z. (2012). *Liquid modernity* (pp. XIX, 228). Cambridge CB2 I, UK: Polity Press.
- Bauman, Zygmunt. (2013). *The individualized society*. Cambridge CB2 I, UK: Polity Press
- Beck, U. (1992). *Risk society : Towards a new modernity (Theory, culture & society)*. London: Sage.
- Beck, U., Nielsen, T., & Eriksen, A. (1997). *Risiko og frihet*. Bergen-Sandviken: Fagbokforl.

Befring, E. (2016). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap* (2016) s. 28-35. Cappelen Damm Akademisk.

Benwell, B. & E. Stokoe (2006). *Discourse and identity*. Edinburgh: Edinburgh University Press

boyd, d (2014a). *It's complicated. The social lives of networked teens*. New Haven: Yale University Press

Brantzæg, B. P. & Lüders, M. (2009). *Privat 2.0: Person- og forbrukervern i den nye medievirkeligheten* (SINTEF rapport 2/2009). Hentet fra <https://sintef.brage.unit.no/sintef-xmlui/handle/11250/2389164>

Brattøy, S. C. S., Rosvoll, Å., & Eines, T. F. (2019). *Hyppig bruk av sosiale medier kan gi ungdom psykiske utfordringer. Sykepleien*, 107(79774), 79774.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.

Brusdal, R (2004). *Den kommersielle ungdomstiden* fagrapport nr 6. Sifo. https://fagarkivet.oslomet.no/bitstream/handle/20.500.12199/5426/file49155_fagrapport_2004-06.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Buckingham, D., & Willett, R. (2006). *Digital generations : children, young people, and new media* (pp. XII, 337). Lawrence Erlbaum.

Chua, H. H. T. & Chang, L. (2015). *Follow me and like my beautiful selfies: Singapore teenage girls' engagement in self-presentation and peer comparison on social media*. *Computers in Human Behavior*, 55(A) 190- 19:

Collins, R. (1973). *The Coming Crisis of Western Sociology*. By Alvin W. Gouldner.(New York: Basic Books, 1970. Pp. 528. *American Political Science Review*, 67(1), 207-208.

D'Angelo, Alessio & Ryan, Louise. (2019). *The presentation of the networked self: Ethics and epistemology in social network analysis*. Social Networks.

<https://doi.org/10.1016/j.socnet.2019.06.002>

Darkcrist, (2020) TikTok avslørte noen detaljer om hvordan algoritmen. Hentet fra:

https://blog.desdelinux.net/no/tiktok-avslor-te-noen-detajler-om-hvordan-algoritmen-fungerer/?utm_source=destacado-inside

Du Bois-Reymond, Manuela. "I don't want to commit myself yet': young people's life concepts." *Journal of youth studies* 1, no. 1 (1998): 63-79.

Dohnt, H. & Tiggermann, M. (2006). *The Contribution of Peer and Media Influences to the Development of Body Satisfaction and Self-Esteem in Young Girls: A Prospective Study*. *Developmental Psychology*, 42(5), 929 – 936. Hentet fra <https://psycnet.apa.org/fulltext/2006-11399-014.pdf>

Drotner, K. (2001). *Medier for fremtiden: barn, unge og det nye medielandskap*. Høst.

Enli, G., & Aalen, I. (2018). *Sosiale medier*. I Store norske leksikon. Hentet fra https://snl.no/sosiale_medier.

Erikson E. H (1968). *Identity Youth and crisis*. New York: W.W. Norton & Co.

Fauske, H. (1998). *Modernitet og selv-identitet. I Modernitet–refleksjoner og Idébrytninger*. Red. Elisabeth Lorange Fürst og Øystein Nilsen. Oslo: Cappelen akademisk.

Fauske, H., & Øia, T. (2003). *Oppvekst i Norge*. Oslo: Abstrakt forlag.

Frønes, I. (1998). *Digital barndom*. I. Frønes & M. Haldar (Red.), *Digital barndom* (s. 12 - 22). Adnotam Gyldendal

Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age*. California: Stanford University Press.

Glaser, V., & Bølstad, J. (Eds.). (2008). *Moderne oppvekst: nye tider, nye krav*. Universitetsforlaget.

Goffman, E. (1992 [1959]). *Vart rollespill til daglig: en studie i hverdagslivets dramatik*. Oslo: Pax. <http://www.nb.no/nbsok/>

Hammarén, N., & Johansson, T. (2010). *Identitet: kort og godt*. Samfundslitteratur.

Hartberg, S. & Hegna, K. (2014). *Hør på meg*. Ungdomsundersøkelsen i Stavanger 2013. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 2/2014

Haugseth, J. F. (2013). *Sosiale medier i samfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget.

Hegna, K., Ødegård, G. & Strandbu, Å. (2013). *En 'sykt seriøs' ungdomsgenerasjon*. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 50 (4), 374-377. Hentet fra <https://psykologtidsskriftet.no/oppsummert/2013/04/en-sykt-serios-ungdomsgenerasjon>

Hilmarsen, H. V., & Arnseth, H. C. (2017). *Livet på Instagram: Ungdoms digitale forlengelser av sosiale relasjoner og vennskap*. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 17(1), 3-23.

Hovlid, E. L. (2016). *Krenkelser ved offentliggjøring av private opplysninger og bilder på sosiale medier*. *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 129(02-03), 138-175.

Jenkins, H. (2006). *Convergence culture*. New York University Press.

Katznelson, N., Illeris, K., Nielsen, J. C., Sørensen, N. U., & Simonsen, B. (2009). *Ungdomsliv: mellom individualisering og standardisering*.

Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). *Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media*. *Business horizons*, 53(1), 59-68.

Kaspersen, L. B. (2001). Anthony Giddens: *Introduktion til en samfundsteoretiker*. Hans Reitzels Forlag.

Kennedy, M. (2020). *'If the rise of the TikTok dance and e-girl aesthetic has taught us anything, it's that teenage girls rule the internet right now': TikTok celebrity, girls and the Coronavirus crisis*. *European Journal of Cultural Studies*, 23(6), 1069-1076

Krange, O., & Øia, T. (2005). *Den nye moderniteten : ungdom, individualisering, identitet og mening* (p. 278). Cappelen akademisk forl.

Kringsrød Moen, M. (2014, 12 september). #vgdigitaleliv: *Derfor kan Facebook gi deg en selvtillit-boost! ... Men den varer ikke lenge*. VG. Hentet 1 desember 2015, fra: <http://www.vg.no/forbruker/vgdigitaleliv/vgdigitaleliv-derfor-kan-facebook-gi-deg-en-selvtillit-boost/a/23293466/>

Liestøl, G og Rasmussen T (2003). *Digitale medier: en innføring*
Universitetsforlaget. Oslo

Kvale, S., Anderssen, T., & Rygge, J. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju* (p. 236). Ad notam Gyldendal.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Det kvalitative forskningsintervju*. 2 utgave. Oslo: Gyldendal akademisk

Livingstone, S. (2011). *Internet, children, and youth*. *The handbook of internet studies*, 348-368.

Lykkebø Hafsaas, S. (2014, 5 april). *Slik påvirkes ungdoms selvbilde av sosiale medier - Stadig flere unge jenter sliter med negativt selvbilde*. TV2. Hentet 1 desember 2015, fra: <http://www.tv2.no/a/5398932>

Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4th ed.). Oslo: Universitetsforlaget.

Mead, G. H. (1962). *Mind, self, & society from the standpoint of a social behaviorist*. London: The University of Chicago

Medietilsynet. (2018). *BARN OG MEDIER 2018: 9-18 – åringers bruk og opplevelser av medier*. Hentet fra https://www.medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/trygg_bruk/barn-og-medier-2018/delrapporter-barn-og-medier-2018/barn-og-medier-2018---nyhetsinteresse_tv-programmer_youtube-kanaler_sociale-medier.pdf

Nome, D. (2011). *Skolen – mellom ungdom og sosiale medier*. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 95(1), 70-78. Hentet fra <https://www.idunn.no/npt/2011/01/art05>

Omar, B., & Dequan, W. (2020). *Watch, share or create: The influence of personality traits and user motivation on TikTok mobile video usage*.

Peter, J., Valkenburg, P. M. & Fluckinger, C. (2009). *Adolescents and social network sites: identity, friendships and privacy*. I S. Livingstone & L. Haddon (Red.), *Kids online: Opportunities and risks for children*. Bristol: Policy press.

Shakespeare, William. *Shakespeare's Seven Ages of Man*. Van Voorst, 1848.

Storsul, T., Arnseth, H. C., Bucher, T., Enli, G., Hontvedt, M., Kløvstad, V. & Maasø, A. (2008). *Nye nettfenomener. Staten og delektulturen. Rapport fra IMK og ITU*. Universitetet I Oslo. <http://www.ituarkiv.no/filearchive/NyeNettfenomener.pdf>

Strand, Torill. *"Kosmopolitisme og realisme."* *Studier i Pædagogisk Filosofi* 4, no. 2 (2015): 1-5.

Thagaard, T. (2013). *Den kvalitative metodens egenart*. *Systematikk og innlevelse*, 4, 11-36.

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder* (3. utgave. utg.). Oslo: Gyldendal Akademiske.

Weimann, G., & Masri, N. (2020). Research note: *spreading hate on TikTok*. *Studies in Conflict & Terrorism*, 1-14.

Westeng, K. (2015, 10 august). *Ny forskning: Mer enn to timer med sosiale medier hver dag kan gjøre ungdom psykisk syke*. Hentet 1 desember 2015, fra Side2: <http://www.side2.no/helse/ny-forskning-mer-enn-to-timer-med-sosiale-medier-hver-dag-kan-gjore-ungdom-psykisk-syke/3422817120.html>

Ziehe, T., Fornäs, J., & Retzlaff, J. (1989). *Kulturanalyser : Ungdom, utbildning, modernitet* (Symposion bibliotek). Stockholm: Symposion.

Yang, C., Holden, M. S. & Carter, K. D. M. (2017). *Emerging adults' social media self-presentation and identity development at college transition: Mindfulness as a moderator*. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 52(2017), 212-221. Hentet fra https://ac.els-cdn.com/S019339731730045X/1-s2.0-S019339731730045X-main.pdf?_tid=28057459-7518-4a10-8934-6ffc54085240&acdnat=1552908178_a49e6bbfa4e2a5078cd4e0b8e74e9e27

Vedlegg 1

Intervjuguide med koding

Jeg vil passe på å legge vekt på å si i fra om at navn ikke skal nevnes

I hvilken grad kan TikTok spille inn i unge jenters identitetsbygging?

forskningsspørsmål	spørsmål	koding
Hvorfor blir unge mer engasjert av TikTok enn andre sosiale medier? (Midlertidig)	<p>Hvor lenge har du vært på TikTok?</p> <p>Hva mener du skiller TikTok i forhold til facebook og instagram? (komparativt spørsmål)</p> <p>Hva er det du liker med TikTok?</p> <p>Er det noe du ikke synes er så bra med TikTok?</p> <p>Kjenner du noen voksne du har en relasjon til på TikTok?</p> <p>Hva tenker du om det?</p>	<p>Underholdning</p> <p>Tidsfordriv/tiden går fort</p> <p>3 av fire mest på TikTok</p> <p>De som poter har privat og offentlig bruker</p> <p>Bra algoritme</p> <p>Tilpasset mine interesser</p> <p>Dele og motta informasjon blant unge</p> <p>Se andres meninger i kommentarfeltet i</p> <p>Morsomt</p> <p>Dansing</p> <p>Masse å se</p> <p>Har contents</p> <p>Får brukt det mer enn andre sosiale medier</p> <p>Hat</p> <p>Negative kommentarer og folk som ikke er enig med deg</p> <p>Folk som vil rakke ned på deg</p> <p>Folk hater på andre</p> <p>Kan være Toxic</p> <p>Kommenterer hvordan folk ser ut</p> <p>Cancelled culture</p> <p>Kroppspres</p> <p>Hat for ting man ikke fortjener hat på</p>

<p>Hvordan presenterer de unge seg selv? (midlertidig)</p>	<p>Når du er på TikTok hva liker du mest å gjøre? (skrolle, publisere, dele kommentere..)</p> <p>Hva slags videoer liker du å se</p> <p>Kan du fortelle meg om det er noen «uskrevne» regler på TikTok? Er det noe man absolutt bare ikke gjør?</p> <p>Er det også noe du absolutt ikke ville publisert på TikTok?</p> <p>Kan du fortelle meg hvorfor?</p> <p>Har du sett noen gjøre dette?</p> <p>Pleier du å legge ut videoer på TikTok? Hvor mange?</p> <p>Hvor ofte? Hvor lager du dem (som oftest, ute, på rommet..)</p> <p>Kan du vise meg en video du er fornøyd med som du har laget, eller en du liker som andre har laget?</p> <p>Hvordan lagde du videoen?</p>	<p>Se på videoer</p> <p>Humor og livsvideoer Dansevideoer, dyrevideoer, sminke videoer og randome videoer Dansevideoer og matvideoer Videoer med ting man kan relatere seg til Minecraft og Harry Potter videoer</p> <p>Man er ikke Trump supporter Man er ikke rasistisk eller transfobisk eller imot LBGTQ Bør ha fin kropp Man sier ikke N - ordet Ikke traide videoer Lettklede videoer kan være upassende for barn</p> <p>Ikke negative ting om andre</p>
--	---	--

	<p>(her er det rom for mange oppfølgingsspørsmål). Hva tenkte du på da du lagde den? Hva er det du liker med den? Planla du mye på forhånd? Har du redigert den? Har noen andre sett på den før du publiserte den? Osv. Prøve å samtale rundt denne så mye som mulig)</p> <p>Hva slags respons har du fått på den?</p> <p>Har du privat eller offentlig bruker?</p> <p>Bruker du ditt eget navn?</p> <p>Hva er viktig for deg å tenke på når du lager en video? (feks å fremstå som morsom, talentfull, inspirerende, ha et budskap, kreativ, attraktiv, lokalitet, informasjon, eller ingen mening bak)</p> <p>Hvem tenker du er målgruppen for videoene du publiserer?</p> <p>Har du fått respons fra andre enn de du hadde tenkt på i utgangspunktet?</p> <p>Lager du mest videoer alene eller sammen med andre? Evt. med hvem? (venner, familie, offentligheten)</p> <p>Har du publisert noe du har blitt skikkelig flau over eller angret på i ettertid? Eller kjenner du til noen som har publisert noe du ikke ville ha gjort? (venner offentlig person)</p>	
--	---	--

	<p>Hva er det mest ekstreme du kunne gjort for å få flere følgere eller likes? Kan du fortelle meg hva som er viktig eller ikke viktig med tanke på likes og følgere?</p>	
<p>Hvordan reflekterer unge jenter over videoer de ser, og de selv legger ut (Midlertidig)</p>	<p>Følger du mest offentlige personer eller venner?</p> <p>Hva slags videoer er det de poster?</p> <p>Kan du fortelle meg hvorfor du liker akkurat de videoene/folka?</p> <p>Hva tenker du når jeg sier ordet «identitet»?</p> <p>Ofta kan man høre uttrykk som: «bare vær deg selv» Kan du fortelle meg hva du tenker når du hører det?</p> <p>Føler du at du er deg selv på videoene du publiserer? (oppfølgingsspørsmål, hva er grunnen til det.. eller ikke det.. er dette noe du tenker på... osv)</p> <p>Er det noe du gjerne ville vist på TikTok, som du ikke føler passer inn?</p> <p>Har du noen gang gitt kommentarer på andres videoer som du egentlig ikke mener? Fortell, hvorfor hvorfor ikke?</p> <p>Er det noen på TikTok du ser opp til? Kan du fortelle meg hvorfor/ hvorfor ikke? Kan du vise meg en video du liker av vedkommende? (Samtale rundt videoen, er den morsom, humor, ekte, flinkt til</p>	

	<p>å danse, mye følgere, sterke meninger osv)</p> <p>På hvilken måte blir du påvirket eller inspirert av TikTok?</p> <p>Føler du at du inspirerer/påvirker andre? Hvorfor/hvordan</p> <p>Jeg har en video jeg har lyst til å vise deg.</p> <p>Dette er en trend i USA, har du sett noe lignende her i norge?</p> <p>Kan du fortelle meg hva du tenker når du ser denne videoen?</p> <p>Til slutt er det noe du har lyst til å fortelle meg om TikTok som jeg ikke har spurt om, er det noe som du synes jeg burde vite?</p>	
--	---	--

Vedlegg 2

Vil du delta i forskningsprosjektet

Unge jenters identitet på Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å **Finne ut hva som engasjerer med TikTok og om unge jenters selvpresentasjon.** I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formålet med prosjektet er å prøve å forstå unge jenter sitt engasjement i forhold til TikTok. Videre vil jeg se på hvordan deres selvpresentasjon er og analysere dette opp mot relevant litteratur. Jeg kommer til å intervju 5 jenter 15 og 16 år. Studien vil omhandle unge jenters forhold til sosial medier og spesielt TikTok.

Dette vil bli benyttet i min masteroppgave. Forskningsspørsmålene som vil ligge til grunn for intervjuene er: «*Hvorfor blir de unge så engasjert av TikTok*»? og *Hvordan presenterer unge jenter seg selv på TikTok?*

Opplysninger vil ikke bli brukt til andre formål

Ansvarlig for forskningsprosjektet er Universitetet i Oslo, institutt for pedagogikk

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har tatt kontakt med unge jenter som er på nettstedet TikTok. Du er blitt kontaktet for at det er veldig interessant å lære om nye sosiale plattformer gjennom de unge som benytter seg hyppigst av dette.

Kontakt informasjon har jeg fått ved å kontakte deres foreldre eller skoler. Måten jeg har kommet i kontakt med informantene er gjennom mitt kontaktnettverk som utgangspunkt.

Jeg vil også særlig legge vekt på at navn ikke skal nevnes, men vi kommer til å omtale tredjepersoner som «foreldre», «familie», «offentlige personer/kjendiser» og venner. Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta innebærer det et intervju på rundt 30 min -1 time. Intervjuet vil være semikonstruert som vil si at intervjuer har en intervjuguide, men det er mulig å gå i andre

retninger innenfor gitt kontekst. Det legges opp til en uformell tone og det viktigste er å prøve å få en god samtale rundt temaet.

Det kommer til å bli gjort lydopptak av intervjuet. Personvernet ditt vil bli godt i varetatt, og det vil bli lagret på en trygg måte. Alt som blir publisert i oppgaven vil bli anonymisert

Hvilke opplysninger blir registrert?

For å være sikker på at jeg får med meg det du forteller, vil det bli tatt lydopptak under intervjuet. Dette vil senere bli lagret på en kryptert harddisk som ingen andre enn meg har tilgang til.

Det er helt frivillig å delta. Når intervjuet er gjennomført har du rett til å ombestemme deg når som helst, uten at du trenger å forklare hvorfor. Da tar du kontakt med meg, og jeg vil slette lydopptak, utskrift av intervju og alle dine personopplysninger. Du har også rett til å få innsyn i hvilke opplysninger som blir registrert om deg. Du kan spørre om å få utlevert en kopi av dette. Det innebærer at du kan få se hva slags informasjon som er blitt lagret. Dette kan du gjøre ved å ta kontakt med meg.

Du har også rett til å få slettet eller rettet opplysninger som er registrert om deg, hvis dette er ønskelig. Om du mener at opplysningene som er registrert ikke er behandlet på en riktig måte, har du mulighet til å klage til personvernombudet eller til Datatilsynet. Kontaktopplysninger kan du også få ved å ta kontakt med meg.

Hvordan vil opplysningene dine bli brukt?

Alt av informasjon som blir gitt under intervjuet vil behandles med full konfidensialitet. Det vil si at jeg ikke skal bruke navnet ditt eller andre personlig informasjon sånn at noen kan kjenne deg igjen. Når masteroppgaven er levert, vil jeg slette lydopptak, skriftlige notater av lydopptaker og personlige opplysninger som du har gitt. Planen er å være ferdig med masteroppgaven juni 2021, men i tilfelle utsettelse vil jeg beholde dataene innen desember 2021. I selve masteroppgaven vil personlig informasjon bli anonymisert.

Dette forskningsprosjektet er meldt til Personvernombudet ved Norsk senter for forskningsdata (NSD) og de har vurdert at forskningsprosjektet er i samsvar med de reglene som er for personvern.

Samtykke

For å kunne gjennomføre intervju, kreves det skriftlig samtykke, noe som betyr at du må signere på at du frivillig deltar i dette prosjektet. Før selve intervjuet starter, vil jeg gå igjennom det som er skrevet her for å være sikker på at du har skjønnet hva det innebærer å stille opp til intervju og hvilke rettigheter du har. Du vil også få en kopi av dette arket med ditt samtykke.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Kun jeg og min veileder vil ha tilgang til opplysningene du gir.
- *Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data»,
Datamaterialet vil bli lagret på en forskningsserver som er innelåst og kryptert.*

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er

Prosjektet avsluttes ca. i november 2021.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra *Universitetet i Oslo, institutt for pedagogikk* har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at

behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: personvernombudet ved UiO: personvernombud@uio.no eller

. *Trude Tomter*: trudetom@student.uv.uio.no eller *Kristinn Hegna*: kristinn.hegna@iped.uio.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen Trude Tomter

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Unge Jenter og TikTok*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3

Tema skjema (midlertidige temaer)

TikTok som sosial arena	TikToks negative sider	Selvidentitet og refleksjon	Konjunktiv utvikling	Rolle modeller	
Underholdning og engasjement	Negativitet og hate	Selv sensur	Utvider interessehorisonten	Idol dyrking	
Venner og offentlige personer	Skikk og bruk	Selvbevisst	Personlig utvikling	Ikke interessant med Norsk TikTok	
Sosial aktivitet	Hat og toxic	Vise det	Innflytelse av	Innflytelse av	

	miljø	autentiske liv	sosiale medier	sosiale medier
Danser for gøy	Negativt om ukontrollerbare ting	Personlig utvikling	Interesse genre	Negativ Innflytelse av sosiale medier
Skikk og bruk	Skikk og bruk/folkeskikk	Positiv til autentitet	Den gylne regel	Positiv innflytelse av personer på TikTok
Gøy underholdning og tidsfordriv	Innflytelse av sosiale medier	Identitesteori	Selektiv publisering	Følger ikke ukjente, men Kjendiser
Personlig arena	Hard negativitet	Innflytelse av sosiale medier	Viser dansevideoer (trygt valg)	Humor og dansevideoer
Skikk og bruk/folkeskikk	Observerer hat men ikke personlig	Utfordrende å være seg selv	Bidrag til det sosiale samspill	Idol på TikTok
Kun obseratør Morsom underholdning (algoritme)	Skikk og bruk Negative observasjoner Hat og negative kommentarer	Positiv innflytelse av personer på TikTok Positiv selvutvikling/ Selvidentite	Bevisst hvem hun publiserer for Inspirasjon til å være seg selv	Bevisst hvem hun publiserer for Inspirasjon til å være seg selv
Familie på TikTok	Liker ikke å kaste bort tid	Den gylne regel	Poster og ser på Gøy å pugge danser men ikke skole	Humor
Foretrekker å observere	Skikk og bruk: • Ikke N – ordet	Produktet viktigst når man publiserer	Personlighetsrelatert underholdning	Humor, dans og utseende

	• Ikke traide				
Skikk og bruk	Ikke POV (Pinlig)	Angrer i retoperspektiv	Ønsker å oppfattes som morsom	TikTok som inspirasjon	
Sosialt og tidsfordriv	Ambivalent til for you	Privat bruker er en friere plattform	Selektiv posting	Følger mest offentlige personer	
Sosial moro	Ambivalent humor	Identitetsteori	Relaterbar og forandring	Inspirert av for you	
Bidrag til det sosiale samspill	Videoer i retrospekt	Utfordrende å være seg selv	Bevisst selvpresentasjon	Norske humor TikTokere	
Kommenterer ikke ofte	Flaut med POV	Balansere hva man vil og andres forventninger Og standarder	Kvalitetsbevisst på produkt	Inspirasjonsteori	
Kreativ stil og bruktbuikker		Kvalitetsbevisst på produkt		Kreativ stil og bruktbuikker	
Vews fra kjente og ukjente	Toxic, cancelled culture og kroppspress	Kan sensurer seg selv			
Bevisst hvem hun publiserer for	Waste of time (Foreldrene mender)	Personlighetsrelatert underholdning			
Inspirasjon til å være seg selv	Ikke personlig	Er seg selv på det hun publiserer Mål: være seg selv			
Underholdning og tidsfordriv	Videoer i retrospekt flaut	Tar ikke negativitet fra anonyme			

		personlig			
Mamma på TikTok Avviser mammaen Negativ til at mor er der Kun kontrollerer	Kleint med halvnakne gutter	Skikk og bruk: <ul style="list-style-type: none"> Ikke N – ordet Ikke traide 			
Ambivalent til for you	Tenker folk kan være forndomsfulle	Ikke POV (Pinlig)			
Humor		Ambivalent til hvilken bruker som passer henne best			
Viktighet av underholdningsverdi? Positivitet og humørspreder		Ambivalent til for you Ikke appellerende som underholdning			
Sosialt og tidsfordriv		Selektiv til posting			
Tilpasset underholdning		Selvsensurerende på det hun poster			
Foretrekker å observere		Ikke appellerende som underholdning			
Kreativ video		Ambivalent og selvsensur Bevisst hvem			

		som ser			
Felles interesser		Ønsker å oppfattes som morsom			
Positiv innflytelse		Videor i retrospekt			
		Flaut med POV			
		Identitetsteori			
		Irritert, Snur betydningen av vær deg selv Inspirasjonsteori			
		Ikke personlig			
		Rasisme, transfobi og Trump			
		Selektiv posting			
		Bevisst selvpresentasjon			
		Kreativ video			
		Videor i retrospekt flaut			
		Tilpasse selvet etter andre (Her er det perfekt å dra inn teori)			
		Selektiv posting			

